

Lietuvos
mokslo
taryba

Palyginamojo
ekspertinio universitetų
ir mokslinių tyrimų
institūtų vykdomos
mokslinių tyrimų ir
eksperimentinės plėtros
veiklos vertinimo
ataskaita
vertinamųjų vienetų
grupei VV_GR_H_1

Vilnius 2023

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Dėl vertimo

Šis dokumentas buvo išverstas iš originalo kalbos, anglų, naudojant mašininio vertimo programą. Dėl mašininio vertimo pobūdžio, vertimas gali būti netikslus ar turėti klaidų. Jis skirtas tik informaciniams tikslams. Kilus bet kokiems neatitikimams ar abejonėms, prašome remtis originaliu dokumentu [angly kalba](#).

Vertinimo ataskaita
Vertinamųjų vienetų grupės ataskaita
VV_GR_H_1

Turinys

Terminai ir santrumpos	3
1. ĮVADAS	4
1.1. Palyginamojo ekspertinio vertinimo paskirtis, taikymo sritis ir tikslai.....	4
1.2. Palyginamojo ekspertinio vertinimo organizavimas ir vertinimo kriterijai.....	4
1.3. VV_GR_H_1 vertinamųjų vienetų grupės ekspertų komisija.....	6
1.4. Vertinamųjų vienetų grupės VV_GR_H_1 vertinimo organizavimas	6
2. VERTINIMO ATASKAITOS	8
2.1. KU_IST vertinamasis vienetas	8
2.2. LKI vertinamasis vienetas.....	12
2.3. LII_LII vertinamasis vienetas	17
2.4. LLTI_LLTI vertinamasis vienetas.....	22
2.5. VU_05H vertinamasis vienetas	29
2.6. VU_04H vertinamasis vienetas	35
2.7. VDU_HUM vertinamasis vienetas.....	40
3. IŠVADOS	48

Terminai ir santrumpos

PEV - MTEP veiklos palyginamasis ekspertinis vertinimas

VDDA - visos darbo dienos atitikmuo (ar ekvivalentas)

Institucijos - Lietuvos valstybiniai ir nevalstybiniai universitetai ir mokslinių tyrimų institutai

LMT - Lietuvos mokslo taryba

MTEP - moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra

VV; vienetas - vertinamasis vienetas

VDDA¹ - tam tikros grupės darbuotojų per metus dirbtų darbo valandų skaičius, padalytas iš socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyto darbo valandų skaičiaus per 12 tų metų mėnesių (esant 5 darbo dienų savaitei). <...> VDDA vienetas - žmogus per metus.

MVDDA¹ - mokslininkų visos darbo dienos atitikmuo yra dėstytojų, turinčių mokslo laipsnį, visos darbo dienos atitikmens, padalinto iš 3, ir mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų, turinčių mokslo laipsnį, visos darbo dienos atitikmens suma.

Mokslo sritis:

H - humanitariniai mokslai

Universitetai:

KU - Klaipėdos universitetas

VDU - Vytauto Didžiojo universitetas

VU - Vilniaus universitetas

Mokslinių tyrimų institutai:

LLTI - Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

LII - Lietuvos istorijos institutas

LKI - Lietuvių kalbos institutas

---

¹ *Universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklos palyginamasis ekspertinis vertinimas, patvirtintas švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-1593*

1. ĮVADAS

1.1. Palyginamojo ekspertinio vertinimo paskirtis, taikymo sritis ir tikslai

Lietuvos universitetų ir mokslinių tyrimų institutų vykdomos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklos palyginamąjį ekspertinį vertinimą (toliau - PEV) 2023 m. atliko Lietuvos mokslo taryba (toliau - LMT), vadovaudamasi *Palyginamojo ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo aprašu*, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-1593, 2021 m. rugsėjo 2 d. (toliau - Aprašas), *Palyginamojo ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo procedūrų reglamentu*, patvirtintu LMT pirmininko 2022 m. rugpjūčio 8 d. įsakymu Nr. V-486 (toliau - Reglamentas), ir kitais susijusiais teisės aktais.

PEV tikslas - pateikti Lietuvos universitetų ir mokslinių tyrimų institutų (toliau - Institucijos) mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau - MTEP) veiklos rezultatų, socialinio ir ekonominio poveikio bei plėtros potencialo vaizdą pagal jų vykdomą MTEP veiklą 2018-2022 m. laikotarpiu.

PEV taikymo sritis apima tiek valstybines, tiek nevalstybines institucijas, veikiančias Lietuvoje. 2023 m. PEV dalyvavo visi valstybiniai universitetai (iš viso - vienuolika) ir visi valstybiniai mokslinių tyrimų institutai (taip pat, vienuolika), keturi nevalstybiniai universitetai ir du nevalstybiniai mokslinių tyrimų institutai. Institucijos ar jų dalys buvo vertinamos kaip vertinamieji vienetai (toliau - VV arba vienetai). PEV leidžia VV MTEP veiklos rezultatus palyginti su tarptautiniais standartais ir nacionaliniame kontekste. Palyginamasis vertinimas pateikia įrodymus MTEP politikos formuotojams įvairiais lygmenimis, taip pat suteikia vertinime dalyvaujančioms Institucijoms reikšmingą paskatą gerinti savo veiklos rezultatus.

Nuo 2018 m. PEV yra neatsiejama Lietuvos Institucijų MTEP veiklos vertinimo dalis. Kasmetinis Institucijų atliekamas MTEP veiklos vertinimas kartu su kas penkerius metus atliekamu PEV sudaro Lietuvos MTEP veiklos vertinimo sistemą. Dviejų pakopų vertinimo rezultatai naudojami skirstant institucinį valstybės finansavimą MTEP veiklai. 70 proc. valstybės bazinio biudžeto finansavimo MTEP veiklai ateinantiems penkeriems metams lems 2023 m. PEV rezultatai.

Vertinimo rezultatai taip pat lems doktorantūros tęstinumą bei naujas teises vykdyti doktorantūros studijas Institucijose pagal *Mokslo doktorantūros nuostatus*, patvirtintus Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. V-739. Be to, PEV išvados ir rezultatai gali būti naudojami kitų MTEP finansavimo priemonių ar aukštojo mokslo studijų vertinimuose.

1.2. Palyginamojo ekspertinio vertinimo organizavimas ir vertinimo kriterijai

Vertinant Lietuvos institucijų MTEP veiklą, PEV metu pasitelkiamos tarptautinės ekspertų grupės. Vertinimą atliekant ekspertų grupėms, o ne pavieniams ekspertams, sudaromos sąlygos diskusijoms ir debatams ir palyginimui grupės viduje.

Vertinimas atliekamas VV lygmeniu, kuris yra organizaciniu požiūriu apibrėžta struktūra. VV gali būti tiek visa institucija, tiek institucijos padalinys, atitinkantis fakultetą ar kitas oficialias institucijos struktūras. Pagal Aprašą VV formavimo taisyklės yra tokios:

- VV turėtų būti tarpusavyje susiję bendra MTEP veikla ir gali veikti vienoje ar dvejose mokslo srityse;
- mažiausias VV dydis turėtų būti ne mažesnis kaip 5 MVDDA, o didžiausias VV dydis neturėtų viršyti 75 MVDDA.

Išimtyms galėtų būti daromos siekiant geriau atspindėti institucijoje vykdomą MTEP veiklą. Jei VV yra didesnis nei 75 MVDDA arba (ir) VV veikė trijose mokslo srityse, Institucija turėjo pateikti argumentus ir gauti LMT pritarimą išimčiai.

Vadovaudamosi nurodymais, Institucijos suformavo aštuoniasdešimt penkis VV. Visi VV buvo suskirstyti į trylika grupių. Kiekvienoje grupėje buvo nuo keturių iki devynių VV. VV dydis svyravo nuo šiek tiek daugiau nei 5 MVDDA iki VV, turinčių daugiau nei 150 MVDDA. Mokslo sričių ir mokslo krypčių skaičius, kuriuose VV vykdė veiklą skyrėsi, t.y. nors dauguma VV veikė vienoje ar dviejose mokslo kryptyse, tačiau buvo išskirčių, kai VV veikė net penkiose skirtingose mokslo kryptyse. VV dydžio, sudėties ir mokslo sričių kompozicijų skirtumai vienoje VV grupėje kėlė iššūkius palyginamumui, todėl ekspertų komisijai svarstant reikėjo į tai atsižvelgti.

Vienetų vertinimas grindžiamas trimis kriterijais:

- VV MTEP veiklos kokybė mokslo kryptyje (-se) ar mokslo srities mokslo krypčių grupėje (svoris 0,65) ;
- VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis (svoris 0,2);
- VV MTEP veiklos perspektyvumas (svoris 0,15).

MTEP veiklos kokybė vertinama kiekvienoje mokslo kryptyje arba mokslo srities mokslo krypčių grupėje, o ekonominis ir socialinis poveikis bei plėtros potencialas vertinamas VV lygmeniu. Kiekvienas vertinimo kriterijus vertinamas penkių balų skalėje, t. y. nuo puikaus [5] iki silpno [1] arba MTEP veiklos nebuvimo [0]. Kiekvieno kriterijaus balų reikšmių aprašymas pateikiamas Apraše. Buvo leidžiama vertinti 0,5 balo tikslumu, todėl, prireikus, buvo galima vertinti subtiliau.

Padalinio MTEP veiklos kokybė vertinama pagal šias taisykles: jei VV turi ne mažiau kaip 10 MVDDA mokslo kryptyje arba turi nuo 2 iki 10 MVDDA ir turi teisę vykdyti doktorantūros studijas (arba ketina siekti tokios teisės per artimiausius 5 metus) mokslo kryptyje, tuomet mokslinių tyrimų kokybė vertinama mokslo kryptyje; jei VV neatitinka šių reikalavimų tuomet mokslinių tyrimų kokybė vertinama mokslo srities mokslo krypčių grupėje. Pastaruoju atveju vertinant atsižvelgiama į bendrą visų grupėje esančių mokslo krypčių kokybę.

Vertinimas atliekamas remiantis VV pateiktais 2018-2022 m. laikotarpio duomenis, kurių VV teikė LMT informacinėje sistemoje "Vieversys", LMT pateiktais apibendrintais kasmetinio Institucijų MTEP veiklos vertinimo rezultatais (2018-2021 m.), taip pat informacija, gauta ekspertų grupių vizitų į Institucijas ir susitikimų su VV atstovais metu. VV duomenis teikė vadovaujantis Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-1593 patvirtintu *Duomenų apie universitetų ir mokslinių tyrimų institutų vykdomų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatus teikimo palyginamajam ekspertiniam MTEP vertinimui tvarkos aprašu* (toliau - Duomenų teikimo tvarkos aprašas). Pagal Duomenų teikimo tvarkos apraše nustatytą informaciją buvo vertinamas kiekvienas iš PEV kriterijų. Vertinimui teikiamų duomenų skaičius priklausė nuo VV dydžio ir svyravo nuo mažiausiai penkių iki daugiausiai aštuoniasdešimt dviejų.

Pažymėtina, kad nuo ankstesnio 2018 m. PEV buvo atlikti keli organizaciniai vertinimo proceso patobulinimai, todėl reikėtų atsargiai lyginti šių dviejų vertinimų rezultatus. Kai kuriuos iš jų verta paminėti:

- 2023 m. buvo suformuoti 85 VV, kurie buvo suskirstyti 13 ekspertų komisijų, o 2018 m. PEV buvo suformuota 117 VV, kurie buvo suskirstyti 6 ekspertų komisijoms. Tai susiję su pasikeitusiomis VV formavimo taisyklėmis. Per 2018 m. PEV, VV buvo leidžiama formuoti tik vienoje mokslo srityje, t. y. jei VV veikė dviejose mokslo srityse, vertinimo tikslais jis turėjo būti suskirstytas į du vienetus. 2023 m. šis apribojimas buvo panaikintas, ir VV galėjo veikti dviejose (o kai kuriais atvejais ir trijose) mokslo srityse. Be to, VV formavimui įtakos turėjo vertinimo laikotarpiu besikeičiantis Institucijų skaičius, nes įvyko kelių institucijų susijungimas: Aleksandro Stulginskio universitetas ir Lietuvos edukologijos universitetas nuo 2019 m. sausio 1 d. prijungti prie Vytauto Didžiojo universiteto; Šiaulių universitetas prijungtas prie Vilniaus universiteto, taip pat Teisės institutas, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas ir Lietuvos socialinių tyrimų centras nuo 2021 m. sausio 1 d. sujungti į Lietuvos socialinių mokslų centro.
- PEV įverčių sistema taip pat buvo šiek tiek pakeista. Nors abiejuose vertinimuose buvo naudojamos penkiabalės skalės, 2023 m. buvo leidžiama naudoti pusinius įvertinimus, o 2018 m. - tik sveikus skaičius.
- Buvo pakeisti duomenų teikimo reikalavimai. 2023 m. reikėjo pateikti MTEP rezultatų sąrašą už penkerių metų laikotarpį, o 2018 m. buvo reikalaujama pateikti MTEP rezultatų sąrašą už kiekvienus vertinimo metus (2013-2017 m.) ir papildomą sąrašą už visą vertinimo laikotarpį, todėl 2018 m. duomenų apimtis buvo didesnė.

1.3. VV_GR_H_1 vertinamųjų vienetų grupės ekspertų komisija

VV_GR_H_1 grupės ekspertų komisija turėjo įvertinti septynis šešių Institucijų VV:

- **Klaipėdos universitetas** - 1 VV:
Humanitariniai mokslai (santrumpa. KU_IST);
- **Lietuvos istorijos institutas** - 1 VV:
Lietuvos istorijos institutas (santrumpa LII_LII);
- **Lietuvių kalbos institutas** - 1 VV:
Lietuvių kalbos institutas (santrumpa LKI);
- **Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas** - 1 VV:
Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas (LLTI) (santrumpa LLTI_LLLTI);
- **Vytauto Didžiojo universitetas** - 1 VV:
VDU humanitariniai mokslai (santrumpa - VDU_HUM),
- **Vilniaus universitetas** - 2 VV:
Filologija (santrumpa - VU_04H),
Istorija ir archeologija (santrumpa - VU_05H).

Vertinamieji vienetai veikė Filologijos, Istorijos ir archeologijos, Etnologijos ir Filosofijos mokslo kryptyse, todėl, atsižvelgdamas į šias mokslo kryptis, LMT paskyrė ekspertų komisijos narius, kurių pagrindinė pareiga buvo įvertinti VV pagal tris kriterijus ir pateikti rekomendacijas dėl tolesnės VV plėtros. Ekspertų komisija sudarė dešimt narių, susijusių su užsienio institucijomis:

- Janas Palmowski (grupės *pirmininkas*), Europos intensyviai mokslinius tyrimus vykdančių universitetų gildija, Jungtinė Karalystė.
- Anna Branach-Kallas, Mikalojaus Koperniko universitetas, Lenkija
- Yolanda Espiña, Piuros universitetas, Peru
- Ewald Hiebl, Paryžiaus Lodrono Zalcburgo universitetas, Austrija
- Adrian Jusupović, Tadeusz Manteuffel istorijos institutas Lenkijos mokslų akademija, Lenkija
- Přemysl Mácha, Čekijos mokslų akademijos Etnologijos institutas, Čekija
- John Nerbonne, Groningeno universitetas, Nyderlandai
- Miklos Zoltan Nyiro, Miškolco universitetas, Vengrija
- Helena Ruotsala, Turku universitetas, Suomija
- Wojciech Sowa, Krokuvos Jogailaičių universiteto Klasikinės filologijos institutas, Krokava, Lenkija.

1.4. Vertinamųjų vienetų grupės VV_GR_H_1 vertinimo organizavimas

VV_GR_H_1 grupės vertinimo organizavimo tvarkaraštis:

Duomenų pateikimas. VV_GR_H_1 grupėje dalyvaujančios institucijos iki 2023 m. vasario 17 d., vadovaudamosi Duomenų teikimo tvarka, pateikė duomenis apie savo VV vykdomą MTEP veiklą į informacinę sistemą "Vieversys".

Individualus vertinimas. Prieš vizitą į Lietuvą kiekvienos vertinimui pateiktos VV duomenis individualiai vertino ne mažiau kaip trys komisijos ekspertai. Kiekvienam VV vertinti paskirtų ekspertų skaičius didėjo priklausomai nuo VV mokslinių krypčių skaičiaus. Individualus VV_GR_H_1 grupės vienetų vertinimas buvo atliekamas iki 2023 m. kovo 14 d.

Vizitas į Lietuvą. VV_GR_H_1 grupės ekspertų komisijos nariai Lietuvoje lankėsi 2023 m. kovo 20-24 d. Pagrindiniai vizito tikslai apėmė individualaus vertinimo rezultatų aptarimą ekspertų grupėje, užtikrinant vienodą ir nuoseklų vertinimo kriterijų taikymą tarp ekspertų grupės narių; apsilankymą ir susipažinimą su VV akademinio ir administracinio personalu, doktorantais ir mokslinių tyrimų infrastruktūra (bent trys ekspertų komisijos ekspertai turėjo aplankyti vieną VV); bendrą visų vertinamųjų vienetų balų suderinimą bendrame posėdyje.

Galutinė ataskaita. Po vizito į Lietuvą vyko ekspertų komisijos ataskaitos rengimas. Jos rengimą koordinavo grupės pirmininkas. Prieš pateikiant ekspertų komisijos ataskaitą, Institucijoms buvo suteikta galimybė pateikti pastabas dėl faktinių klaidų, jei tokių buvo pastebėta rašytiniame VV balų pagrindime. Atsižvelgus į pastabas, komisijos ataskaita prireikus buvo pakoreguota. Be to, ekspertų grupė parengė atsakymą pastabas pateikusioms institucijoms. Ataskaita buvo pateikta LMT pritarus visiems grupės nariams.

Apeliaciniai skundai. Gavusios galutinius kiekvieno vertinamojo vieneto rezultatus, Institucijos turėjo teisę pateikti LMT pagrįstą apeliaciją, jei manė, kad VV vertinimo pagrindime yra faktinių klaidų, ir (arba) jei įtarė, kad buvo pažeistos vertinimo procedūros, galėjusios turėti įtakos vertinimo rezultatams.

LMT įsteigė išorinę Apeliacinę komisiją, kurią sudarė septyni nariai, atrinkti iš Lietuvos mokslų akademijos, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, Lietuvos valstybinių mokslinių tyrimų institutų direktorių konferencijos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pasiūlytų kandidatų. Apeliacinė komisija buvo atsakinga už tai, kad nustatytų, ar apeliacijos atitinka nurodytas nuostatas, o palankaus sprendimo atveju - išsamiai išnagrinėti apeliaciją.

Ekspertų komisija VV_GR_H_1 apeliacijų negavo.

Ataskaitos patvirtinimas. Galutinė grupės VV_GR_H_1 ataskaita patvirtinta LMT pirmininko įsakymu, kaip numatyta Reglamente.

2. VERTINIMO ATASKAITOS

2.1. KU_IST vertinamasis vienetas

Institucijos pavadinimas	Klaipėdos universitetas
Oficialus institucijos pavadinimo trumpinys	KU
Institucijos VV pavadinimas	HUMANITARINIAI MOKSLAI (ISTORIJA)
VV pavadinimo santrumpa	KU_IST
VV apimtis (MVDDA)	24,46
Mokslo sritis(-ys)	H 000 - Humanitariniai mokslai

MTEP veiklos kokybė pagal VV mokslo kryptis (mokslo krypčių grupes)

Humanitariniai mokslai

Mokslo kryptis	Apimtis (MVDDA)	Įvertis (balai)
H 005 - Istorija ir archeologija	24,46	4

Pagrįstas balo pagrindimas

KU Istorijos ir archeologijos magistrantūros studijos yra stiprios tarptautiniu lygmeniu, o moksliniai tyrimai, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama vietos, regioninių, tarpvalstybinių Baltijos šalių ir platesnių tarptautinių Baltijos šalių perspektyvų sujungimui, yra akivaizdūs visuose VV darbuose. Yra daug įrodymų, kad archeologijos srityje KU yra tarp pirmaujančių tarptautinių veikėjų. Istorijos srityje, priešingai, darbas turi ribotą ir stiprų tarptautinį pripažinimą. Šias skirtingas katedros dalis, kurios akivaizdžiai dažnai bendradarbiauja, kartu galima priskirti prie "labai gerų". VV kasmet pritraukia vidutiniškai 2-3 doktorantus. Ekspertų grupė buvo įsitikinusi, kad katedra juos labai gerai remia, jie sudaro kolegishką ir abipusiai skatinančią bendruomenę ir yra labai skatinami palaikyti tarptautinius ryšius, dalyvauti konferencijose ir skelbti publikacijas. Doktorantai taip pat palaiko aktyvius ryšius visoje Lietuvoje, pavyzdžiui, kasmet KU organizuojamoje doktorantų konferencijoje. Ekspertų grupę sužavėjo tai, kad išskirtinės kokybės ir pripažinimo įrodymai apima visas kartas, įskaitant jaunuosius mokslininkus (Žigeu, Indrė: 2019 m. geriausios disertacijos prizas; Petryk, Artem: Metų jaunojo mokslininko apdovanojimas 2021 m.). Be abejo, ypač pažymėtina publikacijų kokybė, kuri, archeologijos srityje, buvo puiki pagal tarptautinius standartus, įskaitant knygą "Lithuanian Baltic Sea Coasts during the Holocene" (Oxford: BAR Publishers) ir straipsnį žurnale "Radiocarbon". Iš istorijos darbų keturi buvo publikuoti lietuvių kalba; nors VV turi pareigą leisti leidinius ir lietuvių kalba, tarptautiniam vertinimui reikėtų tikėtis daugiau leidinių, kurie dalyvautų platesnėse tarptautinėse akademinėse diskusijose, nes būtų plačiau prieinami (anglų kalba arba kitomis svarbiomis akademinėms diskusijoms, susijusioms su baltistika, kalbomis, įskaitant vokiečių kalbą). Dvi tarptautinės publikacijos (Schöningh publishers ir Journal of Baltic Studies) buvo labai aukšto tarptautinio lygio. VV turi daug mokslinių tyrimų apdovanojimų, įskaitant prestižinį MSCA projektą ("Horizontas 2020") ir Lietuvos mokslo tarybos aukšto lygio MTTP "Žmogus ir Baltijos jūra mezolite" apdovanojimą. Tarptautinių

konferencijų pranešimai yra gausūs ir liudija (be kitų indėlių) apie didelį tarptautinį katedros žinomumą, ypač jos kompetencijos srityse, susijusiose su Baltijos regionu.

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis

Įvertis (balai)

4,5

Argumentuotas balo pagrindimas

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis yra nuo labai gero iki puikaus, o abi VV dalys itin prisideda prie šio rezultato. Skyriaus dalyvavimas archeologiniuose tyrimuose, susijusiose su dujų jungties tarp Lietuvos ir Lenkijos tiesimu, turi išskirtinę ekonominę, kultūrinę ir socialinę vertę. VV darbas, susijęs su daugeliu archeologinių tyrimų regionuose ir visoje šalyje, pavyzdžiui, dėl Rokiškio Šv. apaštalo Mato bažnyčios, taip pat Klaipėdos Šv. Jono bažnyčios, Klaipėdos pilies ir aplinkinių įtvirtinimų restauravimo, yra labai svarbus. Nors šie projektai yra labai geros arba puikios vertės visuomenei ir kultūrai, taip pat svarbu pažymėti, kad jie yra svarbios papildomos pajamos departamentui, kurios sudaro daugiau nei 1 mln. eurų.

Panašiai įspūdingas ir mokslininkų, prisidedančių prie valstybės ar savivaldybių institucijų veiklos, indėlis, pavyzdžiui, Audronės Bliujienės darbas patarėja Mainco (Vokietija) Mokslo ir literatūros akademijos finansuojamame projekte "Tęstinumo tyrimai" arba Jolantos Skurdauskienės darbas Lietuvos muziejų skyriaus Rinkinių mokslinio tyrimo sekcijos pirmininke. Ne mažiau įspūdingas ir mokslininkų darbas darbo grupėje, organizuojančioje Macikų vietovės sutvarkymą - tai potencialiai didžiulės nacionalinės ir europinės reikšmės darbas viešosios istorijos populiarinimo srityje.

VV nariai taip pat teikia svarbias konsultacijas, tarp jų - dėl istorijos panaudojimo kariuomenei, dėl viešosios istorijos ir atminties panaudojimo (Klaipėdos miestas), Policijos departamentui, Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijai: tai išties įspūdingas spektras. Kitos konsultacijos apima filmų kūrimą, parodas ir 2022 m. Šviesos festivalį.

Iš tiesų, savianalizės suvestinės 5.4 skirsnyje minimi apdovanojimai reiškia ne tik mokslinių tyrimų kompetencijos pripažinimą. Tokie apdovanojimai kaip leivos Simonaitytės premija, "Auksinio akono" apdovanojimas ir Neringos Garbės piliečio apdovanojimas taip pat akivaizdžiai liudija apie sukuriamo poveikio svarbą ir departamento įvertinimą už turtingą indėlį savivaldybei ir platesniam regionui.

VV išsiskiria turtingu ir giliu tarptautiniu bendradarbiavimu, įskaitant kartu su Vokietijos istorijos institutu Varšuvoje ir Herderio institutu Marburge organizuotas konferencijas (3-ioji Baltijos šalių miestų istorijos konferencija kartu su Talino ir Latvijos universitetais, jungianti kelias disciplinas, įskaitant istoriją ir archeologiją). Kitas pavyzdys - tarptautinis mokslinių tyrimų tinklas AUSTMARR, kuriame dalyvauja mokslininkai (įskaitant doktorantus) iš kelių prestižinių universitetų, daugiausia Baltijos regione.

Mokslo įsitraukimas itin stiprus, įskaitant bendrai kuruotą parodą apie Klaipėdos (Memelio) kraštą iki XVII a., kurios pagrindu taip pat buvo parengtas katalogas, kurį parašė Audronė Bliujienė. Bendradarbiaudami su UNESCO, mokslininkai surengė fotografijų parodą "Povandeninio Lietuvos paveldo istorijos", kuri buvo eksponuojama keliuose miestuose ir tiesiogiai įtraukė visuomenę į išskirtines stipriąsias departamento puses, į svarbią nacionalinio masto temą. Iš tiesų VV mokslininkai aktyviai dalyvavo daugelyje populiarinimo renginių, susijusių su svarbiausiais leidiniais apie vietos istoriją, įskaitant išradinę projektą "Ekspedicija "Gyvosios krosnys" - ryškus pilietinio mokslo pavyzdys. Išskirtinė įrodymų sėkmė - kasmet visuomenės išrinkta metų knyga "Klaipėdos istorija".

Tarp bendradarbiavimo projektų yra nemažai tokių, kurie stebina savo gilumu ir įvairiapusiškumu, įskaitant bendradarbiavimą su Baltijos ir Skandinavijos archeologijos centru Šlėzvinge (Vokietija) ir Baltijos jūros paveldo gelbėjimo projektą - puikų tarptautinio pilietinio mokslo pavyzdį. Iš tiesų, kiekviename bendradarbiavimo projekte pateikiami įtikinami įrodymai, kaip VV prisidėjo prie muziejų, Lietuvos karinių oro pajėgų ir Lietuvos karinių jūrų pajėgų bendradarbiavimo ir kaip su jais bendradarbiavo.

VV MTEP veiklos veiklos perspektyvumas

Įvertis (balai)

5

Argumentuotas balo pagrindimas

Skyrius turi puikų plėtros profilį. Nuolatinio akademinio personalo įdarbinimas vykdomas pagal tarptautinius standartus, įdarbinimo proceso kokybei užtikrinti paprastai pasitelkiami mokslininkai iš užsienio ir kitų Lietuvos universitetų. Taikoma taškais pagrįsta sistema, pagal kurią atlyginama už įvairių tyrėjų veiklą, o sistema yra skaidri ir aiškiai laikoma sąžininga, kaip parodė ekspertų grupės vizito vietoje metu vykusios diskusijos su tyrėjais. Universitetas įdiegė Lyčių lygybės planą, o departamentas nurodė, kad yra su juo susipažinęs. Taikoma labai aiški, apgalvota ir veiksminga politika, pagal kurią įdarbinamos kylančios žvaigždės, atėjusios pagal doktorantūros programą, įskaitant apdovanojimą pelniusį I. Žigeu. Tuo pat metu VV pademonstravo gebėjimą pritraukti jaunesnius apdovanojimus pelniusius mokslininkus, pavyzdžiui, A. Petryk. Yra aiškus įsipareigojimas skatinti darbuotojus ir remti jų profesinį tobulėjimą visais lygmenimis. VV išsiskiria labai dideliu aktyvumu visais mokslinių tyrimų aspektais, ir tai aiškiai gerai valdoma, be kita ko, užtikrinant, kad darbuotojai galėtų papildyti vieni kitus mokslinių tyrimų specializacijose.

VV strategijoje aiškiai nurodyta strateginė kryptis, daugiausia dėmesio skiriama unikalių ir akademiškai svarbių specializacijų, susijusių su regiono archeologija ir istorija, daugiakultūriais rytinės Baltijos pakrantės regionais, plėtojimui platesniame Baltijos pakrantės ir jūros kontekste. Ekspertų grupei padarė įspūdį, kad vizito vietoje metu ši strategija buvo ne tik aiški, bet ją be jokių raginimų išreiškė ir mokslininkai, ir doktorantai - akivaizdu, kad ši strategija egzistuoja ne tik popieriuje, bet ir kasdienėje akademinėje praktikoje ir įsipareigojimuose.

Ekspertų grupę sužavėjo puikus (iš tiesų įkvepiantis) MTEP temų, kurias planuoja plėtoti VV, aprašymas. Departamentas pasinaudojo galimybe pritaikyti savo didelę kompetenciją konkrečiau regiono tyrimams, ne tik siekdamas pagilinti vietines žinias, bet ir jas susieti su platesnėmis tarptautinėmis akademinėmis diskusijomis. Tai pavyzdinis pavyzdys Lietuvai, nes VV nustatė keletą labai vaisingų temų, kurios praturtina Europos įžvalgas ir diskusijas nuo priešistorinių laikų iki dabarties. Įspūdinga (be daugelio kitų dalykų) ne tik intelektualinė siekiamybė ir dviejų pagrindinių tyrimų temų (Rytų Baltijos regiono kultūriniai ir socialiniai kraštovaizdžiai; socialiniai ir kultūriniai pokyčiai viduramžiais ir naujaisiais laikais) artikuliacija. Taip pat labai aišku, kaip šios temos bus įgyvendinamos. Įspūdingiausia tai, kad daugelis potemų jungia istorikus ir archeologus, ir ši bendradarbiavimo dviasia buvo akivaizdi apsilankymo vietoje metu.

Departamentas labai gerai remia savo doktorantus, be kita ko, dosniai finansuoja tyrimų išlaidas ir remia ilgalaikius studijų vizitus pagal programą "Erasmus+" (ekspertų grupė mano, kad yra puikus būdas skatinti tarptautiškumą, taip pat ir mokslinių tyrimų srityje). Jie sudaro glaudžią bendruomenę ir yra glaudžiai intelektualiai integruoti, kad sustiprintų pagrindines katedros stiprybes. Nors visas dokumentuose aptariamasis VV potencialas yra įtikinamas ir tiesiog puikus, "coup de grâce" yra SWOT analizė, kuri yra aštri, sąžininga, itin apgalvota ir susijusi su viskuo, kas matyti ir likusioje savianalizės suvestinėje. VV užmojai grindžiami puikia infrastruktūra, o VV (pagirtina) yra įsipareigojusi įgyvendinti atvirąjį mokslą. Atsižvelgiant į

jos archeologijos vieneto stiprumą ir FAIR duomenų rinkinių kūrimo svarbą, tai bus nemenkas iššūkis (kurį turi paremti universitetas), bet kartu ir didelė galimybė.

Ypač didelį įspūdį daro tai, kaip vienetas gali įrodyti savo tarptautinį bendradarbiavimą, kuris akivaizdus tiek finansuojamuose mokslinių tyrimų projektuose, tiek instituciniuose susitarimuose, konferencijose ir publikacijose. Skyrius išreiškė iššūkį, kad mažėja vyresniųjų tyrėjų, tačiau jis akivaizdžiai tai kompensuoja remdamas puikius doktorantus ir premijas laiminčius jaunuosius tyrėjus. Vėlgi, tai buvo aiškiai įrodyta praktinio vizito metu. Remdamasis savo strategija, įtvirtinta universiteto Institucijų struktūroje, vienetas priėmė konkrečius iššūkius ir galimybes ir maksimaliai išnaudojo savo potencialą tęsti puikius mokslinius tyrimus dabar ir ateityje.

Rekomendacijos, kaip tęsti ir (arba) tobulinti VV veiklą

VV turėtų ir toliau taip pat gerai remti savo doktorantų bendruomenę ir tęsti archeologijos darbą, užtikrinant tokį patį akademinį išskirtinumą, tarptautinį matomumą ir socialinį bei ekonominį poveikį. Kartu istorijai būtų svarbu rasti būdų, kaip dar labiau padidinti savo tarptautinį matomumą ir tarpusavio ryšius. Vienetas, dalyvavęs MSCA tinkle, akivaizdžiai turi tam pajėgumų, o turtingos vietos istorijos susiejimo su regionu ir platesniu Baltijos regionu strategija yra įtikinama: taigi yra pagrindo manyti, kad Istorija gali įgyti tokį patį tarptautinį matomumą ir išskirtinumą kaip ir Archeologija, ypač atsižvelgiant į tai, kad skyriuje jau dabar vyksta turtingas tarpdisciplininis bendradarbiavimas.

Departamentas nurodė, kad personalo gerovė yra svarbi problema, kurią reikia spręsti, ir tai yra svarbus rūpestis, atsižvelgiant į didžiulę tyrėjų veiklą. Tačiau MTEP tarptautinio matomumo didinimas nebūtinai turi reikšti (daug) daugiau darbo, veikiausiai tai reiškia, kad reikia rasti būdų, kaip padidinti kai kurių mokslinių tyrimų rezultatų tarptautinį poveikį (reikia pažymėti, kad MTEP rezultatas jau buvo artimas aukštesniam balui).

Departamentas turi puikų, įtikinamą strateginį planą, kuris yra įtrauktas į Universiteto strateginį planą ir kuris per ateinančius penkerius metus sustiprins ne tik jo paties vystymąsi, bet ir turi realų potencialą sustiprinti jo tarpdisciplinines stiprybes, visų pirma įgyvendinant Universiteto prioritetą sukurti nacionalinį jūrų mokslų ir technologijų centrą.

Vizito vietoje metu VV Vadyba patvirtino dokumentuose išdėstytą mintį apie iššūkius, susijusius su tarptautinio personalo įdarbinimu konkrečiose srityse. Tuo pat metu atlyginimai Lietuvoje yra patrauklesni nei daugelyje kitų ES šalių, o palyginti su kai kuriomis MTEP sistemomis, kuriose atlyginimai yra didesni, akademinės pareigos Lietuvoje yra mažiau neapibrėžtos. Todėl ekspertų grupė ragina departamentą apsvarstyti galimybę skelbti apie laisvas darbo vietas platesniame Baltijos regione, įskaitant Vokietiją ir Lenkiją, ir parengti strategijas, kaip sustiprinti tarptautinį įdarbinimą.

Departamentas kaip gerą būdą gilinti tarptautiškumą įvardijo užsienio mokslininkų vizitinių stažuotčių kūrimą ir priėmimą vienam ar dviem mėnesiams, ir ekspertų grupė tam pritaria: ji skatintų departamentą ieškoti būdų, kaip pabandyti tokiu būdu stiprinti užsienio doktorantų ir mokslininkų buvimą. Ypač įdomi galimybė, kaip nustatė VV, taip pat galėtų būti pasinaudoti išskirtiniu CONEXUS aljanso pobūdžiu, siekiant pagilinti bendradarbiavimą jūrų archeologijos ir kultūros bei kontaktų ir mainų istorijos srityse.

Galiausiai katedra dokumentuose ir vizito vietoje metu nurodė universiteto lyčių lygybės planą. Būtų svarbu, kad VV tiksliau apmąstytų, kokią reikšmę Lyčių lygybės planas turės jos veiklai ir katedros kultūrai ateityje.

2.2. LKI vertinamasis vienetas

Institucijos pavadinimas	Lietuvių kalbos institutas
Oficialus institucijos pavadinimo trumpinys	LKI
Institucijos VV pavadinimas	Lietuvių kalbos institutas
VV pavadinimo santrumpa	LKI
VV apimtis (MVDDA)	48,80
Mokslo sritis(-ys)	H 000 - Humanitariniai mokslai

MTEP veiklos kokybė pagal VV mokslo kryptis (mokslo krypčių grupes)

Humanitariniai mokslai

Mokslo kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 004 - Filologija	48,80	3

Pagrįstas balo pagrindimas

LKI yra VV ir yra mokslinių tyrimų institutas, centrinis lietuvių kalbos ir jos rašytinio paveldo tyrimų vienetas šalyje. Padalinyje vykdomos Filologijos mokslo krypties mokslinės veiklos vertinimas iš esmės yra geras. Neabejotina, kad tiek moksliniai, tiek į infrastruktūrą orientuoti, tiek redakcinio pobūdžio projektai vienetė buvo vykdomi kokybiškai, jie yra labai svarbūs ir atlieka svarbų vaidmenį nacionaliniame kontekste, tarptautinio žinomumo lygis dar nepakankamai išvystytas.

Ataskaitoje pateiktos publikacijos apima platų temų spektrą: lietuvių kalbos istoriją, istorinę gramatiką, fonologiją ir morfologiją ir kt. Nemaža dalis mokslinės veiklos skirta Filologijai (rašytiniam paveldui), lietuvių kalbos tarmių ir onomastikos tyrimams, tai atsispindi ir pristatomose knygų publikacijose.

Iš šių 24 tik viena monografija (redaguotas tomas) buvo išleista užsienyje, visi kiti - leidiniai (daugiausia) lietuvių kalba, išleisti Lietuvoje, LKI leidykloje arba žurnaluose. VV lygmeniu propaguojama leidybos strategija remia monografijas, redaguotus tomus ir leidinius kaip geriausius mokslinių tyrimų rezultatus - tai atitinka mokslinių tyrimų instituto profilį (dokumentacija, tekstų redagavimas). Prie oficialios rašytinės vieneto ataskaitos pridedamų originalių mokslinių straipsnių skaičius yra minimalus. Tai stebina, nes 2018-2022 m. LKI mokslininkai skaitė pranešimus konferencijose anglų, vokiečių ir kitomis užsienio kalbomis JAV, Kanadoje, Naujojoje Zelandijoje, Norvegijoje, Italijoje, Suomijoje, Olandijoje, Belgijoje, Lenkijoje ir daugelyje kitų šalių. Kai kurios iš šių konferencijų yra labai konkurencingos ir neabejotinai pareikalavo daug pastangų ir pasiruošimo. Tačiau publikacijos tarptautiniuose žurnaluose/monografijose savianalizės suvestinėje nėra matomos. Galima tikėtis, kad atskiri tyrėjai dalyvaus tarptautinėse mokslinėse diskusijose, pateikdami pavyzdžių ir prisidėdami prie bendresnių klausimų nagrinėjimo iš Baltijos šalių (Lietuvos) perspektyvos.

Institucijos rengia savo dalį konferencijų, apie 5 per metus, jo mokslininkai dirba keliuose žurnaluose, yra svarbių profesinių organizacijų nariai. Institutas dalyvauja tankiame nacionaliniame ir tarptautiniame organizacijų, kurių veikla sutampa ir papildo viena kitą, tinkle, pateikdamas gana įspūdingą įvairių sutarčių su

mokslo institucijomis sąrašą. Tačiau kai kuriais atvejais neaišku, kokie konkretūs šių susitarimų rezultatai bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje.

VV yra gavęs keletą dotacijų iš Lietuvos mokslo tarybos ir keletą dotacijų iš Europos Sąjungos veiksmų programos. Ataskaitoje išvardyti 24 vertinamuoju laikotarpiu vykdyti mokslinių tyrimų projektai; vieneto pritrauktas finansavimas yra gana didelis, tarp jų - 2,7 mln. eurų skaitmeninių kalbos išteklių kūrimui, trys projektai, kurie pritraukė daugiau nei po 100 tūkst. eurų, ir dešimt projektų, kurie pasiekė daugiau nei po 20 tūkst. eurų. Tai liudija, kad išorės finansavimo pritraukimo srityje vienetas dirba labai sėkmingai, todėl neaišku, kodėl savianalizėje kaip vieną iš LKI trūkumų vienetas įvardijo būtent nepakankamą finansavimą. Atsižvelgdama į visus šiuos veiksnius, ekspertų grupė vieneto mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklą įvertino "gerai" ir konstatavo, kad "vertinamasis vienetas yra stiprus ir turi ribotą tarptautinį pripažinimą". Vykdoma veikla yra aukšto lygio ir pripažinta nacionaliniu mastu".

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis

Įvertis (balai)

4

Argumentuotas balo pagrindimas

LKI mokslininkai yra svarbių tarptautinių asociacijų (ICOS, LITAKA, ELEXIS, EATAW, FEL ir kt.) nariai. Yra kelių svarbių lietuviškų žurnalų vyriausieji redaktoriai ir redkolegijų nariai, kai kurie iš jų dirba lenkiškų žurnalų redkolegijose. Vieneto tyrėjų moksliniai nuopelnai dažniausiai buvo įvertinti regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis, 2018-2022 m. už indėlį į kultūrą ir tautinį paveldą buvo įteiktos kelios premijos. Jų dėmesys lietuvių kalbai ir tautiniam/kultūriniam tapatumui svarbiausioms temoms sudaro unikalias galimybes siekti poveikio sociokultūrinio lygmeniu. Todėl turėtų būti toliau plėtojamos galimybės ieškoti kelių ekonominio poveikio (pavyzdžiui, kalbos infrastruktūros srityje).

Institucijos veikla populiarinant mokslą yra ypač įspūdinga. Šiuolaikinis, bet svarbus rūpestis, kad mokslas, ypač finansuojamas iš valstybės biudžeto, privalo parodyti savo darbą ne tik kolegoms, bet ir mokslu besidominčiai visuomenei, ypač jaunimui. Šioje srityje LKI ypač aktyviai dalyvauja interviu, viešose paskaitose, spaudos konferencijose, televizijos laidose, radijo pokalbių laidose, festivaliuose, straipsniuose populiariose vietose, taip pat renginiuose, skirtuose (ne mokslininkams) profesionalams praktikams. Be to, 2018-2022 m. LKI teikė ne vieną konsultaciją valstybinėms organizacijoms, įmonėms ir privatiems asmenims lietuvių kalbos tarmių, terminijos ir vartosenos klausimais. VV tyrėjai yra kelių valstybinių institucijų nariai ir, eidami šias pareigas, dalyvauja priimant su valstybine kalba ir paveldu susijusius sprendimus. Žinias apie lietuvių kalbą, jos istoriją ir transformacijas, apie tarmes ir Lietuvos kultūros paveldą jie taip pat populiarino per radiją ir televiziją, viešose paskaitose ir diskusijose, kultūros festivaliuose. Apskritai VV atliekami tyrimai yra svarbūs visuomenei, o LKI nemažai bendrauja su sprendimų priėmėjais.

Pateikti ekonominio ir visuomeninio poveikio pavyzdžiai iš dalies atspindi tam tikrą mokslinių tyrimų sklaidos, keitimosi žiniomis, visuomenės dalyvavimo ir poveikio painiojimą. VV čia įtraukė kai kuriuos projektus, kurie susiję su potencialia sklaida daugiausia akademinėje bendruomenėje (pvz. savianalizės suvestinės 6.1 skirsnyje, punktai Nr. 9, 10, 12, 14). Nors visuomenės įtraukimo ir keitimosi žiniomis veikla sudaro palankias sąlygas poveikiui, reikėtų pabrėžti, kad socialiniai ir ekonominiai pokyčiai nėra savaiminis bendradarbiavimo su partneriais iš viešojo, privataus, vyriausybės ir nevyriausybės sektorių poveikis.

Tikėtina, kad poveikį gali daryti VV dalyvavimas Europos kalbų tinklo veikloje, paslauga "E. vardas" ir keli jų projektai, kurių rezultatas - naujos kalbų technologijos. Panašiai tiesioginį poveikį tėvams ir mokytojams gali

turėti ir projektas, susijęs su repatrijavusių vaikų kalbų vartojimu ir jų mokymusi. Institucija planuoja toliau dirbti su lietuviškais toponimais, ekonomikos terminija, standartizacija, žodynais, ekonomikos sąvokų ontologija ir kt. populiaraus naudojimo priemonėmis. Taip pat pažymėtina, kad vienetas organizavo daug tarptautinių mokslinių konferencijų. Kai kurios iš jų, pavyzdžiui, "Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės totorių kultūros paveldas", organizuota kartu su Torunės Mikalojaus Koperniko universitetu, ne tik pagerino VV tarptautinį žinomumą, bet ir buvo svarbi šviečiamoji veikla, populiarinanti bendrą šiandieninės Lietuvos ir Lenkijos kultūros paveldą platesnei neakademiniai auditorijai. Atsižvelgdama į visus šiuos veiksnius, ekspertų grupė vieneto MTEP veiklos ekonominį ir visuomeninį poveikį įvertino kaip "labai gerą" ir konstatavo, kad "VV vykdo labai svarbius mokslinius tyrimus ir yra labai svarbus partneris mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros srityje už akademinės bendruomenės ribų". Atliekami moksliniai tyrimai yra svarbūs visuomenei. VV yra glaudžiai susijęs ne tik su akademinė bendruomene, bet ir su verslu, sprendimų priėmėjais ir visuomene.

VV MTEP veiklos perspektyvumas

Įvertis (balai)

4

Argumentuotas balo pagrindimas

Vienetas tikrai turi potencialo pasiekti labai gerus įvertinimus. Jų žmogiškieji ištekliai, strategija, veiklos organizavimas ir VV infrastruktūra užtikrins sąlygas gauti labai gerus įvertinimus kito mokslinių tyrimų vertinimo metu. Institucijos infrastruktūra yra gera, gerėja prieiga prie duomenų bazių ir įvairių kalbos technologijų. LKI veikia kaip išskirtinė institucija šalyje, kurioje sukaupta unikali archyvinė medžiaga, nuorašai, katalogai ir lietuvių kalbos žodynai. Ekspertų grupė entuziastingai priduria, kad ankstyvųjų naujųjų laikų lietuviškų tekstų skaitmeninimo ir prieigos prie jų priemonių bei naujos geolingvistinių tyrimų sistemos demonstracijos buvo pačios geriausios, su kuriomis ji susidūrė lankydamasi įvairiose Institucijose. Akivaizdu, kad šias pastangas reikia tęsti. Šiuo metu LKI tobulina mokslinių tyrimų infrastruktūrą, ketindama užtikrinti lengvesnę prieigą prie savo duomenų bazių ir pagerinti savo išteklių tarptautinę aprėptį.

LKI įtikinamai planuoja artimiausiu metu plėtoti savo unikalų mokslinių tyrimų veiklos perspektyvumą, sutelkdami dėmesį į keturias sritis: lietuvių kalbos standartų ir skaitmeninių leksikografinių priemonių raidą; lietuvių kalbos tarmes ir regioninius lietuvių kalbos variantus; XVI-XVIII a. paveldą, lietuvių literatūros, parašytos už Lietuvos ribų; baltų kalbos. Todėl jų tyrimai turi ne tik unikalią kompetenciją Lietuvoje, bet ir palyginamąjį mastą, o tai yra privalumas svarstant apie tarptautines leidyklas. SWOT analizė atrodo realistiška su viena išimtimi: LKI moksliniai pasiekimai pernelyg siaurai apsiriboja Lietuva, todėl yra per mažai matomi. Jei LKI rimtai nusiteikusi dėl savo tarptautinių mokslinių ambicijų, ji turi rengti daugiau tarptautinių publikacijų; priešingu atveju jų darbai negali turėti daug platesnio poveikio disciplinai. Tai svarbu tolesnei raidai. Būtų gerai atidžiau pasidomėti dabartiniais programos "Horizontas Europa" kalbos tyrimų prioritetais (mažumų kalbų / dialektų skaitmeninimas / dokumentavimas ir išsaugojimas; kalba kaip kultūros paveldas ir t. t.), nes vienetas neabejotinai galėtų prisidėti prie jau egzistuojančių Europos lygmens tinklų ir projektų, skatinančių lietuvių kalbos sklaidą tarptautiniu lygmeniu.

LKI kompetencija Lietuvos kultūros srityje yra išskirtinė. Institucija turi gerus tarptautinius ryšius, puikiai pradėjo dirbti informacinių sistemų srityje, žavi jo siekis populiarinti savo veiklą. Kai kuriuos trūkumus galima pašalinti tiesiogiai, kitiems reikia didelių investicijų. Galbūt bus sunku užtikrinti struktūrinį finansavimą mokslinių tyrimų infrastruktūrai išlaikyti, tačiau tai yra būtina, jei LKI nori išlaikyti puikius lietuvių kalbos skaitmeninių priemonių ir išteklių teikimo rezultatus.

Keletą kartų kaip rimta problema paminėtas darbuotojų amžiaus pasiskirstymas, nes vidutinis tyrėjų amžius LKI tebėra gana aukštas, o amžiaus skirtumas tarp vyriausių ir jauniausių mokslo darbuotojų yra per didelis. Nemažai moksliniam darbui reikia šiuolaikinių kompetencijų, todėl tyrėjams būtų galima padėti jų įgyti. Šiam tikslui galėtų būti panaudota dosni premijų sistema, aprašyta skyriuje apie žmogiškuosius išteklius. Idėja įvesti metinį visų tyrėjų savęs vertinimą yra puiki, ypač dėl to, kad savęs vertinimo metu jau dabar tyrėjus skatinama siekti tarptautinio darbo poveikio.

Nepaisant sumažėjusio susidomėjimo humanitariniais mokslais, 2018-2022 m. LKI pavyko išlaikyti stabilų doktorantų skaičių. Nors, kaip mokslinių tyrimų institutas, jis nesiūlo magistrantūros ir bakalauro studijų, tačiau stengiasi pritraukti studentų įvairiais būdais, pavyzdžiui, siūlydamas stažuotes. Tikėtina, kad dauguma doktorantų, baigę doktorantūros studijas, įsidarbins LKI, o tai yra didelis VV privalumas.

Rekomendacijos dėl VV veiklos tęstinumo ir (arba) tobulinimo

Institucijos infrastruktūra yra labai svarbus išteklius, kurį būtina išlaikyti; Vadyba turėtų nepamiršti užsitikrinti ir (arba) gauti išorinį finansavimą, kad būtų užtikrintas infrastruktūros ir archyvų tvarumas.

Artimiausiu metu VV turėtų stengtis gerokai padidinti mokslinių straipsnių aukščiausio lygio žurnaluose ir skyrių tarptautiniuose rinkiniuose skaičių. Nerimą kelia tai, kad LKI reikalavimą publikuoti tarptautiniuose leidiniuose suvokia kaip grėsmę, teigdami, kad jų tyrimai aktualūs tik Lietuvoje. Kadangi jie turi unikalią galimybę atlikti aukštos kokybės lietuvių kalbos ir lietuvių kalbotyros tyrimus, neabejotina, kad jų darbai turėtų dominti tarptautinius leidėjus. Institute atliekamų tyrimų apimtis turėtų būti naudinga tarptautinei akademinėi bendruomenei. Publikuodami leidinius tik Lietuvoje ir tik pačiame Institute, jie riboja savo tarptautinę sąveiką, kuri vis dėlto galėtų praturtinti jų tyrimus. Tarptautinė lituanistinių tyrimų sklaida turėtų būti LKI, kaip nacionalinio instituto, misija. Tam reiktų ambicingos leidybos strategijos vieneto lygmeniu, stengiantis pasiekti akademinę auditoriją už Lietuvos ribų ir jau esamus bendradarbiavimo tinklus. Būtų tikslinga nesilaikyti formalių reikalavimų (duomenų bazių), o ieškoti realių kanalų, kuriuose vyksta aktualios mokslinės diskusijos. Vienetas turi įgyti pasitikėjimo savimi ir patikėti, kad jie tikrai turi didžiulį potencialą populiarinti savo mokslinių tyrimų rezultatus užsienyje ir kad tai, ką jie tyrinėja, yra aktualu kitur, kitoms kalboms ir kultūroms. Šiuo požiūriu vienetas gali tapti "Baltijos šalių balsu" moksliniame diskurse.

Kadangi Institucija turi nacionalinių ir tarptautinių partnerių visose mokslo kryptyse visoje Europoje (Lenkijoje, Rusijoje, Bulgarijoje, Serbijoje, Vengrijoje, Gruzijoje, Vokietijoje ir kitose šalyse), reikėtų dėti daugiau pastangų plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą, taip pat siekiant gauti išorinį finansavimą, ypač iš ES. Vadovybė turėtų apsvarstyti, kaip geriausiai tai paskatinti.

Vienetas turėtų turėti aiškią vidaus politiką, susijusią su mokslinių tyrimų finansavimu ir parama mokslinių tyrimų vykdymui. Mokslininkai turi būti ne tik skatinami teikti paraiškas mokslinių tyrimų dotacijoms gauti, bet ir padedami vieneto viso proceso metu. Vėliau projektus turėtų stebėti vienetas, kuris turėtų padėti tyrėjams pranešti apie pagrindinius mokslo pasiekimus. LKI turėtų kasmet vertinti savo tyrėjų veiklos rezultatus, galvoti apie galimas paskatas, kurios skatintų tyrėjus teikti paraiškas išorės finansavimui gauti, ir galiausiai turėtų pateikti vertinimų ataskaitas vėlesniuose mokslinių tyrimų vertinimo etapuose.

LKI vidurinioji vadyba taip pat turėtų pagalvoti, kaip tyrėjai galėtų labiau įsitraukti ir ką jie patys galėtų padaryti savo grupėse ir su tos pačios srities kolegomis, kad būtų konkurencingesni ir produktyvesni. Turėtų būti skatinamos esamos mokslinių tyrimų grupės:

1. reguliariai susitikti ir keistis ne tik mokslinių tyrimų rezultatais, bet ir naujomis idėjomis; taip pat pasinaudoti reguliariais susitikimais, kad išgirstų apie doktorantų darbą ir pažangą;

2. kviesti pranešėjus iš kitų grupių, kad jie pristatytų naujausius darbus; rengti paskaitas apie perspektyvius naujus metodus, naujas teorines perspektyvas, dominančius pokyčius potencialiose bendradarbiavimo srityse;
  3. prisijungti prie visų kitų disciplinos grupių ir rengti metinius seminarus ir (arba) konferencijas;
  4. nustatyti Mokslo sritis, kuriose didesnė energija galėtų būti naudinga keliems mokslininkams;
  5. pateikti įdarbinimo komitetams savo idėjas apie tai, kur reikia mokslinių tyrimų patirties.
-

2.3. LII_LII vertinamasis vienetas

Institucijos pavadinimas	Lietuvos istorijos institutas
Oficialus institucijos pavadinimo trumpinys	LII
Institucijos VV pavadinimas	Lietuvos istorijos institutas
VV pavadinimo santrumpa	LII_LII
VV apimtis (MVDDA)	72,04
Mokslų sritis(-ys)	H 000 - Humanitariniai mokslai

MTEP veiklos kokybė pagal VV mokslų kryptis (mokslų krypčių grupes)

Humanitariniai mokslai

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 005 - Istorija ir archeologija	65,54	5

Pagrįstas balo pagrindimas

Didžiausias istorinių tyrimų vienetas Lietuvoje. Vienas iš pirmaujančių mokslinių tyrimų centrų Lietuvoje, turintis stiprų tarptautinį atgarsį (kokybiški nacionaliniai ir tarptautiniai mokslinių tyrimų projektai) ir puikų nacionalinį etaloną. Savianalizės suvestinėje VV pademonstravo turtingą ir įvairiapusę mokslinę produkciją. Yra nemažai įspūdingų publikacijų, išleistų pagrindinėse tarptautinėse leidyklose/žurnaluose (pavyzdžiui, Journal of Baltic Studies, Slavic Studies, Oxford University Press, Routledge, Boston: Academic Studies Press, Budapest-New York: CEU Press). Taip pat puiku, kad daugelis vietoje publikuotų pranešimų buvo paskelbti anglų kalba. Net jei tai ir nekompensuoja pasiekiamumo, kurį jie būtų turėję, jei būtų buvę publikuoti tarptautinėse spaudos leidyklose, tai daro produkciją plačiau prieinamą. Tarp jų galima rasti labai svarbių pirminių šaltinių tyrimų knygų. Iš pateiktos produkcijos maždaug penktadalis buvo iš archeologijos srities. VV atlieka ilgalaikį mokslinį šaltinių tyrimą (ypač redagavimą). Vieneto nariai dalyvauja svarbiose tarptautinėse konferencijose (pavyzdžiui, Vokietijoje, Italijoje, Švedijoje, JAV, Čekijoje, Lenkijoje, Belgijoje, Jungtinėje Karalystėje, Australijoje, Indijoje, Suomijoje, Šveicarijoje, Japonijoje, Ispanijoje, Austrijoje, Danijoje, Vengrijoje). VV mokslininkai buvo apdovanoti aštuoniomis premijomis. Dauguma prizų - tai apdovanojimai, gauti už mokslinių tyrimų kokybę, knygų publikacijas arba už mokslinių tyrimų populiarinimą. Kasmet vienetas iš mokslinių tyrimų projektų gavo lėšų nuo 486 tūkst. iki 624 tūkst. eurų. Ne mažiau įspūdingas nei bendra gautų lėšų suma yra ir kai kurių apdovanojimų išskirtinumas, įskaitant ir iš programos "Horizontas 2020". Be to, mokslininkai dalyvauja mokslinėje veikloje už vieneto ribų (pvz., EMTT). Du mokslininkai vykdė podoktorantūros projektus Jeilio universitete. VV dirba mokslininkai, kurių daktaro laipsniai apginti užsienio universitetuose: Kembridžo (2), Aberdyno (1), Heidelbergo (1), Stokholmo (1) ir Toronto (1) universitetuose. Be to, institute dirbo mokslininkai iš Ukrainos, Lenkijos, Didžiosios Britanijos ir Italijos. Mokslininkai rengia bendrus seminarus / susitikimus. Susitikimų metu jie stengiasi suburti tarpdisciplininę auditoriją (iš įvairių mokslų krypčių: Istorijos, archeologijos, etnologijos, etnologijos, geografijos ir t. t.). VV kartu su Vilniaus universitetu rengia istorijos ir archeologijos doktorantus (2022 m. - 29 doktorantai). 2018-2022 m. Istorijos ir archeologijos mokslų kryptyje daktaro disertacijas apgynė 8 nuolatiniai ir 1 eksternas (2018 m. - 3, 2019 m.

- 1, 2020 m. - 2, 2021 m. - 1, 2022 m. - 2). Nuolatinių doktorantų disertacijos rengimo trukmė svyruoja nuo 5 iki 6 metų. Dauguma dieninių doktorantų disertaciją rengė 5 metus (nė vienas disertacijos nerengė per 4 metus). Viena disertacija buvo parengta prancūzų kalba. Vertinamuoju laikotarpiu bendras doktorantų skaičius svyravo nuo 25 iki 29. VV skatina doktorantus studijuoti užsienyje (stipendijos) ir užtikrina galimybes lavinti savo įgūdžius (viešasis kalbėjimas, akademinis rašymas, analizė ir t. t.).

Visa minėta veikla, ypač ES projektas, svarbiausių tarptautinių leidyklų ir (arba) žurnalų publikacijos, konferencijos, žmogiškųjų išteklių politika ir t. t., sudaro vertinamąjį vienetą tarp pirmaujančių tarptautinių veikėjų.

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 006 - Etnologija	6,50	3

Pagrįstas balo pagrindimas

LII Etnologijos ir antropologijos katedra turi nedidelę programą dideliame, daugiausia į istoriją ir archeologiją orientuotame institute. Jo personalą sudaro tik 7 mokslinį laipsnį turintys tyrėjai (6,5 etato) ir 6 doktorantai. Pagrindiniai katedros tyrimų objektai yra etnologijos ir antropologijos istorija ir teorija, tapatybė, etniškumas, tautiškumas, bendruomeniškumas, diasporos, giminystė, lytis ir šeima, religingumas ir ritualai, lietuvių kultūros istorija ir paveldas.

Be pirminių tyrimų, skyriuje taip pat saugomas gausus archyvas, kuriame sukaupti ankstyvųjų Lietuvos etnologų lauko užrašai ir lauko tyrimai, pirmiausia susiję su Lietuvos materialine kultūra. Šis archyvas palaipsniui skaitmeninamas ir pateikiamas tyrėjams bei plačiajai visuomenei. Tačiau neatrodo, kad šis archyvas būtų prioritetas departamento mokslinių tyrimų objektas, o pastangos koordinuoti skaitmeninimą ir dalijimąsi informacija su kitais panašiais archyvais (pavyzdžiui, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu, Klaipėdos universiteto Etnologijos archyvu ir t. t.) yra menkos.

Etnologijos krypties doktorantūra vykdoma bendrai su Vytauto Didžiojo ir Klaipėdos universitetais. Kasmet konkurso būdu užimama viena doktorantūros vieta. Vertinamuoju laikotarpiu bendras studentų skaičius buvo gana stabilus. Tačiau sėkmingai apgintos tik dvi disertacijos. Užsienio doktorantų nebuvo. Apskritai atrodo, kad studentai yra patenkinti programa ir mano, kad gauna pakankamą paramą savo moksliniams tyrimams.

Katedros publikacijų kokybė yra nevienoda, tik iš dalies publikuojama tarptautiniuose žurnaluose ir (arba) leidyklose. Dvi iš penkių pristatytų publikacijų buvo lietuvių kalba, o likusios trys (dvi anglų kalba, viena prancūzų kalba) pasirodė mažiau žinomuose žurnaluose. Nebuvo pateikta nė vienos publikacijos aukšto lygio etnologijos ar antropologijos žurnaluose (arba gerai vertinamose tarptautinėse leidyklose).

Konferencijų lankomumas buvo puikus, jose dalyvavo keletas žymių antropologinių renginių, turinčių didelį tarptautinį poveikį (EASA, SIEF). Tuomet tyrėjams tenka iššūkis - dalyvavimą konferencijose tokiuose renginiuose paversti kokybiškomis publikacijomis tokiuose pat prestižiniuose žurnaluose.

Vertinamuoju laikotarpiu VV nepranešė apie jokių apdovanojimus ir pripažinimus.

Buvo pateikti tik du įrašai apie konkursinius MTEP projektus, tačiau nė vienas iš jų nebuvo tinkamas šiame skirsnyje. Abu projektai buvo nepiniginiai tarpinstituciniai instituto ir Bulgarijos mokslų akademijos susitarimai.

Apskritai programa rodo nuolat gerus rezultatus, tačiau pagal mokslinę kompetenciją ji gerokai atsilieka nuo istoriškai ir archeologiškai orientuotų Institucijos skyrių. Atrodo, kad ji nėra labai gerai integruota į Institutą, o Etnologijos ir kitų Instituto skyrių veikla nepakankamai dubliuojasi ir bendradarbiauja.

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis

Įvertis (balai)

4,5

Argumentuotas balo pagrindimas

VV turi išskirtinių poveikio pavyzdžių, įskaitant dalyvavimą archeologiniuose tyrimuose, susijusiuose su dujų jungtimi tarp Lenkijos ir Lietuvos, ir archeologinę paramą, susijusią su geležinkelio linijos tarp Kauno ir Vilniaus tiesimu. VV mokslininkai dalyvavo 33 darbo grupėse, komisijose, institucijose ir kt. Kai kurios institucijos yra prestižinės. Vertinamuoju laikotarpiu dvidešimt penki VV mokslininkai rengė įvairius dokumentus / konsultacijas Vyriausybei (pvz. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai; Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai), Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenei, Vilniaus miesto savivaldybei, Lietuvos Respublikos Klaipėdos apygardos prokuratūrai, policijai, Lietuvos nacionaliniam muziejui, Raseinių rajono savivaldybei, Katyčių bendruomenei, Rokiškio bendruomenei, viešųjų ryšių agentūrai "Promo Service", piliečiams, visuomeninei organizacijai "Vilniečių ainių klubas". VV organizavo dvidešimt keturias konferencijas. Dvylika iš jų surengta kartu su užsienio partneriais (įskaitant, pavyzdžiui, bendradarbiavimą su Jeilio universitetu). Dvylika iš jų VV kartais organizavo bendradarbiaudama su kitomis Lietuvos institucijomis. Atstovavimas redakcinėse kolegijose yra įvairus, ne visada tarptautiniuose ar net nacionaliniu mastu žinomuose žurnaluose. Šio vieneto nariai, dalyvaudami mokslinių komitetų veikloje, demonstruoja savo dalyvavimą tarptautiniuose tinkluose. Kai kurios veiklos susijusios su programos "Horizontas 2020", Europos Komisijos ir Europos mokslinių tyrimų tarybos vertinimais, įskaitant Dariaus Barono kaip vieno iš konsoliduojančiųjų ar pažangiųjų didžiųjų kvietimų ekspertų veiklą. Mokslo populiarinimo veikla išties įspūdinga, įskaitant bendradarbiavimą su visuomeniniu transliuotoju Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija, internetiniu naujienų portalu www.lrt.lt. Mokslininkai leidžia knygas (Istorijos populiarinimo knygų serijos "Pasakojimai apie Vilnių ir vilniečius"/ Stories about Vilnius and the Vilniusites), tekstus įvairių portalų svetainėse (pvz., 15min.lt, LRT interneto portalas), naudojami tokiomis platformomis kaip YouTube (pvz. 2022 m. viešos paskaitos "Kelionė per septynis Vilniaus šimtmečius" ir diskusijų ciklas). VV taip pat yra vienas iš projekto "Lietuvos istorijos ekspertas" organizatorių. Jie organizuoja įvairius renginius ar jubiliejus. Vieneto nariams tenka neabejotinai svarbus vaidmuo artikuluojant ir stiprinant nacionalinę kultūrą, atmintį ir paveldą, taip pat organizuojant Mokslo saviveiklą. Konsultacijos ūkio subjektams apima svarbius patarimus dėl Lietuvos stačiatikių bažnyčios pavaldumo, Žemaitijos, kaip istorinio regiono, pretenzijų. Konsultacijos ir ekspertiniai vertinimai buvo teikiami dėl keleto svarbiausių istorinių kontroversijų, įskaitant Kasparavičiaus ir Balkelio. Pabrėžtina, kad didžioji dalis veiklos susijusi su istorijos ir archeologijos sritimis. Etnologijos indėlis vieneto ataskaitoje beveik nematomas, o tai reiškia, kad VV neišnaudoja viso savo potencialo socialinio ir ekonomikos poveikio prasme. Apibendrinant galima teigti, kad VV atlieka labai svarbius, o kartais ir išskirtinius mokslinius tyrimus ir yra labai svarbus, o kartais ir itin svarbus partneris MTEP srityje už akademinės bendruomenės ribų. Atliekami moksliniai tyrimai yra svarbūs visuomenei. VV yra glaudžiai susijusi ne tik su akademinė bendruomene, bet ir su verslu, sprendimų priėmėjais ir visuomene.

VV MTEP veiklos perspektyvumas

Įvertis (balai)

4

Argumentuotas balo pagrindimas

VV sudaro septyni departamentai. Ne visi jie turi aiškią strategiją. VV turi atskirus fondus mokslininkams ir doktorantams (konferencijoms, publikacijoms ir tyrimams). Institucijos stengiasi įgyvendinti lyčių lygybės planą. VV 62,1 proc. darbuotojų yra vyrai ir 37,9 proc. moterų. Ateityje Institutas gali susidurti su kartų atotrūkio problema. Du mokslo laipsnį turintys tyrėjai yra jaunesni nei 35 metų, septyniolika - 35-44 metų, dvidešimt penki - 45-54 metų, dvidešimt du - 55-64 metų ir aštuoni - šešiasdešimt ketverių ir daugiau metų. Žmogiškųjų išteklių politika yra aiški ir skaidri. Mokslininkai turi galimybę naudotis tarptautinėmis vieneto duomenų bazėmis. VV turi specializuotas laboratorijas, skirtas archeologinės medžiagos analizei ir paleografinės rašytinės medžiagos tyrimams. VV turi turtingą specializuotą akademinę biblioteką (per 350 tūkst. tomų), rankraščių skyrių, kuriame saugoma per kelis dešimtmečius sukaupta etnografinių ekspedicijų (2250) ir archeologinių kasinėjimų medžiaga (5330), taip pat yra techninių priemonių ir kompiuterinių programų, kurios yra svarbios sudarant sąlygas moksliniams tyrimams (įranga neinvazinių archeologinių tyrimų vykdymui, magnetometro TerraSurveyor (DW Consulting), ArcGIS ir GraphPad licencijos). Institucijos pradėjo atnaujinti VV duomenų bazes. Pastaraisiais metais LII plėtė savo skaitmeninių išteklių bazę: visi Instituto leidžiami žurnalai buvo suskaitmeninti, pradedant pirmuoju numeriu, ir yra prieinami internete. Institucijos planuoja juos papildyti skaitmeninėmis kolekcijomis ir žodinės istorijos centru. VV parengė 2023-2025 m. strateginį veiksmų planą. Planai realistiški, tačiau galėtų būti gerokai ambicingesni, susiję su aukštos kokybės publikacijomis, tarptautinėmis dotacijomis ir bendru produktyvumo didinimu. Plane numatytos svarbios ir tarptautiniu mastu aktualios mokslinių tyrimų temos. Yra gera doktorantūros studijų politika, tačiau nėra plano, kaip pritraukti tarptautinių studentų. Nuo 2004 m. LII kartu su Herderio Rytų Vidurio Europos istorinių tyrimų institutu (Marburgas, Vokietija), Šiaurės Rytų Europos vokiečių kultūros ir istorijos institutu (IKGN e.V., Liuneburgas, Vokietija), Lenkijos mokslų akademijos Istorinių tyrimų centru Berlyne ir Rytų Europos ir tarptautinių santykių centru Berlyne rengia konferencijas-seminarus jauniems mokslininkams. Nuo 2018 m. iki 2022 m. įvyko trys tokio pobūdžio renginiai. Nepaisant to, bendradarbiaudami su universitetais jie rengia įvairius seminarus doktorantams. 2022 m. birželį LII pirmą kartą organizavo savaitės trukmės vasaros mokyklą doktorantams ir jauniems mokslininkams. Atlikus vertinimą paaiškėjo, kad VV turi aiškią istorijos ir archeologijos strategiją, tačiau etnologijos geresnės integracijos ir veiklos strategija dar nėra pakankamai išplėtotą. VV turi potencialo pasiekti labai gerus įvertinimus (Atsižvelgiant į dabartinius rezultatus, VV žmogiškieji ištekliai, strategija, veiklos organizavimas ir infrastruktūra per ateinančius 5 metus užtikrins sąlygas gauti labai gerus įvertinimus).

Rekomendacijos, kaip tęsti ir (arba) tobulinti VV veiklą

VV turėtų parengti atskirą veiksmų planą Etnologijos ir antropologijos sričiai, visų pirma, kaip šios sritys stiprina viso Instituto misiją, kaip jos gali klestėti pačios savaime ir santykyje su kitomis Instituto disciplinomis. Tokioje strategijoje būtų svarbu suformuluoti aiškią viziją, kaip Etnologija ir Antropologija galėtų padidinti išorinių dotacijų gavimą, kaip remti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, kaip stiprinti socialinį ir ekonomikos poveikį ir kaip stiprinti infrastruktūrą. Istorijos srityje planas taip pat galėtų būti konkretesnis, atsižvelgiant į vizito vietoje metu aptartą pristatymą.

Ateityje Institutas gali susidurti su kartų atotrūkio problema, todėl jis turėtų parengti įdarbinimo strategiją, kad užtikrintų galimybę pritraukti geriausius pretendentes nacionaliniu ir tarptautiniu mastu į jaunesnes pareigas. VV turėtų parengti lyčių politiką, kuri taip pat gali atitinkamai reaguoti į lyčių pusiausvyrą Institucijoje. Taip pat svarbu užtikrinti, kad būtų sukurti veiksmingi mechanizmai, užtikrinantys, kad doktorantai visada būtų veiksmingai prižiūrimi ir kad bet kokie studentų ir jų vadovų konfliktai ar nesutarimai galėtų būti veiksmingai ir greitai (per 1 mėnesį, o sudėtingais atvejais - ne ilgiau kaip per tris mėnesius) išspręsti. Nuostatai, susiję su doktorantūros programa, turėtų būti liberalesni (pavyzdžiui, kaip Klaipėdos universitete). Taip pat būtų svarbu užtikrinti, kad visi doktorantai laiku parengtų disertaciją.

Svarstant doktorantūros stiprinimą LII, kartu su kitais institutais galėtų būti steigiama bendra humanitarinių mokslų srities doktorantūros mokykla. Tai galėtų būti tarpdisciplininė doktorantūros programa, siūloma kartu su kitais mokslo institutais. Tokia programa skatintų doktorantus išeiti už laikotarpio ir vietos, susijusių su jų konkrečia mokslo sritimi, ribų. Pavyzdžiui, LII ir Lietuvos kultūros tyrimų institutas, o galbūt ir kiti mokslinių tyrimų institutai galėtų parengti tarpdisciplininę programą, kuri doktorantus supažindintų su istorijos, meno istorijos, archeologijos, literatūrologijos, lingvistikos ir kt. teorijomis ir metodais. Tokia programa padėtų doktorantams pagilinti žinias ir įgyti įgūdžių, būtinų norint tapti novatoriškais savo srities mokslininkais ir ekspertais, savo srities žinovais, turinčiais pasaulinį teorinį ir metodologinį pagrindą.

Kalbant apie istoriją ir archeologiją, plėtra yra stabili. VV turėtų toliau ieškoti būdų, kaip įvairinti savo finansavimo portfelį, be kita ko, apsvaistyti galimybę prirėikus teikti paraišką ES fondams (pavyzdžiui, EMTT, Horizon). VV turėtų toliau informuoti tyrėjus apie galimybes teikti paraišką dotacijoms gauti šalyje ir užsienyje ir skatinti juos dalyvauti seminaruose, susijusiuose su ES fondais. VV turėtų toliau remti tyrėjus ir skatinti juos internacionalizuoti mokslinius tyrimus, o tai leistų jiems ir VV būti labiau matomiems tarptautinėje mokslo bendruomenėje. Jie taip pat turėtų toliau dirbti vietos bendruomenėms ir atlikti tyrimus.

2.4. LLTI_LLTI vertinamasis vienetas

Institucijos pavadinimas	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
Oficialus institucijos pavadinimo trumpinys	LLTI
Institucijos VV pavadinimas	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas (LLTI)
VV pavadinimo santrumpa	LLTI_LLTI
VV apimtis (MVDDA)	60,65
Mokslų sritis(-ys)	H 000 - Humanitariniai mokslai

MTEP veiklos kokybė pagal VV mokslų krytis (mokslų krypčių grupes)

Humanitariniai mokslai

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 004 - Filologija	37,15	3

Argumentuotas balo pagrindimas

Ekspertų grupė gavo išsamią LLTI savianalizės suvestinę, kuri buvo puikus pasirengimas šiam vertinimui.

LLTI yra didelės apimties (37,15 VDDA), daugiausia dėmesio skiriama literatūrai ir liaudies kultūrai (Etnologijai). Tai vienas iš pagrindinių lietuvių liaudies kultūros institutų Lietuvoje. Šioje ataskaitos dalyje daugiausia dėmesio skiriama darbui literatūros srityje. Literatūros darbas orientuotas į senesnių tekstų filologiją. Beveik visas mokslinis personalas turi mokslų daktaro laipsnį, todėl yra aukštos kvalifikacijos.

Mokslinė produkcija tarptautiniu mastu neatitinka aukščiausių standartų, tačiau yra nemaža. Savianalizės suvestinėje išvardyta 19 geriausių mokslinių publikacijų Filologijos ir 12 - Etnologijos srityje, vėliau ekspertų grupė gavo ilgą publikacijų ne lietuvių kalba sąrašą. Tai liudija, kad jų publikacijos yra prieinamos tarptautinei auditorijai. Tačiau daugelis straipsnių ir knygų yra išleistos serijose, kurių skaitytųjų ratas ribotas, ir ekspertų grupė nebuvo įtikinta, kad šie leidiniai visada sėkmingai įtraukia į tarptautines akademines diskusijas.

LLTI reguliariai dalyvauja ir pristato savo darbus tarptautinėse konferencijose. Darbuotojai yra pelnę ne vieną prestižinę nacionalinę literatūros ir kultūros, taip pat vertimo mokslų premiją. Jų doktorantai yra pelnę paramos apdovanojimų.

Per 5 metų ataskaitinį laikotarpį filologijos srityje buvo suteikti 4 daktaro laipsniai. Doktorantų rengimo skyriuje (savianalizės suvestinės 10 skirsnis "Informacija apie naujos mokslininkų kartos rengimo politiką") atsispindi doktorantų galimybės, o susitikimo metu doktorantai teigiamai atsiliepė apie reguliarius ir lengvus ryšius su vadovais ir kitais savo mokslinių tyrimų grupių nariais, taip pat pranešė, kad jų pažanga sistemingai stebima kas pusmetį vykstančiuose susitikimuose. Jie patenkinti siūlomais bendraisiais mokymais, antrinio vadovo vaidmeniu Vilniaus universitete, taip pat materialine parama, reikalinga lauko darbams, dalyvavimui konferencijose.

2018-2022 m. LLTI gavo kuklų išorės finansavimą, iš viso 19 dotacijų, iš kurių penkios buvo skirtos didesnėms nei 100 tūkst. eurų sumoms, o dar vienuolika - didesnėms nei 20 tūkst. eurų sumoms.

Ekspertų grupė savianalizės suvestinėje atkreipė dėmesį į keletą kitų mokslinių pasiekimų rodiklių, pavyzdžiui, vykdomą XX a. pradžios rašytojo rinktinių veikalų leidybą, darbus renkant rankraščius iš ankstyvųjų jėzuitų institucijų Lietuvoje, planus parengti knygą apie istorinę atmintį, kritinį lietuvių liaudies dainų leidimą. Savianalizės suvestinėje teigiama, kad originalūs darbai yra geros mokslinės kokybės. VV taip pat aktyviai organizuoja profesinius susitikimus, vykdo veiklą profesinėse draugijose, dalyvauja redakcinėse kolegijose, o visa tai rodo, kad VV užima gerbiamą poziciją nacionalinėje mokslo bendruomenėje, o tarptautinėje mokslo bendruomenėje jos pripažinimas yra menkesnis. MTEP yra aukšto lygio ir pripažinti nacionaliniu mastu.

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 006 - Etnologija	23,50	3,5

Pagrįstas balo pagrindimas

Folkloristikos (arba Etnologijos, jei taip vadinasi) mokslo kryptis LLTI yra nedidelė programa kartu su literatūra. LLTI dirba 25 tyrėjai: 2 vyriausieji tyrėjai, 11 vyresniųjų tyrėjų, 6 tyrėjai ir 6 jaunesnieji tyrėjai. Doktorantų skaičius yra 11. Lyčių lygybė tarp doktorantų yra gera, tačiau situacija skiriasi tarp vyriausiųjų ir vyresniųjų tyrėjų. Dėl to kyla problemų, pavyzdžiui, teikiant paraišką dėl programos "Horizontas" ar kito ES finansavimo, nes Europos Komisija reikalauja turėti veiksmingą lyčių lygybės planą, o daugelyje programos "Horizontas Europa" programų lyčių pusiausvyra laikoma mokslinių tyrimų kompetencijos požymiu. Institucijos vadovai pripažįsta, kad tai yra problema, kurią būtina spręsti.

Institucijoje yra septyni skirtingi skyriai: Folkloro archyvas, Liaudies dainų ir liaudies pasakojimo bei keturi literatūros skyriai: Ankstyvoji literatūra, Šiuolaikinė literatūra, Šiuolaikinė literatūra ir Tekstologija. Tautosakos archyvas yra didžiausia lietuvių tautosakos saugykla ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje. Jam tenka svarbus uždavinys dokumentuoti ir saugoti nematerialųjį kultūros paveldą, ypač muziką. Šiuo metu vyksta skaitmeninimo darbai.

Per pastaruosius 5 metus buvo parengtos 7 etnologijos (folkloro) disertacijos.

Folkloristikos skyriaus leidiniai daugiausia parengti lietuvių kalba, tačiau yra, pavyzdžiui, straipsnių ir knyga, išleista anglų kalba Bostone: Academic Studies Press, taip pat ten, kur recenzavimo kokybė buvo mažiau užtikrinta. Straipsniai publikuojami ir už Lietuvos ribų. Lietuvių kalba yra svarbi tiriant lietuvių tautosaką ir paveldą, todėl šia prasme ir knygos bei straipsniai turi būti prieinami lietuvių kalba, nes jie rašomi Lietuvos žmonėms. Artimiausiu metu pasirodys ir daugiau knygų anglų kalba. Atsižvelgiant į tai, vertinant MTEP produkcijos tarptautinę reikšmę, ekspertų grupei buvo svarbu įvertinti vertinimui pateiktų darbų tarptautinį pasiekiamumą (ir pripažinimą) - ir tarptautinės kokybės įrodymus.

Tyrimai daugiausia atliekami Lietuvoje, tačiau artimiausiu metu bus vykdomas projektas Baltijos jūros regione tiek literatūros, tiek tautosakos srityje. Yra poreikis ir noras toliau vykdyti tarptautinį bendradarbiavimą ir projektus.

Tyrėjai su pranešimais dalyvavo ir svarbiuose kongresuose už Lietuvos ribų (pvz., SIEF, ISFNR, EASA), ir tai liudija, kad LLTI tyrimai yra svarbūs - ir galimi - vaisingai diskutuoti su tarptautiniais mokslininkais. Reikia gerinti dotacijų gavimo rodiklius, kuriuos daugiausia sudaro nacionaliniai šaltiniai, pavyzdžiui, Lietuvos studijų ir sklaidos programa ir Nacionalinė mokslinių tyrimų programa, išskyrus Baltijos mokslinių tyrimų programą. Šie tyrimai atliekami bendradarbiaujant, pavyzdžiui, su Estija, Norvegija ir Islandija. Pusė išvardytų mokslinių tyrimų apdovanojimų buvo skirti labai mažiems apdovanojimams, mažesniems nei 11 tūkst.

Nacionalinė sąveika matoma iš darbuotojų narystės, nes jie yra kelių nacionalinių darbo grupių, komisijų, institucijų ar organizacijų nariai. Tai rodo nematerialaus kultūros paveldo, kuris yra Institucijos dalis, svarbą. Ji taip pat matoma įvairiose konsultacijose ir įvairiose populiariose mokslininkų publikacijose.

LLTI kartu su Vilniaus universitetu ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija vykdo Etnologijos (o su Vilniaus universitetu - Filologijos) doktorantūros studijų programą. Jungtinė doktorantūros programa apibrėžta Vilniaus universiteto doktorantūros nuostatuose. Doktorantų teigimu, tarpdiscipliniškumas gerai veikia antrosios pakopos studijose. Atrodė, kad doktorantai labai susižavėję, be to, jie turėjo temų, kurios turi ką pasiūlyti užsienio mokslininkams. Doktorantai gavo finansavimą studijoms, nors kai kurie iš jų ir dirba. Kai kurie iš jų tęsė tą pačią temą kaip ir magistrantūros studijose, o kai kurie turėjo naują temą. Atrodo, kad jie gauna pakankamą paramą savo mokslinių tyrimų reikmėms - darbui lauke ir dalyvavimui konferencijose. Be to, gerai organizuojamas studentų konsultavimas ar mentorystė.

Atsižvelgiant, pavyzdžiui, į tyrėjų duomenis ir jų produkciją, LLTI yra stipri nacionaliniu lygmeniu ir turi tam tikrą ribotą tarptautinį pripažinimą, kuris matomas, pavyzdžiui, jų tinkluose, susijusiuose su archyvais ir tarptautinėmis mokslinių tyrimų organizacijomis. Vizito vietoje metu ekspertų grupei padarė įspūdį doktorantų kokybė ir energija, nors jų skaičius yra palyginti nedidelis.

LLTI atlieka svarbų vaidmenį tiriant, dokumentuojant ir taip pat saugant lietuvių žodinį paveldą, o jo archyvas tam yra labai svarbus. LLTI dėmesys svarbus visai Lietuvos visuomenei. Į dabartinę tyrimų programą įtraukiamos tokios naujos ir tarptautinės temos kaip žodinė istorija ir nematerialusis kultūros paveldas. Su šiomis temomis artimiausiu metu taip pat galėtų būti vykdomas aktyvesnis tarptautinis bendradarbiavimas, pavyzdžiui, kitose Baltijos ir Skandinavijos šalyse, kur šios temos taip pat yra svarbios. Tam priklauso ir dabartinių disertacijų tyrimai bei temos.

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis

Įvertis (balai)

3,5

Argumentuotas balo pagrindimas

Šiame skyriuje paprastai pranešama apie jungtinės Filologijos ir Etnologijos Institucijos veiklos socialinį ir ekonomikos poveikį, o įspūdis apie jungtinį poveikį yra geras arba labai geras. Kai kurios iš pastabų, pateiktų iš karto po šiuo skyriumi, yra susijusios su profesine veikla, kurios socialinis ar ekonominis poveikis mažai tikėtinas, tačiau čia pateiktos pastabos apie jas atspindi jų padėtį VV savianalizės suvestinėje).

Labai geri yra visuomenės informavimo projektai, orientuoti į interneto svetainių, skirtų visuomenės smalsumui apie literatūrą ir folklorą; patarles; modernizaciją ir urbanizaciją; vietas ir maršrutus su religine ar mitine praeitimi; negalią; rašytojo Balio Sruogos surinktus laiškus (XX a. pradžia); ankstyvosios (1695 m.) jėzuitų kolegijos rankraščius, kūrimą ir palaikymą. Tačiau VV taip pat pranešė apie projektą, skatinantį Baltijos šalių studijų centrų bendradarbiavimą, kitą projektą, skirtą lietuvių liaudies dainų kritiniam leidimui parengti, ir knygą apie istorinės atminties išsaugojimą.

Taip pat vykdomas šviečiamasis darbas apie literatūrą komunizmo laikais, taip pat trys literatūros, kritikos premijos ir viena premija, pagrįsta Lenkijos ir Lietuvos bendradarbiavimu; organizuojamos konferencijos (minėta pirmiau); tiriama, rašoma ir išleidžiama knyga apie rezistentą Lukšą-Daumantą; kuriama lietuvių kalbos, literatūros ir istorijos duomenų bazė, ypač skirta mokytojams; rengiami seminarai (inter alia apie tautosaką, ankstyvąją literatūrą ir pamaldumą), *knygų* mugė, leidžiamos knygos su istoriškai tiksliais iliustracijomis; rengiamos viešos paskaitos ir interviu, dalyvaujama radijo laidose. Institucijos taip pat aktyviai

dalyvavo kuriant "YouTube" kanalą, skirtą liaudies dainoms, ir kuriant kultūros pasą, skirtą jaunimo supratimui ugdyti.

Kalbant apie darbo grupes, komisijas ir kt. išvardyta 16, o tai yra geras dalyvavimo lygis, tačiau jose vaidmenų vadovaujančiose pozicijose yra nedaug.

Konsultacinė veikla nacionaliniu ir tarptautiniu mastu taip pat yra gera. Išvardyta 11, įskaitant bendradarbiavimą, susijusį su archyvų darbu.

VV surengė 29 susitikimus ir konferencijas, tinkamus tokio dydžio grupei.

Įrašyta 19 narystės valdybose, komitetuose, tarybose ir kt. Skyrius jau sukūrė keletą bendradarbiavimo tinklų (daugiausia regioniniu lygmeniu: Baltijos šalių, Ukrainos ir Lenkijos tinklai, kurie yra prasmingi kaip pradžia),

Narystė redakcinėse tarybose yra gera, tačiau iš 19 tokių narystės atvejų 18 yra Lietuvoje.

Yra leidybos ir standartinių IT infrastruktūra, tačiau yra ir specializuota programinė įranga, skirta redagavimui ir archyvavimui, taip pat duomenų bazių sistemos, skirtos folkloro, įskaitant muziką, archyvavimui. Taip pat yra nemaža biblioteka (300 tūkst. vienetų, įskaitant 100 tūkst. nuotraukų, žemėlapių ir mikrofilmų). LLTI supranta, kad būtina skubiai skaitmeninti savo fondus.

Išorinių fondų įsigijimas yra gana kuklus.

Senųjų rankraščių ir tekstų skaitmeninimo darbai yra geri, tačiau mažai kalbama (bent jau savianalizės suvestinės 6.9 skyriuje) apie bendradarbiavimo galimybes (pavyzdžiui, su Lietuvių kalbos institutu, kur vykdomi panašūs, galbūt papildantys darbai, tas pats pasakytina ir apie Lietuvos istorijos instituto Etnologijos archyvą).

Taigi yra punktų, kuriuose ekspertų grupė gana teigiamai vertina LLTI socialinį ir ekonominį poveikį, visų pirma visuomenės informavimą, tačiau taip pat yra punktų, kuriuose ekspertų grupė buvo kritiška (žr. iš karto aukščiau). Ir, kaip minėta, nemažai pastabų skyriuje apie poveikį buvo susijusios su akademinio darbu, menkai suvokiant, kad buvo daromas poveikis už akademinės bendruomenės ribų. Todėl MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis yra geras arba labai geras, nes VV yra svarbus MTEP partneris už akademinės bendruomenės ribų, o kai kuriose srityse taip pat yra įrodymų, kad jis yra labai svarbus MTEP partneris už akademinės bendruomenės ribų.

VV MTEP veiklos perspektyvumas

Įvertis (balai)

3

Argumentuotas balo pagrindimas

Infrastruktūra

LLTI infrastruktūra (biblioteka ir suskaitmeninti fondai) naudojasi mokslininkai ir suinteresuota visuomenė, todėl puiku, kad infrastruktūros skyrius yra Europeanos dalis. Paklaustas apie tvarumą, vienas darbuotojas atsakė, kad tvarumui užtikrinti reikia pritraukti išorinių lėšų, o tai stebina, nes pagal daugumą skaitmeninimo projektams skirtų lėšų reikalaujama, kad priimančioji institutai garantuotų tvarumą. Iš tikrųjų tvarumo trūkumas kelia grėsmę mokslinių tyrimų instituto konkurenciniam pranašumui, kuris paprastai gali garantuoti ilgesnio laikotarpio paramą savo projektams ir produktams (nei universitetas). Tai taip pat pavojinga, nes skaitmeninius archyvus, kaip ir fizinius, reikia prižiūrėti. Grupės susitikime su darbuotojais buvo išsakytos pastabos dėl priegios prie Project Muse duomenų bazės trūkumo, ir tai iš tiesų yra spraga.

Ateities tyrimų kryptys

Planuojamos plėtoti MTEP temos atrodo kaip esamų krypčių tęsinys, mažai kalbama apie naujoviškas perspektyvas (daugiakultūriškumo raida) ar metodus (skaitmeniniai humanitariniai mokslai). Trys ateinančio laikotarpio mokslinių tyrimų temos yra itin bendro pobūdžio, todėl neįmanoma įvertinti jų mokslinio aktualumo. Jose gali slypėti daugybė skirtingų temų, teorijų ir metodų. Institucijos turėtų suformuluoti konkretesnes mokslinių tyrimų darbotvarkes, taip pat mokslinių tyrimų prioritetus ir paaiškinti jų svarbą tarptautinei mokslo bendruomenei.

Vienetas turi unikalių kolekcijų ir kompetencijos, kurios, sumanius tyrimų strategiją, pritaikius šiuolaikines skaitmeninės humanitarinių mokslų teikiamas priemones ir ypač aktyviau įsitraukus į tarptautinę veiklą, galėtų nesunkiai pagerinti jo tarptautinį profilį ir potencialiai pritraukti mokslininkų iš užsienio (pavyzdžiui, atlikti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės daugiakultūrio ir daugiakalbio paveldo tyrimus). Atrodo, kad tema, kurioje daugiausia dėmesio skiriama šiuolaikiniam literatūros kanonui, pasirinkta tinkamai ir neabejotinai galėtų būti panaudota jau egzistuojančiuose Europos lygmens tinkluose ir projektuose, tačiau taip pat turi potencialą daryti didelį neakademinį poveikį. Trečioji tema, susijusi su lietuvių liaudies daina, galėtų būti pristatyta Europos lygmeniu, kur aktualus dažnai apleisto paveldo klausimas. Savianalizės suvestinėje minima projekto idėja, apimanti atviros prieigos humanitarinių ir socialinių mokslų infrastruktūros sukūrimą, kuriai įgyvendinti akivaizdžiai reikėtų plataus bendradarbiavimo su kitais institutais ir universitetais, o vaidmuo, kurį norėtų atlikti LLTI, nėra išsamiau apibrėžtas. Tikėtina, kad bus bendradarbiavimo galimybių ir tarptautiniu lygmeniu. Stebina tai, kad mažai apie tai rasta savianalizės suvestinės 9 skirsnyje, skirtame MTEP temoms, kurios bus plėtojamos ateinančiu laikotarpiu. Ekspertų grupė mano, kad tai yra prasminga, tačiau akivaizdu, kad tai reikia toliau plėtoti ir derėti.

SSGG analizė nenurodo jokių trūkumų, išskyrus tuos, kurie susiję su vertinimo sistema, kurioje esą daugiausia dėmesio skiriama tik Fraskačio gairėms ir kurioje ignoruojamas darbas kultūrinio švietimo srityje. Ekspertų grupė norėtų užginčyti šį požiūrį (įskaitant jo prielaidą, kad visos silpnosios vietos yra išorėje). Nesugebėjimas atkreipti dėmesį į Institucijos trūkumus rodo, kad trūksta kritinės refleksijos, būtinos norint sukurti sąlygas, kad per ateinančius penkerius metus būtų galima gauti daugiau nei gerą arba labai gerą įvertinimą.

Todėl ekspertų grupė padarė išvadą, kad per ateinančius penkerius metus VV gali gauti gerus įvertinimus.

Rekomendacijos, kaip tęsti ir (arba) tobulinti VV veiklą

Reikėtų patikslinti darbo pasidalijimą su kitais institutais, kurių veikla orientuota į Lietuvos kultūros ir istorijos paveldą, pageidautina aiškiuose memorandumuose.

Filologijos srityje iš viso gauta devyniolika dotacijų, iš kurių penkioms skirtos didesnės nei 100 tūkst. eurų sumos, dar vienuolikai – didesnės nei 20 tūkst. eurų sumos. Eur, o etnologijos srityje iš dvylikos dotacijų nė viena nebuvo didesnė nei 200 tūkst. EUR, penkios dotacijos buvo didesnės nei 100 tūkst. ir šešios mažesnės nei 11 tūkst. Todėl ekspertų grupė siūlo Institutui teikti pirmenybę šios srities tobulinimui.

Ekspertų grupė siūlytų Institutui sukurti paskatas, kurios skatintų didesnio tiražo leidinius ir taip padidintų Instituto mokslinį poveikį. Tai galėtų būti siūlymai siekti, kad bent kelios publikacijos būtų išspausdintos svarbiausiuose literatūrologijos ir etnologijos žurnaluose, sekti recenzijas ir (arba) citavimus. Ekspertų grupė yra įsitikinusi, kad darbuotojai galėtų pasiūlyti svarbias vietas, o Vadyba galėtų stebėti rezultatus ir tinkamai apdovanoti sėkmingus tyrėjus. Ekspertų grupė mano, kad LLTI darbas nusipelno didesnės tarptautinės akademinės auditorijos.

Ekspertų grupė siūlo rinkti ir tvarkyti statistinius duomenis apie socialinio ir ekonominio poveikio veiklos panaudojimą, kad LLTI galėtų tiksliau apibūdinti, kaip ją panaudoja socialiniai ir ekonominiai partneriai. Tai techniškai triviale. Taip pat reikėtų toliau plėsti skaitmeninius archyvus - bent jau skaitmeninti visus fizinius fondus.

"Strategijos plano" kriterijai yra per mažai ambicingi, nes norima tik išlaikyti pastovų leidinių tarptautinį dalyvavimą ir formuluojami tik renginių skaičiaus tikslai. Kaip minėta, Institutas turėtų pradėti spręsti poveikio, t. y. apsilankymų interneto svetainėse skaičiaus, išskirtinių interneto svetainių lankytojų skaičiaus ir populiarinimo renginiuose dalyvaujančių žmonių skaičiaus, klausimus. Institutas turėtų parengti ir aiškiai išdėstyti bendradarbiavimo su mokyklomis, taip pat nevyriausybinėmis organizacijomis ir komerciniais subjektais strategiją. Institucijos bendradarbiauja su mokyklomis, tačiau ekspertų grupei nepavyko rasti aiškos strategijos, kaip tai daroma sistemingai. Galiausiai Institucijai reikėtų patarti suformuluoti ne tik tikslus, susijusius su parengtų mokslo darbų kiekiu (6 p.), bet ir su LLTI dalyvavimo tarptautinėse diskusijose apie literatūrą ir kultūrą laipsniu (žr. pirmiau).

Taip pat galima klausti, kaip vadovai ir tyrėjai galėtų labiau įsitraukti ir ką jie patys galėtų padaryti savo grupėse ir su tos pačios disciplinos kolegomis, kad būtų konkuresingesni ir produktyvesni. Darbuotojai pokalbyje pabrėžė, kad leidžiant monografijas paprastai vyksta daug susitikimų ir vertingų mainų. Tai iš tiesų yra svarbu. Tačiau ekspertų grupė siūlo stengtis sustiprinti mokslinių tyrimų grupių vaidmenį, kur stebina tai, kad ataskaitoje mažai kalbama apie tai, kas daroma siekiant pagerinti ir išlaikyti mokslinių tyrimų kokybę. Vadybos darbuotojai galėtų atlikti kai kuriuos iš šių veiksmų:

1. pasirūpinti, kad būtų reguliariai atliekamas veiklos vertinimas, fiksuojami rezultatai ir nustatomi tikslai ateičiai.
2. Nustatyti ir aiškiai išreikšti veiklos lūkesčius, taip pat su jais susijusias paskatas ir paskatinimus. Skatinimo priemonės gali būti pripažinimas vidiniuose pranešimuose arba didesniuose renginiuose, taip pat gali būti išmokos kelionėms, išmokos kitoms laisvai pasirenkamoms išlaidoms, galbūt net atlyginimo padidinimas ir (arba) premijos. Ekspertų grupė supranta, kad kai kurios tokios paskatos yra naudojamos, tačiau siūlo Institucijai nustatyti aiškius lūkesčius ir pasirūpinti, kad darbuotojai būtų su jais supažindinti. Darbuotojai žinojo, kaip buvo skiriami atlygiai, bet ne apie aiškią politiką.

Mažesnių ir vidutinio dydžio tyrėjų grupių vadovai taip pat gali prisidėti prie mokslinių tyrimų procesų tobulinimo, apsvarstydami kai kurias toliau nurodytas priemones. Naujoms priemonėms, tokioms kaip toliau nurodytas organizavimas, turi pritari personalas, tačiau tokiu atveju galima tikėtis, kad produktyvi grupė atliks kai kurias iš šių priemonių:

1. reguliariai susitikti ir keistis naujienomis ne tik apie rezultatus, bet ir apie kylančias idėjas. Dabartiniai susitikimai dėl publikacijų yra puikus atspirties taškas;
2. naudotis reguliariais susitikimais, kad būtų galima išgirsti apie doktorantų, taip pat magistrantų, jei jie atlieka mokslinius tyrimus, darbą ir pažangą;
3. pasikviesti pranešėjus ne iš grupės, kad jie pristatytų naujausius darbus;
4. rengti paskaitas apie perspektyvius naujus metodus, naujas teorines perspektyvas ir (arba) pokyčius, dominančius potencialiose bendradarbiavimo srityse;
5. kartu su visomis kitomis disciplinos (Filologija arba Etnologija) grupėmis rengti metinį seminarą / konferenciją;
6. nustatyti Mokslo sritis, kuriose didesnė energija galėtų būti naudinga keliems mokslininkams (galbūt papildančios sritys, galbūt labai perspektyvios naujos sritys);
7. pateikti įdarbinimo komitetams savo idėjas apie tai, kur reikia mokslinių tyrimų patirties;

8. siūlyti disciplinę kompetenciją kasmetiniuose stebėsenos susitikimuose su doktorantais ir kolegomis.

2.5. VU_05H vertinamasis vienetas

Institucijos pavadinimas	Vilniaus universitetas
Oficialus institucijos pavadinimo trumpinys	VU
Institucijos VV pavadinimas	Istorija ir archeologija
VV pavadinimo santrumpa	VU_05H
VV apimtis (MVDDA)	23,79
Mokslų sritis(-ys)	H 000 - Humanitariniai mokslai

MTEP veiklos kokybė pagal VV mokslų kryptis (mokslų krypčių grupes)

Humanitariniai mokslai

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 005 - Istorija ir archeologija	23,79	4,5

Pagrįstas balo pagrindimas

VU yra viena žinomiausių ir tarptautiniu mastu pripažintų mokymo ir mokslinių tyrimų institucijų Lietuvoje, turinti daug ryšių su aukščiausio lygio universitetais ir institucijomis Europoje ir už jos ribų. Šiuo metu plėtojamos arba planuojamos šios VV mokslų kryptys: Žydų istorija, kultūra ir paveldas Rytų Europos kontekste. Istorijos ir archeologijos tyrimai nėra atliekami atskirai, tačiau tarp šių dviejų sričių yra glaudus ryšys, pavyzdžiui, Lietuvos partizanų tyrimai. Krikščionybės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos, sovietologijos, modernybės, žydų istorijos mokslų srityse, taip pat turėdama plačią archeologinių tyrimų patirtį, VV MTEP pasiekia aukščiausią lygį.

Tarptautinį mokslininkų pripažinimą rodo ne tik aktyvūs mainai su žymiais mokslininkais ir institucijomis, bet ir daugybė premijų bei didelių stipendijų. Tai, kad VV pritraukia nemažai jaunų tyrėjų iš užsienio (JAV - Harvardo universiteto, Jungtinės Karalystės - Kembridžo universiteto, Lenkijos, Nyderlandų...), rodo dėstytojų kokybę.

VV kartu su Lietuvos istorijos institutu vykdo doktorantūros studijų programą. Kasmet į šią programą stoja apie 10 studentų, kurie beveik tolygiai pasiskirsto tarp abiejų partnerių. Iš viso 2018-2023 m. laikotarpiu daktaro disertacijas apgynė 27 studentai (24 nuolatinė studijų, 3 eksternai). Daugumai dieninių studijų studentų pavyksta apginti disertacijas per 4 arba 6 metus. Disertacijos - kelios jų parašytos ir anglų kalba - daugiausia apima Lietuvos istoriją ir didelį laiko tarpą, daugiausia dėmesio skiriant viduramžiams ir naujaujų laikų istorijai. Studentų skaičius padidėjo nuo 31 (2018 m.) iki 36 (2022 m.). Taigi VV atlieka svarbų vaidmenį rengiant naujos kartos aukštos kvalifikacijos mokslininkus. Doktorantai labai teigiamai atsiliepią apie studijų sąlygas, vadovų prieinamumą ir administracijos skatinimą internacionalizuoti savo mokslinę veiklą.

Mokslinė produkcija realizuojama tarptautiniu mastu pripažintose leidyklose, tokiose kaip "Routledge", "Schöningh" ir "Palgrave Macmillan". Taip pat čia dominuoja viduramžių (įskaitant ankstyvųjų naujųjų laikų istoriją) ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos laikotarpiai bei šiuolaikinės istorijos temos, ypatingą

dėmesį skiriant sovietmečio istorijai. Fundamentalūs darbai, kaip antai Lietuvos Metrika, dar labiau didina VV tarptautinį pripažinimą. Moksliniuose tyrimuose, pavyzdžiui, apie mažumų istoriją Lietuvoje ir Suomijoje, taikomi palyginamieji metodai. Mokslinė produkcija yra aukštos kokybės ir susijusi su dabartine tarptautinių tyrimų padėtimi (pavyzdžiui, Holokausto tyrimuose naudojama diskusija apie postsekuliarizmą). Iš 12 atrinktų geriausių pristatytų publikacijų (knygų ir straipsnių) 6 buvo išleistos anglų kalba (7-oji su anglišku įvadu). Akivaizdu, kad yra potencialo toliau didinti fakulteto tarptautinį pripažinimą ir mokslinį aktyvumą rengiant tarptautines publikacijas, ypač atsižvelgiant į fakulteto dydį. VV atranką pagrindė nuoroda į fakulteto nagrinėjamų temų įvairovę, asmenų įvairovę ir svarbą reprezentuoti tiek tarptautinius, tiek nacionalinius mokslinius tyrimus, tačiau tarptautiniam mokslinių tyrimų vertinimui įvertinimui pačioje viršūnėje būtų reikėję daugiau publikacijų (taip pat ir lietuviškomis temomis) atitinkamomis tarptautinėmis kalbomis.

Trys VV knygos buvo pripažintos metų knygomis 2019 (Aurimas Švedas), 2021 ir 2022 (abi Norberto Černiausko knygos), o tai rodo išskirtinę kokybę. Apskritai apie mokslininkų akademinį ir platesnį nacionalinį bei tarptautinį visuomeninį/kultūrinį pripažinimą byloja labai įspūdingas pagrindinių premijų skaičius, taip pat yra keletas išskirtinių mokslo premijų, kurios buvo skirtos šio vieneto mokslininkams už jų darbų mokslinę kokybę, pavyzdžiui, "Archeologas 2018" (Gintautas Vėlius).

Pranešimai buvo skaitomi tarptautinėse konferencijose visoje Europoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose, o tai rodo, kad moksliniai rezultatai buvo gerai įvertinti tarptautinėje akademinėje bendruomenėje. Be to, dalyvavimas konkursiniuose MTEP projektuose rodo tarptautinę orientaciją, kuri eina kartu su tarpdiscipliniškumu. Gerai finansuojamuose projektuose (daugiau nei 1 mln. eurų) archeologijos srityje buvo taikomi naujaisi chemijos ir Fizikos metodai. Čia tarptautinė orientacija matoma atliekant tyrimus ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje, pavyzdžiui, Kazachstane ar Kirgizijoje. Pagirtina, kad katedra reaguoja į naujesnes istorijos tyrimų sroves, pavyzdžiui, aplinkos istoriją. Projektai apima platų istorinių tyrimų teorinių ir metodologinių priegų lauką, pavyzdžiui, nuo žydų istorijos, atminties kultūros, skaitmeninės istorijos, kultūros istorijos iki politinės istorijos. Yra puikių tarptautinių partnerysčių pavyzdžių, stiprinančių katedros tarptautinę orientaciją ir pripažinimą. Pavyzdžiui, įgyvendinant temą "Žydų istorija, kultūra ir paveldas Rytų Europos kontekste", VV užmezgė bendradarbiavimą su Ješivos universitetu Jungtinėse Amerikos Valstijose, Tel Avivo universitetu, Hebrajų universitetu Jeruzalėje ir Vroclavo bei Varšuvos universitetais Lenkijoje. Rotšildo fondas "Hanadiv Europe" užtikrino finansinę paramą žydų istorijos srityje iki 2025 m. Kiti tarptautiniai partneriai bus paminėti šios ataskaitos skyriuje "Socialinis ir ekonominis poveikis".

Dėl to VV MTEP veiklą galima vertinti aukščiausiu lygiu tiek pagal rezultatų kokybę, tiek pagal novatoriškumą ir tarptautinę orientaciją. VV yra tarp pirmaujančių tarptautinių veikėjų mokslo kryptyje, kuri pasižymi stipria, bet vis dar plečiama tarptautine orientacija.

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis

Įvertis (balai)

5

Argumentuotas balo pagrindimas

VV MTEP veiklos ir mokslo sklaidos ekonominis ir socialinis poveikis yra itin didelis. Pavyzdžiui, archeologinių tyrimų projektai vykdomi kartu su dujų jungties tarp Lietuvos ir Lenkijos kūrimu. Šiam bendram projektui kartu su kitais universitetais ir institutais vadovavo VU Istorijos ir archeologijos fakulteto darbuotojas Albinas Kuncevičius. Projekto rezultatai buvo plačiai nušviesti platesnėje žiniasklaidoje. Be to, visuomenei pristatoma ir naujesnė istorija, o tai suteikia matomumo mokslui ir tyrėjams. Su Lietuvos antisovietiniu pasipriešinimu

(partizaninė kova) susijusių vietovių archeologiniai tyrimai yra svarbus rezultatas visuomenei ir Lietuvos politikai.

Kūrybiškais keliais siekta mokslo rezultatus perduoti visuomenei. Taigi, paminėkime dar vieną pavyzdį: per Lietuvos nacionalinę radiją ir televiziją (LRT) buvo transliuojama "Nacionalinė ekspedicija" - savotiška istorijos inscenizacija, panaudojant tradicinius senosios Didžiosios Kunigaikštystės ir kitų Europos regionų vandens kelius.

Akivaizdus poveikis muziejų sektoriui: Muziejai glaudžiai bendradarbiauja su muziejininkais, be to, giliai apmąstomas muziejų vaidmuo kuriant istorinius naratyvus (atminties studijos). Fakulteto mokslininkai užima svarbius postus valdžios institucijose ir glaudžiai bendradarbiauja su vietos valdžios institucijomis ir bendruomenėmis. Taigi, akivaizdu, kad paveldo sektoriui strateginiu, politiniu ir praktiniu lygmeniu bei vietos bendruomenėms daromas itin didelis poveikis. Mokslininkai dalyvauja rengiant mokyklų mokymo programas. Mokytojai ir tyrėjai taip pat aktyviai dalyvauja daugelyje darbo grupių, jungiančių mokslą ir visuomenei bei ekonomikai atstovaujančias institucijas. Vadovaujančios pozicijos Lietuvos mokslų akademijoje, Lietuvos mokslo taryboje ir kitose kultūros ir paveldo institucijose rodo išskirtinai svarbų fakulteto vaidmenį už universiteto sienų. Kai kuriais atvejais akivaizdi ir tiesioginė socialinė-politinė reikšmė, pavyzdžiui, VV bendradarbiavimas su Tautinių mažumų departamentu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Šis išskirtinis socialinis ir ekonominis poveikis pasireiškia ne tik aktyvia veikla institucijose, bet ir konsultacijomis su politinėmis institucijomis. Taigi, VV mokslininkai konsultuoja politikus (ir žiniasklaidą) labai aktualiomis temomis, tokiomis kaip "Rusijos karas prieš Ukrainą" ar "visuomenės informuotumas apie karą", ir užima pozicijas dėl "Rusijos ir prorusiškos žiniasklaidos, naudojančios istorinius naratyvus". Dar prieš Rusijos agresijos karą Ukrainoje jie aktyviai dalyvavo formuojant šiuolaikinius Ukrainos istorinius naratyvus. Alfredas Bumblauskas ir Genutė Kirkienė taip pat bendradarbiavo su Ukrainos istorikais. Alfredas Bumblauskas taip pat penktus metus iš eilės pagrindinio Lietuvos naujienų portalo DELFI buvo išrinktas įtakingiausiu Lietuvos visuomenės veikėju už tai, kad yra reikšmingas šalies balsas, darantis didelę įtaką šalies gyvenimui.

Taip pat išskirtinai pažymėtinas kritiškas mokslininko vaidmens visuomenėje vertinimas ir apmąstymas, kai "Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro" veikloje aktyviai dalyvaujantys istorikai viešai prabilo apie mobingą ir tyrimo laisvę ribojančias priemones. Kilusi vieša diskusija atskleidė politinį spaudimą šiuolaikinėje Lietuvos istorijoje dirbantiems istorikams ir sukėlė viešą diskusiją apie mokslo laisvę.

Išskirtinį VV poveikį sustiprina jo tarptautinė partnerystė, be kita ko, kartu organizuojant konferencijas su tokiais garsiais Europos universitetais kaip Kembridžo universitetas (Baltijos vasaros mokyklos), Jeruzalės hebrajų universitetas, Kylio Kristiano Albrechto universitetas, kartu su tokiomis institucijomis ir (arba) tinklais kaip, pvz.

Premoderniųjų laikų diplomatų tinklas ir Vokietijos istorijos institutas Varšuvoje. Be to, dėl jau minėtų glaudžių ryšių su muziejais ir politinėmis institucijomis rengiamos konferencijos, kurios šiuo atveju sujungia mokslą ir praktiką ir taip parodo išskirtinę, labai aktyvią trečiosios misijos strategiją.

Narystė mokslinių žurnalų redakcinėse kolegijose taip pat rodo tarptautinę orientaciją su kai kuriais aukšto lygio žurnalais (pvz., Acta Archaeologica) ir labai stiprų ryšį su Lenkijos žurnalais ir kolegijomis. Galėtų būti dedamos pastangos patekti į daugiau Vakarų žurnalų redakcinių kolegijų, pavyzdžiui, puikus bendradarbiavimas su Brill.

Šis tarptautinis matomumas taip pat susijęs su naryste tarptautinėse darbo grupėse ir asociacijose. VV nariai aktyviai dalyvauja Europos Komisijos ir svarbiausių tarptautinių asociacijų, tokių kaip COMECE ir EEA, mokslinėse ir vykdomosiose valdybose.

Žinoma, mokslo populiarinimo veikla daugiausia orientuota į Lietuvą ir Vilnių. Skaitomos ne tik viešos paskaitos. Matoma daugybė kūrybiškų būdų, pavyzdžiui, festivaliai, meninės išraiškos priemonės ar konkursai jauniems istorikams, siekiant didinti jų motyvaciją. Podkastų ciklas "Kodėl istorikai tyli?" susieja istoriją su aktualijomis ir gali būti vertinamas ne tik kaip indėlis į visuomenę, bet ir kaip būdas populiarinti mokslo rezultatus visuomenei.

Apibendrinant galima teigti, kad MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis yra labai įspūdingas, vertinant pagal visus nacionalinius ar tarptautinius standartus. Ypač stiprus balsas dabartinėse diskusijose politiniais klausimais ar mokslo laisvės klausimais iškelia VV į išskirtinį lygį. VV vykdo išskirtinės svarbos mokslinius tyrimus ir yra itin svarbus MTEP partneris už akademinės bendruomenės ribų.

VV MTEP veiklos perspektyvas

Įvertis (balai)

5

Argumentuotas balo pagrindimas

VV pateikia aiškiai struktūruotą ir gerai pagrįstą misijos aprašymą. Ji pradama nuo fakulteto misijos: "Rengti mokslininkus ir ekspertus, turinčius visapusišką ir kritišką istorinę sąmonę, gebančius spręsti svarbias dabarties visuomenines, kultūrinės ir politines problemas". Kaip tai susiję su MTEP aspektais, matyti iš ambicingų tikslų, į kuriuos orientuojamasi. Rengti "aukštos kvalifikacijos specialistus (istorikus, archeologus, kultūros ir paveldo tyrėjus), kurie užtikrintų lituanistinių tyrimų ir mokslo tyrimų įgyvendinimą", yra toks pat tikslas kaip ir teikti "problemų sprendimą ir ekspertinius sprendimus svarbiausiais visuomenės interesams klausimais". Būti (ar išlikti) "nacionaliniu lyderiu istorijos, archeologijos, kultūros istorijos ir paveldo tyrimų srityse" ir "autoritetingu tarptautiniu humanitarinių mokslų kompetencijos centru" yra ambicingi, bet realūs artimiausių penkerių metų tikslai. Be to, sprendžiant tvarumo, atvirumo ir kūrybiškumo akademinėje bendruomenėje aspektus, neapsiribojama MTEP susiaurinimu iki išimtinai utilitarinių tikslų.

Žvelgiant į tris strateginius aspektus ("1. kurti visuomenę ir valstybę, 2. bendradarbiauti, 3. tvarus"), kurie tiksliai išplėtoti ir paaiškinti misijos formuluotėje, tampa akivaizdu, kad orientacija į visuomenę ("Absolventai, gebantys spręsti visuomenės problemas", "Auganti įtaka visuomenei ir valstybei") taip pat susijusi su svarbiais ekonominiais ir socialiniais tikslais, tokiais kaip kryptingas absolventų įsidarbinimo galimybių gerinimas ir aukštos kvalifikacijos tyrėjų rengimas. Be to, dokumente aiškiai apibrėžiamos numatomos personalo ir (arba) tyrėjų, taip pat studentų kompetencijos ir, kas atrodo labai svarbu, aptariamoms institucijoms paramos struktūros ir procesai, būtini šioms kompetencijoms įgyti. Taip pat kaip svarbūs pagrindai ir prielaidos paminėti ir "minkštieji" faktai, pavyzdžiui, "gerovė darbo vietoje". Iš tiesų "motyvuoti darbuotojai ir įsitraukę studentai" yra geriausias pagrindas siekti kompetencijos mokslo ir mokslinių tyrimų srityje.

Nors VV jau dabar palaiko gerus ryšius su žinomais tarptautiniais partneriais, 20 proc. bendradarbiavimo ir bendros veiklos skaičiaus augimas yra pagrindinis tikslas kuriant ir (arba) užtikrinant "aukšto tarptautinio lygio mokslinius tyrimus". Tokias aiškias priemones taip pat galima įžvelgti bandyme 30 % padidinti Arqus Europos universitetų aljanso veiklą ir iniciatyvas bei tai, kad kiekvienoje VV programoje turėtų būti bent vienas tarpdisciplininis modulis, siekiant didinti tarpdiscipliniškumą. Beje, reikia įvertinti tai, kad strategijoje taip pat numatyti svarstymai apie mokymą mokslinių tyrimų kontekste, kuris yra pagrindinis vertinimo objektas. Siektina "XXI a. pedagogika" suteikia pagrindą Lietuvos mokslininkams ir moksliniams tyrimams ateityje, taip pat akcentuojamas į mokslinius tyrimus orientuotas dėstyklas.

Fakultetas ne tik suteikia mokslininkams laisvę rinktis temas, bet ir formuoja mokslininkų grupes pagrindinėse tyrimų kryptyse: daugialypės modernybės, krikščionybės istorija, Lietuvos archeologija nuo akmens amžiaus iki naujųjų laikų, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija, sovietmečio ir posovietmečio studijos, žydų istorija, kultūra ir paveldas Rytų Europos kontekste. Tolimesnis tarptautinis bendradarbiavimas su kitomis institucijomis ar mokslininkų grupėmis yra įremitas šiais prioritetais.

Akivaizdu, kad išteklių ir mokslinių tyrimų infrastruktūra yra išskirtiniai. Bioarcheologijos tyrimų centras tiria ekofaktus (bioarcheologinę medžiagą) ir turi atitinkamas medžiagos kolekcijas. Centrą sudaro dvi laboratorijos: archeobotaninė ir zooarcheologinė (su galimybe taikyti skirtingus tyrimų metodus, pavyzdžiui, DNR analizę). Centras yra atviros prieigos ir prieinamas Lietuvos ir užsienio tyrėjams. Fakultetas yra įsigijęs reikiamą programinę įrangą, pavyzdžiui, GIS, kuri labai svarbi renkant įvairius duomenis. VV turi ir naudoja Nacionalinės žemės tarnybos duomenis apie Lietuvos Respublikos teritoriją, taip pat duomenis, gautus LIDAR metodu. VU turi puikią biblioteką, kurioje užklausas teikia mokslininkai iš viso pasaulio. Joje galima naudotis įvairiais elektroniniais išteklių, Lietuvos, užsienio ir tarptautinėmis duomenų bazėmis. Ši infrastruktūra leidžia VV dalyvauti tarptautiniuose projektuose.

Fakultete vyrai ir moterys tyrėjai yra tinkamai subalansuoti. Į doktorantūros studijas pretenduoja daugiau moterų nei vyrų. Žmogiškųjų išteklių politika yra aiški ir skaidri. Apskritai VU žmogiškųjų išteklių politika apima personalo planavimą ir atranką (akademinio personalo ir neakademinio personalo), naujų darbuotojų adaptaciją, mokymąsi ir tobulinimąsi, veiklos vertinimą (kurį sudaro metiniai pokalbiai ir periodinis atestavimas) ir atlyginimų politiką). Fakultetas pristatomas kaip kūrybinga bendruomenė (tai ekspertų grupė patikrino vizito vietoje metu). Kartų kaita valdoma labai gerai ir tai matyti iš aktyvaus jaunų mokslininkų dalyvavimo moksliniuose tyrimuose ir diskusijose.

Universitetas ir VV teikia paramą profesiniam tobulėjimui visais mokslininkų karjeros etapais. Doktorantai turi dvejopą statusą - jie yra antrosios pakopos studentai ir taip pat tam tikru mastu integruoti į mokslinių tyrimų kultūrą. Doktorantūros studijas organizuoja Doktorantūros komitetas, kurį sudaro aukšto lygio mokslininkai.

Misija ir (arba) veiklos planas yra ambicingi, tačiau gana realistiški. Jame savikritiškai atsižvelgiama ir į savo silpnąsias vietas, ypač į poreikį toliau didinti (ir išnaudoti) tarptautiškumo galimybes ir stiprinti teorines katedros prieigas.

Jau yra planų šiems trūkumams pašalinti. Vizito vietoje metu VV teigė, kad aktyviai skatina vykdyti projektus ir rengti tarptautines publikacijas, taip pat vykdyti mokslinius tyrimus tarptautiniais klausimais ir Lietuvos istoriją (visose jos srityse) tyrinėti tarptautiniu aspektu.

Paminėtina, kad Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė Keen 2023 m. gavo ERC Consolidator Grant, skirtą kultūrinių augalų biologinės įvairovės pokyčiams praeityje tirti. Tai ir intensyvesnis bendradarbiavimas su Kembridžo universitetu ir kitais tarptautiniais partneriais gali būti vertinamas kaip tvirtas (iš tiesų išskirtinis) pagrindas didinti VV tarptautinį žinomumą ir kompetenciją.

Strateginis veiklos planas vertintinas kaip labai gerai atspindėtas, išsamus, realistiškas, trumpai tariant, itin geras. VU Istorijos ir archeologijos fakultetas turi didelį potencialą išlaikyti puikius įvertinimus.

Rekomendacijos dėl VV veiklos tęstinumo ir (arba) tobulinimo

Istorijos ir archeologijos fakultetas turėtų laikytis savo aiškaus plano puoselėti tarptautinio pobūdžio veiklą. Reikėtų intensyvinti bendradarbiavimą su pasaulinio lygio universitetais, tokiais kaip Kembridžo, puoselėti kitus panašius partnerius (pvz., Tel Avivo ir Hebrajų universitetus žydų studijų srityje). Turėtų būti aktyviai

naudojami šiai tarptautinei veiklai stiprinti skirti išteklių. Ekspertų grupė taip pat skatintų katedrą toliau stiprinti naujų metodologinių ir teorinių metodų taikymą, ypač bendradarbiaujant su kitais fakultetais (kaip pavyzdį pasitelkiant dabartinį bendradarbiavimą su Medicinos fakultetu archeologijos srityje). Turėtų būti daugiau publikacijų anglų kalba, kad moksliniai tyrimai būtų geriau matomi tarptautiniu mastu. Reikėtų tęsti ir stiprinti pastangas publikuoti aukšto lygio žurnaluose ir žinomose leidyklose. Be to, reikėtų siekti, kad padaugėtų konkurso būdu vykdomų tarptautinių projektų. Kaip išskirtinę sėkmę (kuri bus pripažinta 2023-2027 m. vertinimo laikotarpiu) galima vertinti ERC konsoliduojančiąją dotaciją archeologijos srityje, ir šia patirtimi turėtų būti remiamasi (visame Universitete ir, žinoma, visoje Lietuvos humanitarinių mokslų srityje) rengiant tolesnes dotacijų paraiškas. Be to, Arqus aljansas gali būti naudojamas tarptautiniam bendradarbiavimui mokslinių tyrimų srityje skatinti, siekiant įgyti kompetencijos tarptautiniu lygmeniu. Mokslininkų, tyrėjų ir doktorantų mainai, taip pat ir stipendijų bei stipendijų forma, gali būti būdas didinti tarptautinį bendradarbiavimą - per Arqus ir už jo ribų.

Sutelkiant dėmesį į mokslinių tyrimų tarptautiškumą, negalima pamiršti istorinių tyrimų svarbos ir regioninių bei nacionalinių lygmenimis. Čia turi būti išsaugota VV kompetencija, visų pirma atsižvelgiant į realią Lietuvos ir Vilniaus geopolitinę padėtį. Šioje socialinio poveikio srityje VV nereikia daug rekomendacijų ir ji nesunkiai galėtų prisidėti prie pastaruoju metu teoriniu ir metodologiniu požiūriu kylančios diskusijos apie Viešąją istoriją.

Viena iš VV stipriųjų pusių - Istorijos ir archeologijos bendradarbiavimas - turi būti tęsiamas ir stiprinamas visose tyrimų kryptyse - nuo senosios istorijos per viduramžius iki šiuolaikinės istorijos. Be to, čia teoriniai ir metodologiniai svarstymai apie šį ypatingą tarpdiscipliniškumo atvejį galėtų sulaukti didelio tarptautinio susidomėjimo ir parodyti VV kompetenciją.

Doktorantūros programa atrodo gyva ir gerai struktūruota tiek skaičiumi, tiek studentų atsiliepimais. Magistrantūros studijas užsienyje baigusių studentų integracija neabejotinai praturtina programą. Šias pastangas reikėtų intensyvinti, taip pat siūlyti stipendijas tarptautiniams doktorantams, kad būtų praturtinta doktorantų bendruomenė.

2.6. VU_04H vertinamasis vienetas

Institucijos pavadinimas	Vilniaus universitetas
Oficialus institucijos pavadinimo trumpinys	VU
Institucijos VV pavadinimas	Filologija
VV pavadinimo santrumpa	VU_04H
VV apimtis (MVDDA)	73,62
Mokslų sritis(-ys)	H 000 - Humanitariniai mokslai

MTEP veiklos kokybė pagal VV mokslų kryptis (mokslų kryptių grupes)

Humanitariniai mokslai

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Įvertis (balai)
H 004 - Filologija	73,62	5

Pagrįstas balo pagrindimas

VV Filologijos sritis neabejotinai yra svarbiausias šios srities atskaitos taškas nacionaliniu mastu, ji taip pat yra baltų kalbų ir kultūrų tyrimų lyderė pasaulyje. Todėl suprantama, kad VV teikia pirmenybę plačiai suprantamos baltų / lietuvių kalbos, literatūros ir kultūros paveldo studijoms, nors tokių studijų samprata labai pasikeitė nuo tradicinės iki labai modernios ir tarpdisciplininės paradigmos. Be šios konkrečios mokslų krypties, vienetė taip pat yra labai stiprių tyrimų grupių, labai aktyviai dirbančių kitose Filologijos srityse, pavyzdžiui, anglų, prancūzų, vokiečių ar klasikinių studijų srityse.

Vienetė vykdoma Filologijos srities mokslinių tyrimų veikla vertinama puikiai. VV jau yra stiprus tarptautinių lygmeniu, visos pateiktos publikacijos turi tarptautinį mastą ir atgarsį; tarp geriausių VV mokslinių tyrimų rezultatų vertinimo laikotarpiu yra 17 straipsnių, paskelbtų pirmaujančiuose tarptautiniuose žurnaluose (priklausančiuose De Gruyter, Springer, Wiley, SAGE, John Hopkins ir Taylor and Francis grupėms). Kai kurie iš jų paskelbti atvirosios prieigos srityje ir turi šimtus ar net tūkstančius peržiūrų. VV mokslininkai taip pat paskelbė mokslinių tyrimų monografijų ir skyrių De Gruyter, Springer, Routledge, John Benjamins, Palgrave Macmillan, Isberg (Kanada) ir Cambridge UP - visose labai pripažintose mokslinėse leidyklose. Reikšminga, kad daugelis šių publikacijų yra apie lietuvių kalbą ir kultūrą, o tai yra pagirtina.

Mokslininkų mokslinė veikla įvertinta tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu - jie apdovanoti daugeliu prestižinių premijų ir medalių, tarp jų - geriausio straipsnio ir esė apdovanojimais, geriausios disertacijos apdovanojimu, keliomis studentų stipendijomis / stipendijomis, mokslinių darbų premijomis ir kt.

Dėstytojai skaitė pranešimus svarbiausiose konferencijose visame pasaulyje: Jungtinėje Karalystėje, Japonijoje, Kanadoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Portugalijoje, Lenkijoje ir kitur. Kai kurios iš šių konferencijų yra prestižinės, o pranešimų santraukos griežtai peržiūrimos. VV taip pat puikiai sekasi pritraukti išorinį finansavimą - ataskaitoje išvardyti 37 projektai, iš viso apie 8 mln. eurų, labai įvairiomis temomis, dauguma jų smalsumo skatinami lingvistikos, literatūrologijos, filosofijos ir mokslinio redagavimo srityse, tačiau yra ir taikomųjų projektų, kaip, pavyzdžiui, darbas siekiant pagerinti prieigą regos negalią turintiems

žmonėms, edukaciniai projektai, projektai, skirti lietuvių kalbos skaitmeninių išteklių kūrimui; psichikos sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo didinimas ar Baltijos šalių bendradarbiavimo skatinimas. Be daugybės Lietuvos mokslo tarybos dotacijų, VV tarptautinį žinomumą pagerinti padėjo ir "MotherNet Horizon 2020" projektas bei EEE dotacija.

Vieneto nariai prisideda prie tarptautinių mokslinių diskusijų (dalyvaudami svarbiose tarptautinėse mokslinėse konferencijose), jie taip pat yra įvairių tarptautinių profesinių organizacijų nariai. Kai kurie iš jų atliko EK ekspertų arba programos "Horizontas Europa" programos komiteto narių vaidmenį, aktyviai dalyvaudami diskusijose dėl mokslo politikos ateities Europos lygmeniu.

Vienetas yra didžiausias pagal darbuotojų skaičių. Grupę sudaro VU su Šiaulių akademija ir Kauno fakultetu, tačiau iš didelio darbuotojų skaičiaus tik 22,5 VDDA įvardijama kaip daugiausia skirta moksliniams tyrimams (o tai yra gana mažai), didžioji dalis darbuotojų užsiima pedagogine veikla. Vertinamuoju laikotarpiu buvo apginta 30 daktaro disertacijų, apimančių labai įvairias temas iš lingvistikos, literatūrologijos, kultūrologijos, vertimo ir muzikologijos. Per metus aktyviai studijuoja apie 40-50 doktorantų. Priedas "Personalo ugdymas Vilniuje" informuoja apie doktorantų rengimą ir atrodo gerai apgalvotas, nors trūksta informacijos apie tai, kaip stebima doktorantūros projektų vykdymo pažanga. Atsižvelgdama į visus šiuos veiksnius, ekspertų grupė vieneto mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklą įvertino "puikiai" ir konstatavo, kad "VU yra tarp geriausių tarptautinės rinkos dalyvių mokslinių tyrimų srityje arba mokslinių tyrimų srities krypčių grupėje. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veikla atitinka aukščiausius tarptautinius standartus".

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis

Įvertis (balai)

4,5

Argumentuotas balo pagrindimas

Vienetas vykdo daug projektų, kuriais siekiama socialinio ir ekonominio poveikio, pavyzdžiui, vykdomi keli projektai, skirti skaitmeninėms priemonėms ir ištekliams kurti, palaikyti ir taikyti, ypač skaitmeniniam švietimui plėtoti ir įgyvendinti.

Kai kurie projektai skirti konkrečiai pagerinti prieigą prie kalbinės medžiagos regos neįgaliesiems (MoBiLait, LIEPA, Inclusive Culture), kiti - supaprastinti kalbą siekiant skatinti socialinę įtrauktį (PERLSI) arba remti užsienio kalbų didaktiką (Problem-based IDKM, TEMPLATE, Quality in Language Learning), arba skatinti "Kritinį mąstymą", Daugiakalbiai universitetai, į kalbas orientuotų studijų, taip pat klasikinių studijų aprašas, universitetų kalbų dėstytojų kvalifikacijos tobulinimas, vidurinių mokyklų mokytojų pedagoginė kompetencija, programa gabiems vidurinių mokyklų mokiniams, Deutschunterricht Online.

Vieneto tyrėjų visuomeninis dalyvavimas yra labai gerai išplėtotas, o grupės veikla populiarinant mokslą yra ypač įspūdinga. Vilniaus filologai šioje srityje yra labai aktyvūs: rašo straipsnius visuomenei skirtose populiariose vietose, įskaitant laikraščius ir interneto svetaines; duoda interviu, skaito viešas paskaitas ir spaudos konferencijas; dalyvauja diskusijose, seminaruose ir internetiniuose seminaruose, televizijos laidose, pristatymuose "YouTube", radijo pokalbių laidose, podkastuose ir dokumentiniuose filmuose; organizuoja ir dalyvauja festivaliuose, "Italų kalbos savaitėje", taip pat rengia visuomenei skirtus renginius, pavyzdžiui, nuotraukų parodas, renginius (ne tyrėjams) profesionalams praktikams (vyresniųjų klasių moksleiviams).

Tyrėjai taip pat dalyvauja radijo ir televizijos pokalbiuose ir diskusijose. Jie teikia profesines konsultacijas mokytojams, studentams, vertėjams žodžiu, taip pat yra konsultantai vaidybos, subtitravimo, bioetikos, darbo su neįgaliaisiais ir sveikatos sutrikimų turinčiais žmonėmis, taip pat pabėgėliais srityse. Ypatingo

pripažinimo nusipelno dėstytojų dalyvavimas rengiant priemones klausos ir regos negalią turintiems žmonėms.

VV mokslininkai dirba daugelyje nacionalinių institucijų ir įstaigų, pavyzdžiui, Lietuvos mokslo taryboje, Valstybinėje lietuvių kalbos komisijoje, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje, Lietuvių kalbos institute, Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, Lietuvos radijo ir televizijos taryboje, Lietuvos mokslų akademijoje, Švedijos ir Lietuvos bendradarbiavimo taryboje, taigi veikia kaip svarbūs sprendimų priėmėjai daugiausia mokslinių tyrimų, tautinio paveldo, lietuvių kalbos ir švietimo srityse. Šiuo atžvilgiu reikšmingas poveikis buvo užfiksuotas savianalizės suvestinės (PERLSI) 6.1.4 skirsnyje: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įgyvendino rekomendacijas dėl lengvai skaitomos kalbos, skirtos socialinei integracijai, ir tai lėmė apčiuopiamus politikos pokyčius. Iš populiarinimo veiklų ypatingo dėmesio nusipelno tarptautinė fotografijų paroda "Motinos (dirbančios) portretas", kuri yra projekto "MotherNet" (Lietuva, Šveicarija, Airija ir Vengrija) dalis.

Tačiau iki šiol nepavyko užmegzti bendradarbiavimo su komerciniais subjektais. Atsižvelgdama į visus šiuos veiksmus, ekspertų grupė vieneto mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklos ekonominį ir visuomeninį poveikį įvertino nuo "labai gerai" iki "puikiai" ir konstatavo, kad "ŪM atlieka labai svarbius mokslinius tyrimus ir yra labai svarbus MTEP partneris ne tik akademinėje bendruomenėje. Atliekami moksliniai tyrimai yra svarbūs visuomenei. VV yra glaudžiai susijęs ne tik su akademinė bendruomene, bet ir su verslu, sprendimų priėmėjais ir visuomene". Visuomenės įtraukimo ir komunikacijos veikla jau yra labai gero lygio - ji galėtų tapti tvirtu atspirties tašku kuriant konkrečią į poveikį orientuotą keitimosi žiniomis strategiją. Tačiau atrodo, kad svarbiausia būtų a) nustatyti rezultatų gavėjų bendruomenes (partnerystes) ir b) sukurti sąveikos su išoriniais neakademiniiais partneriais kanalą (platformą), kad būtų užtikrinta galimybė gauti iš jų atgalinę žinią.

VV MTEP veiklos perspektyvumas

Įvertis (balai)

4,5

Argumentuotas balo pagrindimas

Vienetas tikrai turi potencialo pasiekti labai gerus įvertinimus. Jų žmogiškieji ištekliai, strategija, veiklos organizavimas ir VV infrastruktūra užtikrins sąlygas išlaikyti labai gerus įvertinimus per kitą mokslinių tyrimų vertinimo etapą. Įvertinus dabartinę mokslinę veiklą ir kitus veiksmus, jis taip pat turi didelį potencialą pasiekti puikius įvertinimus.

Nepaisant bendros humanitarinių mokslų krizės (Europoje ir už jos ribų mažėja humanitarinių mokslų studentų skaičius, todėl uždaromos iššios katedros, trūksta lėšų ir sunku įsilieti į labiau taikomojo pobūdžio mokslinių tyrimų finansavimo programas), VV pavyko pritraukti ir remti doktorantus ir podoktorantūros stažuotojus, o tai teikia vilčių. Tikėtina, kad pastaraisiais metais VV sukurtos tarpdisciplininės ir labai profesionalios mokslinių tyrimų priemonės, pavyzdžiui, akių stebėjimo technologija, palengvins tolesnius tarptautinio masto mokslinius tyrimus. Universitetas turi puikią biblioteką ir internetinius išteklius, suteikiančius prieigą prie svarbiausių tarptautinių duomenų bazių, toliau IT laboratoriją, audiovizualines laboratorijas, specializuotą programinę įrangą, keletą kabinų sinchroninio vertimo mokymams. Filologai gali naudotis ir kitų fakultetų specializuota įranga. Planuojama didinti el. išteklių skaičių, fakultete rengti daugiau tokių išteklių, pavyzdžiui, (besimokančiųjų) korpusų, atnaujinti esamas priemones ir išteklius. Universitetas taip pat priklauso tarptautiniams baltistikos ir CLARIN tinklams.

Mokslininkai gali gauti institucinę paramą, susijusią su dotacijų paraiškų teikimu ir vadyba (Mokslinių tyrimų projektų biuras). VV plėtros strategija yra įtikinama, o su savo žmogiškaisiais ištekliais jie gali pasiekti labai gerų įvertinimų.

Nors savo savianalizės suvestinėje VV nurodė nepakankamai internalizuojanti mokslinių tyrimų sklaidą, ypač lituanistikos srityje, tačiau šioje studijų kryptyje jie turi palyginamai labai gerų leidybos rezultatų ir didelį veiklos perspektyvumą. Neabejotinai prioritetas turėtų būti teikiamas tautinio paveldo tyrimams ir lietuvių kalbai, ypač šiuo sudėtingu istoriniu momentu (karas su Ukraina, ES krizė). Tačiau skyriuje, skirtame plėtojamos MTEP temoms, atrodo, kad daug dėmesio skiriama tradicinėms filologijos tyrimų sritims, tokioms kaip arealo studijos (Rusija, Baltijos šalys, Skandinavija, Lenkija), tarmių studijos, lotynų ir graikų kultūros studijos. Reikėtų pažymėti, kad VV turi labai didelį potencialą semiotikos ir vertimo studijų, taip pat tarpdisciplininių literatūros ir kultūros studijų anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis srityse. Pastarosioms turėtų būti suteikta daugiau institucinių paskatų, nes jos gali labiau pritraukti studentų, taip pat ir iš užsienio. Bendra vieneto plėtros strategija ir pateikta SSGG analizė iš esmės yra pagrįsta: būtų tikslinga sustiprinti pastangas įsitraukti į bendresnes diskusijas Europos ir net pasauliniu lygmeniu. Vienetas, turintis keturias strategines temas, galėtų toliau didinti savo tarptautinį žinomumą ir potencialiai pritraukti tyrėjų iš užsienio (pavyzdžiui, bendradarbiaujant su, pavyzdžiui, indoeuropeistikos, bendrosios kalbotyros, neolotyniškosios lingvistikos specialistais arba su tekstų transmisijos, knygos istorijos, aukštųjų viduramžių ir Renesanso laikotarpio daugiakultūrinių ir daugiakalbių visuomenių specialistais; su naujų metodologijų dialektologijos, geolingvistikos, arealinės lingvistikos ir kt. specialistais). Būtų gerai atidžiau susipažinti su dabartiniais kalbos tyrimų prioritetais pagal programą "Horizontas Europa" (mažumų kalbų / dialektų skaitmeninimas / dokumentavimas ir išsaugojimas; kalba kaip kultūros paveldas ir t. t.), nes vienetas neabejotinai galėtų prisidėti prie jau egzistuojančių Europos lygmens tinklų ir projektų.

Žmogiškųjų išteklių plane pabrėžiamas įdarbinimas konkurso būdu, remiantis viešais skelbimais ir įtraukiant išorės ekspertų vertinimą. Tai svarbu kuriant kokybę. Darbuotojai skatinami toliau kelti kvalifikaciją, be kita ko, naudojantis ERASMUS+ programa. Kasmet su visais darbuotojais atliekami pokalbiai, susitariama dėl individualių tikslų. Privalomi didaktiniai mokymai. Taip pat pažymima, kad akademinis personalas gali gauti premijas už aukšto lygio mokslinius rezultatus ir (arba) dalyvavimą mokslinių tyrimų projektuose.

Rekomendacijos dėl VV veiklos tęstinumo ir (arba) tobulinimo

Tarptautinio matomumo lygis jau dabar yra labai gerai išvystytas, tačiau egzistuoja disproporcija tarp kalbotyros ir literatūrologijos sričių, dėl kurios dauguma rezultatų gaunama iš kalbotyros - būtų protinga išsiaiškinti, ar tai gali būti sisteminis skirtumas, ir dėl to sukurti strategiją, kuri paskatintų kitą sritį būti labiau matomą ir galbūt pakeistų dabartinius publikacijų modelius.

Sudėtingu metu, kai moksliniams tyrimams skiriamas nepakankamas finansavimas, o tai apsunkina užsienio kalbų tyrimus, reikėtų didesnio institucinio pripažinimo VV ir didesnės institucinės paramos, nes atrodo, kad nacionaliniai mokslinių tyrimų finansavimo prioritetai teikia pirmenybę su Lietuvos kultūra ir kalba susijusiems projektams. Juolab kad geriausi mokslinių tyrimų rezultatai nebūtinai gaunami iš baltistikos / lituanistikos tyrimų.

Vienetas neabejotinai turi potencialo daryti poveikį Europos lygmeniu, nes kai kurios žinių mainų veiklos (susijusios su lituanistine problematika) galėtų būti gerai pristatytos Europos lygmeniu, kur dažnai apleisto / marginalizuoto paveldo klausimas tampa vis svarbesnis, ypač prieš įvairias primestas homogenizacijos tendencijas - tai galėtų būti naudojama ir kaip vienas iš įrankių, kurie gali būti plėtojami nacionalinio

tapatumo kontekste. Būtų tikslinga stiprinti ir koordinuoti pastangas įsitraukti į bendresnio pobūdžio diskusijas Europos ir net pasauliniu lygmeniu, ypač Baltijos šalių (kultūros) klausimais.

Reikėtų toliau tyrinėti skaitmeninius humanitarinius mokslus; sistemingiau spręsti IT prieigos ir specialios įrangos bei programinės įrangos poreikius.

SWOT santrauka skaitoma labai gerai, o skaičiai patvirtina nusiskundimą dėl dėstymo krūvių. Pavojus, kad darbas su lietuvių kalba neįtrauks į tarptautinę diskusiją, yra labai realus - vis dėlto katedrą reikia dar labiau pagirti už tai, kad ji yra tokia tarptautiniu mastu matoma. Vertėtų dėti ypatingas pastangas, kad šio pavojaus būtų išvengta. Pagirtina, kad pats vienetas bendradarbiavimo su komerciniais interesais stoką laiko silpnybe. Būtų naudinga pasiteirauti vieneto vadovų, kaip jie planuoja pašalinti ar kompensuoti šias silpnybes. Galimybė "Bendradarbiavimas su verslo įmonėmis" galėtų būti toliau detalizuojama diskusijose

---

2.7. VDU_HUM vertinamasis vienetas

Institucijos pavadinimas	Vytauto Didžiojo universitetas
Oficialus institucijos pavadinimo trumpinys	VDU
Institucijos VV pavadinimas	VDU Humanitariniai mokslai
VV pavadinimo santrumpa	VDU_HUM
VV apimtis (MVDDA)	49,81
Mokslo sritis(-ys)	H 000 - Humanitariniai mokslai

MTEP veiklos kokybė pagal VV mokslo kryptis (mokslo krypčių grupes)

Humanitariniai mokslai

Mokslo kryptis	Apimtis (MVDDA)	Įvertis (balai)
H 004 - Filologija	24,21	4

Pagrįstas balo pagrindimas

Pagrindinės VDU Filologijos plėtojamos mokslo kryptys yra lingvistika, vertimas, daugiakalbystė, kalbų mokėjimas ir kalbų mokymas. Ypač daug dėmesio skiriama automatinei sintaksės ir semantikos analizei, korpusų kaupimui, specializuotos terminologijos darbams, kalbos sutrikimų, kolokacijų ir intonacijos tyrimams. Vertinamuoju laikotarpiu fakultetas pranešė apie 17 apdovanojimų ir pripažinimų, taip pat ir tarptautinių. Tarp šių apdovanojimų verta paminėti Italijos Respublikos ordiną "Už nuopelnus", Izabelės Katalikės ordino kryžių, taip pat Lenkijos prezidento apdovanojimą Auksiniu kryžiumi "Už nuopelnus". Projekte SEMANTICA dirbantys mokslininkai už nuopelnus automatinės transkripcijos srityje gavo Lietuvos verslo konfederacijos apdovanojimą. Jų novatoriški skaitmeniniai sprendimai yra labai perspektyvūs ir nusipelno ypatingo pripažinimo.

2018-2022 m. Filologijos fakulteto publikacijos pasirodė įvairios kokybės žurnaluose ir leidyklose. Tarp pateiktų pranešimų apie Filologijos MTEP veiklą yra keturi straipsniai aukščiausio lygio tarptautiniuose žurnaluose (leidžiami Taylor and Francis, John Benjamins, Springer), taip pat vienas skyrius (John Benjamins) ir viena monografija (Springer) prestižinėse leidyklose. VV dėstytojai skaitė pranešimus konferencijose Lenkijoje, Danijoje, Jungtinėje Karalystėje, Ispanijoje, Italijoje, Belgijoje, Austrijoje ir JAV. Apskritai šie publikacijų rezultatai yra labai geri, publikacijų tarptautiniu lygmeniu yra daug, o internacionalizacijos požiūriu vienetas turi didelį potencialą kuklintis, nors neabejotinai turi didelį potencialą gerinti savo publikacijų rezultatus, kad ateityje galėtų išsiskirti kaip puikus. Ekspertų grupė siūlo dėti daugiau pastangų publikuoti geriausiuose tarptautiniuose žurnaluose ir leidyklose, nes tai gerokai padidintų vieneto tarptautinį žinomumą.

Filologijos fakultetas gavo keletą dotacijų daugiausia iš nacionalinių šaltinių, pavyzdžiui, Lietuvos mokslo tarybos, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir Valstybinės lituanistikos programos, skirtų aukšto nacionalinio prioriteto projektams. Ekspertų grupė suskaičiavo daugiau kaip 3,5 mln. EUR, o tai yra puikus rezultatas tokio dydžio grupei. Pavyzdžiui, Filologija gavo nemažą finansavimą iš Europos Sąjungos veiksmų

programos. Iš 3 mln. eurų projektui "Lietuvių kalbos sintaksinės ir semantinės analizės sistema, skirta taikyti viešajame sektoriuje" VDU filologijai skirta 47 proc. Tai rodo, kad VV deda dideles ir sėkmingas pastangas gauti išorinį finansavimą.

Filologija turi solidžią gerą doktorantūros programą, kasmet apgina nuolatinį disertacijų skaičių, nors pastaruoju metu doktorantų skaičius sumažėjo, daugiausia dėl demografinių priežasčių. Doktorantai buvo patenkinti vadovavimo kokybe ir galimybe prireikus mokytis (įskaitant perkeliųjų gebėjimų mokymus).

Apibendrinant galima teigti, kad, kaip rodo publikacijos, apdovanojimai ir pajamos iš dotacijų, VV vykdo aukšto lygio MTEP ir yra stipri tarptautiniu mastu.

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 005 - Istorija ir archeologija	14,46	3,5

Pagrįstas balo pagrindimas

VDU Istorijos katedra yra Humanitarinių mokslų fakulteto dalis. Su 11,15 VDDA (2021 m.) ji yra viena iš didesnių fakulteto katedrų. Vertinamuoju laikotarpiu VV apgintos 7 daktaro disertacijos, 2022 m. - nė vienos. Visos disertacijos buvo parašytos lietuvių kalba. Pasak doktorantų, tai susiję su šaltinių prieinamumu tik lietuvių kalba, kaip tinkama tyrimų temoms. Doktorantų skaičius gerokai sumažėjo (10/2018-6/2022 m.). Kiekvienais iš pirmųjų trejų metų į doktorantūrą priimama tik po vieną studentą. Studentai renkasi VDU ir dėl matomų židinių, pavyzdžiui, diasporos studijų. Jie dalyvauja VV mokslinių tyrimų veikloje ir gauna finansavimą, kad padidintų savo tarptautinį matomumą.

Kaip geriausi mokslinių tyrimų rezultatai pristatomos 5 knygos ir 2 straipsniai. Viena jų parašyta baltarusių kalba, 3 - anglų kalba. Nors yra publikacijų tarptautiniuose žurnaluose (viena įtraukta į Scopus sąrašą) - pavyzdžiui, Rytų Europos istorijos apžvalgoje, itališkame žurnale - tarptautinė orientacija galėtų būti gerokai stipresnė atsižvelgiant į tarptautinį matomumą ir mokslinių tyrimų rezultatų prieinamumą. Nors Istorijos katedra vykdo tarpvalstybinės istorijos tyrimus, stiprios pozicijos yra nacionalinės, regioninės ir vietos istorijos srityje, taip pat matomos "Kauno istorijos centre", kaip vietos tarpdisciplininių tyrimų centre, kuris kasmet leidžia mokslinį žurnalą "Kauno istorijos metraštis". Be to, nemaža VV veikla pastebima "Lietuvių diasporos studijų centre", "Lietuvių išėivijos institute", VDU mokslinių tyrimų prioritete "Lietuvių migracijos ir diasporos studijos" ir tarpdisciplininiame žurnale OIKOS, kuriame dauguma straipsnių yra lietuvių kalba (įskaitant santraukas anglų kalba) ir tik keletas straipsnių anglų kalba. Knygos ir straipsniai yra aukštos kokybės, juose nagrinėjamos šios srities istorijos krypties temos, daugiausia dėmesio skiriant Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei, migracijai, diasporos studijoms, nacionalizmui, imperializmui ir sovietologijai. Vietinių leidyklų baltarusių ir lietuvių kalbomis išleistos monografijos turės ribotą poveikį tarptautinėms diskusijoms, tačiau du trumpesni darbai anglų kalba yra geras arba labai geras indėlis į platesnę Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istoriją.

Stiprus ir tarptautinis atgarsis pastebimas konferencijose skaitytuose pranešimuose. Minėtos 7 konferencijos apima Europą, JAV, Indiją ir Egiptą. Visi 7 išvardyti renginiai buvo "ilgesnės nei vienos dienos" konferencijos, o daugumos jų apimtis siekė daugiau nei vienkartiniai renginiai (tarp jų galima rasti metinio suvažiavimo, teminių konferencijų serijos ir įvairių organizacijų tarptautinių kongresų serijos renginių). Kai kurios iš šių konferencijų turi didelį prestižą.

Didelis apdovanojimų skaičius rodo, kad ši mokslų kryptis turi gerą vardą, daugiausia nacionaliniu lygmeniu. Pavyzdžiui, du mokslininkai buvo apdovanoti "Kauno miesto mokslininko" apdovanojimu. Vienas apdovanojimas - "Apdovanojimas už geriausią disertaciją Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos srityje" - parodo pastangas skatinti jaunuosius talentus ir yra įsidėmėtinas. Priešingai, tarp išvardytų apdovanojimų

yra ir padėkos raštai, padėkos ir padėkos - komisijos neįtikino, kad tokie raštai yra konkurencingi apdovanojimais už nuopelnus.

Tarp 7 išvardytų dalyvavimų konkursiniuose MTEP projektuose yra 1 tarptautiniu mastu finansuojamas projektas (bendras Lietuvos ir Lenkijos mokslinis projektas "Jogailaičių valstybių finansinis pajėgumas XVI a.: palyginamasis požiūris", apytikslė suma: EUR). Iš likusių 6 šalies viduje finansuojamų projektų 5 projektai buvo vykdomi pagal "Valstybinę lituanistikos 2016-2024 m. programą" (iš viso apie 350 tūkst. Eur), 1 projektas finansuotas pagal Mokslininkų grupių projektus (apie 75 tūkst. Eur). VV lėšų pritraukimo veikla yra stipri nacionaliniu lygmeniu, tačiau tik ribota tarptautiniu. VV atliekami moksliniai tyrimai yra aukšto lygio, pripažinti nacionaliniu ir tam tikru mastu tarptautiniu mastu. Ypač daug dėmesio skiriama migracijai ir diasporai, todėl atsiranda galimybė tarptautiniam bendradarbiavimui, tačiau regioninės ir nacionalinės istorijos tyrimai taip pat galėtų būti atliekami dar labiau tarptautiniu mastu palyginamaisiais būdais. VV žurnaluose vis dar daugiausia dėmesio skiriama lietuvių kalbai. Jų poveikis galėtų būti plėtojamas iki tarptautinio. Dalyvavimas tarptautinėse konferencijose yra labai geras, galima plėsti - kartais, reikia pripažinti, sunkiai - dalyvavimą tarptautiniuose konkursiniuose MTEP projektuose. Taigi, VV mokslinė veikla yra labai stipri regioniniu ir nacionaliniu lygmeniu ir tam tikru mastu pripažinta tarptautiniu mastu. VV turi potencialo ateityje būti stipri tarptautiniu lygmeniu.

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Vertis (balai)
H 006 - Etnologija	3,63	4,5

Pagrįstas balo pagrindimas

VDU Humanitarinių mokslų fakulteto Etnologijos mokslų kryptis yra vidutinio dydžio, gyvybinga programa, kurią garantuoja Kultūrologijos katedra. Programa orientuota į kultūros ir Rytų Azijos studijas. Programą sudaro 10 mokslų laipsnį turinčių tyrėjų ir dėstytojų (3,63 etato) ir 8 kiti mokslų darbuotojai bei doktorantai. Pagrindiniai katedros tyrimų objektai yra šiuolaikinės kultūros ir politikos klausimai, susiję su identitetu, etniškumu, nacionalizmu, tvarumu, folkloru ir tradicija tiek Lietuvoje, tiek (ypač, bet ne tik) Rytų Azijoje.

Doktorantūros programa vykdoma kartu su Klaipėdos universitetu ir Lietuvos istorijos institutu. Kasmet yra tik viena laisva doktorantūros vieta, skiriama konkurso būdu. 2022 m. doktorantūroje studijavo 4 doktorantai, 2018 m. jų buvo 7 mažiau. Vertinamuoju laikotarpiu nebuvo nė vieno tarptautinio doktoranto. Kasmet vidutiniškai buvo apginta bent po vieną disertaciją. Atrodo, kad studentai yra patenkinti programa ir gaunama parama su moksliniais tyrimais susijusiai veiklai (darbas lauke, dalyvavimas konferencijose ir kt.). Dauguma doktorantų yra VDU absolventai.

Etnologijos programos tyrėjų publikacijų skaičius yra puikus. Visos publikacijos yra anglų kalba, kai kurios iš jų - tikrai puikiuose tarptautiniuose žurnaluose (pvz., "Pomegranate", "Journal of Muslims in Europe").

Dalyvavimas tarptautinėse konferencijose taip pat yra labai didelis, įskaitant svarbius Europos renginius (t. y. SIEF kongresus). Tačiau reikėtų dėti daugiau pastangų, kad būtų dalyvaujama tikrai pasaulinio masto etnologijos ir antropologijos renginiuose, kurie padėtų internacionalizuoti katedros veiklą ir poveikį.

Gauti apdovanojimai ir padėkos dažniausiai yra nacionalinio ir vietinio lygmens. Jie rodo katedros įsitraukimą į Kauno miesto ir jo apylinkių kultūrinį gyvenimą. Tačiau buvo įvardytas ir vienas labai prestižinis tarptautinis apdovanojimas - Japonijos užsienio reikalų ministro apdovanojimas. Tai liudija apie labai gerą katedros Rytų Azijos studijų programos tarptautinį poveikį.

Katedra turi daug tarptautinių partnerių ir puikių tarptautinių mokslinių tyrimų stipendijų. Ypač verta paminėti HERA projektą "Skaitmeninis islamas" ir programos "Horizontas 2020" projektą "Radikalizacija,

sekuliarizmas ir religijos valdymas". Šie projektai kartu su Lietuvos akademinė tarptautinio bendradarbiavimo Baltijos studijų srityje schema, finansuojama iš Europos Sąjungos fondų investicijų Lietuvoje veiksmų programos, taps tvirtu pagrindu tolesniam ir gilesniam katedros tarptautiškumui. Vertinamuoju laikotarpiu mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros dotacijos iš viso sudarė 1,3 mln. Tarptautinės mokslinių tyrimų dotacijos etnologijos programą priskiria prie geriausių tarptautinių šios srities dalyvių.

Bendrieji Etnologijos rezultatai vertinamuoju laikotarpiu vienos srityse (doktorantūros studijos, apdovanojimai, konferencijos) buvo labai geri, kitose (publikacijos, dotacijos) - puikūs. Etnologija yra stipri tarptautiniu lygmeniu ir demonstruoja gebėjimą siekti aukščiausių tarptautinių standartų.

Mokslų kryptis	Apimtis (MVDDA)	Įvertis (balai)
H 001 - Filosofija	7,51	4

Pagrįstas balo pagrindimas

VDU Filosofijos mokslų kryptyje dirba 14 mokslų laipsnį turinčių tyrėjų ir dėstytojų. Vienetas vykdo doktorantūros studijų programą kartu su partneriais iš kitų institucijų (Lietuvos kultūros tyrimų institutu ir Europos humanitarinių mokslų universitetu). Doktorantų skaičius buvo stabilus, tačiau vertinamuoju laikotarpiu apgintų disertacijų skaičius buvo labai žemas. Doktorantai mano, kad gauna pakankamą mokslinę ir finansinę paramą savo veiklai. 2 doktorantai dirbo Filosofijos katedros projektuose, tačiau kiti išreiškė pageidavimą įsitraukti į vykdomus mokslinius projektus. VV dirba du podoktorantūros stažuotojai.

Tarp pateiktų mokslinių tyrimų rezultatų yra trys solidžios tarptautinės publikacijos (Brill išleistas redaguotas tomas, kuriame yra ir redaktoriaus skyrius, De Gruyter išleistas dar vienas knygos skyrius, o Wiley-Blackwell išleistas vienas straipsnis žurnale su 50 proc. vieneto dalimi) ir dvi vietinės publikacijos (VDU ir Problemos, Vilnius). Tai yra stiprus rezultatas, nors ir nepriskiria vieneto prie pirmaujančių tarptautinių šios srities veikėjų.

Šie rezultatai kartu su aktyviu tyrėjų dalyvavimu tarptautinėse konferencijose (JAV, Airijoje, Latvijoje, Vokietijoje ir Honkonge, vieną iš šių renginių kartu organizavo Vakarų Virdžinijos universitetas ir Emmanuelio Levino centras Kaune) lygiai taip pat rodo vieneto tarptautinį atvirumą. Kalbant apie publikacijas ir dalyvavimą konferencijose, VV yra gerokai stipresnis tarptautinio matomumo požiūriu.

Vertinamuoju laikotarpiu VV pranešė apie septynis apdovanojimus ir pripažinimus, įskaitant vieną tarptautinį. Svarbus tarptautinių mainų ir bendradarbiavimo įrodymas - Maynooth universiteto vizituojanti stipendija. Daug žadantys yra du jaunojo mokslininko apdovanojimai (jaunojo mokslininko publikacijų konkurso nugalėtojas ir stipendija studijoms užsienyje), taip pat verti dėmesio trys kitų dviejų mokslininkų apdovanojimai, gauti už žurnalistinę-esėjišką ir literatūrinę-novelistinę veiklą (nors šie pasiekimai griežtai nepriklauso Mokslų kryptčiai). Vietinę premiją už nuopelnus humanitarinių ir socialinių mokslų srityje gavo ir vienas mokslininkas. Labai geras VV išorės dotacijų pajamų lygis rodo, kad VV deda daug pastangų, kad gautų išorės finansavimą. Kai kurie iš šių projektų turi daug žadančių tarpdisciplininių aspektų, o Emmanuelio Levino biografijos ir filosofijos lietuviškojo etapo tyrinėjimas gali lengvai atnešti ir tolesnių reikšmingų tarptautinių rezultatų. Pagirtina, kad vienetas rizikavo - kaip ekspertų grupė sužinojo vizito metu - teikti paraiškas tarptautinėms dotacijoms gauti (net jei galiausiai jos buvo atmestos).

VV neabejotinai turėtų toliau dėti pastangas siekti tarptautiškumo, taip pat pasinaudoti vykdomų projektų mokslinių tyrimų rezultatais ir toliau stiprinti esamą tarptautinį bendradarbiavimą. Šiuo požiūriu universiteto narystė universitetų aljanse "Transform4Europe" yra daug žadanti ir, tikėtina, gerokai pagerins VV dėstytojų, mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo rezultatus.

Apibendrinant galima teigti, kad VV vykdoma MTEP veikla yra aukšto lygio ir gerai pripažinta tarptautiniu mastu.

VV MTEP veiklos ekonominis ir socialinis poveikis

Įvertis (balai)

4

Argumentuotas balo pagrindimas

VV dėstytojai yra svarbių žurnalų, vietinių, taip pat žurnalų, priklausančių Taylor and Francis, Brill ir John Benjamins leidybos grupėms, redakcinių kolegijų nariai. Johnas Stewartas Gordonas yra perspektyvios tarptautinės knygų serijos "Filosofija ir žmogaus teisės" (Brill) redaktorius. Pažymėtinas ir dėstytojų dalyvavimas Lenkijos žurnalų patariamosiose tarybose bei bendradarbiavimas su Vakarų kaimynės universitetais (bendri projektai, konferencijų organizavimas, vasaros mokyklos, ekspertizė jų stipendijų agentūroms). Be to, VDU VV dėstytojai yra daugelio svarbių tarptautinių asociacijų (CEL, AECE, EURAMES, AABS, BAAS ir kt.) nariai, o kai kurie iš jų yra šių asociacijų vykdomųjų tarybų nariai. Jie taip pat dalyvauja tarpdisciplininių mokslinių tyrimų klasteriuose (ypač taikomosios etikos ir Jogailos paveldo srityse). VDU tyrėjų akademiniai nuopelnai ir visuomeninis aktyvumas buvo įvertinti daugiausia regioniniu, taip pat nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu: Lietuvos vyriausybė, Lenkija, Ispanija, Italija, Latvija ir Lenkija skyrė keletą premijų.

Vieneto mokslininkai yra Lietuvos mokslų akademijos, Lietuvos mokslo tarybos, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, Kultūros tarybos, Kultūros ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir daugelio kitų svarbių regioninių ir nacionalinių institucijų/organizacijų nariai. Eidami šias pareigas, jie gali daryti įtaką šalies valdžios atstovams ir daryti reikšmingą poveikį visuomenei. Lietuvos akademinė tarptautinio bendradarbiavimo Baltijos šalių studijų srityje schema turi nacionalinę reikšmę, nes turi potencialą stiprinti lituanistikos centrus užsienyje, siūlant lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos kursus ir Kaune. Svarbu pabrėžti, kad kai kurių vieneto projektų rezultatai gali būti pritaikomi už akademinės bendruomenės ribų ir pasitarnauti kaip naudingos priemonės pedagogikoje, logopedijoje, teisėsaugos praktikoje ir medicinoje. Filologijos mokslininkai, dirbantys su projektu SEMANTICA, už nuopelnus automatinės transkripcijos srityje gavo Lietuvos verslo konfederacijos apdovanojimą. Tai įrodo didelę socialinę aprėptį, todėl šis punktas turėjo būti išplėstas ataskaitoje, kad būtų pateikta daugiau socialinio ir ekonominio poveikio įrodymų.

2018-2022 m. VV organizavo svarbias tarptautines konferencijas, pavyzdžiui, jų ciklinę konferenciją apie Algirdą Greimą ir tarptautinį kongresą "CoHappiness", kuriame dalyvavo menininkai, rašytojai, dailininkai, muzikantai ir valstybių vadovai iš Lenkijos, Latvijos ir Rumunijos. Jų konferencija apie kontinentinę etiką buvo surengta bendradarbiaujant su Amerikos universitetais, jie dalyvavo organizuojant VI lietuvių kongresą Lenkijoje, o tai liudija apie jų tarptautinį pripažinimą. Viena iš daugelio dėmesio vertų iniciatyvų - Azijos studijų centro veikla, kuriam pavyko gauti paramą pirmojo Taivano centro Lietuvoje įkūrimui.

2018-2022 m. VDU VV taip pat organizavo renginius, kurie įtraukė vietos bendruomenę ir į Kauną pritraukė tarptautinę auditoriją. Juos dažnai rėmė "Kauno - Europos kultūros sostinės" programa. Universitetas organizavo kasmetinį rašytojų festivalį "Kauno literatūros savaitė", Japonijos ir Skandinavijos dienas Kaune, padėjo pastatyti vietos teatro koprodukciją su Liuksemburgo trupe, įkvėptą Emmanuelio Levino filosofijos ir ją populiarinančią. Tai įrodo, kad VV atlieka svarbų kultūrinį vaidmenį, sąveikaudamas su vietos bendruomene, taip pat su užsienio bendruomenėmis, susijusiomis su "Kultūros miestu".

VV dėstytojai teikė konsultacijas visuomenei ir ekonomikos subjektams: vertimus, praktinius užsiėmimus, seminarus, interviu, skaitmeninių humanitarinių mokslų išteklius, mokytojų kvalifikacijos kėlimo seminarus, Kauno rajono istorijos ir paveldo ekspertizes. Paminėtini pavyzdžiai: konsultacijos Prancūzijos kultūros kanalo Arte laidų ciklui, Kauno arkivyskupijai ir Kauno arkivyskupui, Kauno verslininkų klubui, LR užsienio reikalų ministerijos darbo grupei (apie Lietuvos užsienio politiką Kinijos ir Taivano atžvilgiu), Naujosios Biblijos draugijos Naujojo ekumeninio Šventojo Rašto vertimo projektui, Prezidento Valdo Adamkaus aplinkosaugos premijos komisijai (Lietuvos aplinkosaugos politikos klausimais), konkursui "Idėja Vilniaus jubiliejui...". Mokslo populiarinimo veiklų sąrašė - gausybė plačiai visuomenei skirtų įvairiausių renginių ir rezultatų. Be to, VV dėstytojai kūrė plačiai visuomenei prieinamus dokumentinius filmus, dalyvavo televizijos ir radijo laidose (taip pat ir Lenkijoje), rengė parodas ir leido kelionių vadovus. Tai svarbi visuomenės įtraukimo ir keitimosi žiniomis veikla. Todėl, ekspertų grupės nuomone, VV atlieka labai svarbius mokslinius tyrimus ir yra labai svarbus MTEP partneris ne tik akademinėje bendruomenėje.

VV MTEP veiklos perspektyvumas

Įvertis (balai)

4,5

Argumentuotas balo pagrindimas

Universiteto infrastruktūra yra labai gera arba puiki, įskaitant L. Donskio biblioteką, Karaliaus Sedžiongo institutą, Lietuvių išėivijos instituto archyvą ir Prezidento Valdo Adamkaus biblioteką. Universitete galima naudotis prestižiškiausiomis duomenų bazėmis, įvairiomis laboratorijomis ir technologijomis. Tai, kad fakultetas buvo atrinktas priimti nacionalinį CLARIN mazgą, rodo, jog Europos CLARIN tiki VV techniniu patikimumu ir akademinu įsipareigojimu užtikrinti sėkmingą jo veiklą. SWOT ataskaitoje apie fakultetą labai gerai nurodytos stipriosios pusės, pavyzdžiui, ekonominis, kultūrinis ir socialinis poveikis, net ir pripažįstant, kad kai kurios stipriosios pusės reiškia kartu ir silpnąsias (įvairovė ir susiskaidymas). Puiku, kad ataskaitoje pripažįstama, jog "nepakankamas įmonių ir pramonės įmonių indėlis į mokslinių tyrimų veiklą" yra jos pačios kaltė, nes ji nėra "pakankamai aktyvi", ir kad joje svarstoma galimybė įtraukti suinteresuotuosius subjektus.

2018-2022 m. VV siūlė bendras vasaros mokyklas jauniems tyrėjams bendradarbiaudamas su užsienio universitetais ir rengia cotutelle programas doktorantūros studijose. VV pavyko pritraukti nemažai jaunų žmonių, kurie dažnai tęsia karjerą universitete. Akivaizdus įsipareigojimas siekti socialinės įtraukties ir profesinės paramos doktorantams, kurie turi galimybę gauti institucijos konkursinį mokslinių tyrimų finansavimą.

VV turi aiškią ir skaidrią žmogiškųjų išteklių politiką (ją daugiausia reglamentuoja Institucijos): ypač paminėtinas geriausių mokslinių tyrimų rezultatų, kurie per daugelį metų rodo įspūdingą augimą, atlyginimas. VV pagirtinas už įsipareigojimą Vadybai ir prieinamumui. Žmogiškųjų išteklių valdymo tikslai yra aiškūs ir gerai struktūruoti. Kasmet planuojamas mokslinių tyrimų darbuotojų poreikis. Personalo atrankos principai yra skaidrumas, lygios galimybės, konfidencialumas, sąžiningumas ir vidinis karjeros skatinimas.

VV akademinė strategija yra įtikinama ir aiškiai išdėstyta. Akivaizdus pasirėngimas dalyvauti teikiant paraiškas finansavimui gauti, taip pat bendradarbiauti su universitetais ir privačiuoju sektoriumi. VV demonstruoja lankstumą reaguodama į išorės suinteresuotųjų šalių poreikius teikiant savo kompetenciją, be to, yra aiškus ir svarbus įsipareigojimas remti Kauno miesto kultūrinę ir ekonominę plėtrą. Universiteto narystė

Transform4Europe universitetų aljanse taip pat teikia daug vilčių ir, tikėtina, gerokai pagerins VV mokymo, mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo rezultatus. VV palaiko labai stiprius partnerystės ryšius su Azijos partneriais per Europos Sąjungos finansavimą ir per lietuvių diasporos studijas. Strateginiame plane taip pat stengiamasi įveikti mokslo krypčių ribas ir suformuoti vienybę Humanitarinių mokslų srityje. VV skatina tarpdiscipliniškumą, o pagrindine universiteto koncepcija laiko Artes Liberales.

Planuojamos plėtoti MTEP temos yra aiškios, įtikinamos ir svarbios: akivaizdu, kad jos remiasi išskirtinėmis ir unikaliomis stiprybėmis, ir siekiama jas toliau plėtoti, taip pat glaudžiai susijusios su MTEP infrastruktūra. Be iki šiol plėtojamų studijų krypčių, VV planuoja stiprinti skaitmeninės humanitarinių mokslų, duomenimis grįstos lingvistikos, migracijos ir diasporos studijų, taip pat politinės filosofijos ir biopolitikos sritis. Atsižvelgiant į jų žmogiškąjį potencialą, tai atrodo įgyvendinama. Ekspertų grupės nuomone, atsižvelgiant į dabartinį matomumą, žmogiškuosius išteklius, strategiją, veiklos organizavimą ir infrastruktūrą, tikėtina, kad per ateinančius penkerius metus VV pasieks labai gerą arba puikų įvertinimą

Rekomendacijos, kaip tęsti ir (arba) tobulinti VV veiklą

Artimiausiu metu VV turėtų stengtis gerokai padidinti mokslinių straipsnių skaičių aukščiausio lygio žurnaluose, ypač filologijos ir istorijos srityse. Ypač Filologija, kaip didžiausias vienetas, turėtų stengtis didinti tarptautinį žinomumą ir skelbti publikacijas tarptautiniu mastu, ypač prestižiniuose žurnaluose ir leidyklose, pasinaudodama jų turtinga infrastruktūra ir patirtimi. Etnologija ir Filosofija yra gavusios svarbių tarptautinių dotacijų, todėl dabar svarbu pasinaudoti šiuo finansavimu (ir patirtimi) ir toliau didinti savo mokslinių tyrimų matomumą. Etnologijos dalyvavimas su partneriais Rytų Azijoje turėtų būti pagrindas gilinti tarpinstitucinius ryšius ir toliau internacionalizuoti mokslinių tyrimų ir leidybinę veiklą. Istorijos katedra turėtų išlaikyti ir plėtoti savo stipriąsias puses regioninės ir nacionalinės istorijos srityje, atverdama ją tarptautiniam (Europos) lygmeniui palyginamaisiais tyrimais ir pristatydama ją tarptautinei mokslo bendruomenei, įskaitant (ir ypač) tarptautines publikacijas. Ypač daug dėmesio migracijos ir diasporos problematikai galima plėtoti tarptautiniu lygmeniu atliekant palyginamuosius kitų šalių tyrimus. Filosofijos mokslo kryptis rodo teigiami permainingi ženklai. Kalbant apie publikacijas ir dalyvavimą konferencijose, VV įgijo tam tikrą tarptautinį žinomumą, tačiau vienetas galėtų tęsti internacionalizacijos pastangas toliau stiprindamas esamą tarptautinį bendradarbiavimą. Apskritai vertingi VV atlikti Lietuvos kalbotyros, istorijos, filosofijos, kultūros ir migracijų tyrimai neabejotinai sudomins daugelį tarptautinių leidėjų. Reikėtų stengtis didinti finansavimo šaltinių įvairovę, taip pat ir iš ES.

Vienetas turėtų parengti planą, kaip panaikinti dabartinį lyčių atotrūkį. Vidutiniškai moterų yra du kartus daugiau nei vyrų, o pagalbinio mokslo personalo grupėje ši problema dar opesnė. Vieneto darbuotojų amžiaus struktūra yra subalansuota, tačiau reikėtų pasirūpinti, kad ir toliau būtų įdarbinami jauni tyrėjai ir profesoriai ankstyvuoju karjeros etapu. Vienetas turi premijų už prestižines publikacijas ir kitą veiklą sistemą, kuri yra pagirtina. Vizito vietoje metu buvo paminėta, kad jos sudaro apie 3 proc. mokslininkų atlyginimo. Vienetas skatinamas didinti atlyginimą atsižvelgiant į pasiekimus, net iki 25 %. Jie turėtų ypač skatinti publikacijas žymiausiuose tarptautiniuose žurnaluose.

Vieneto pastabos apie savo stipriąsias ir silpnąsias puses rodo aukštą savirefleksijos lygį, kuriuo galima grįsti MTEP plėtrą. VV turi potencialo pasiekti labai gerus ir net puikius įvertinimus, jei įgyvendins savo strateginį planą. Vis dėlto planas turėtų būti ambicingesnis, siekiant skatinti VV tarptautinį pobūdį, poveikį ir reputaciją. Tarptautiškumo pastangos taip pat turėtų apimti tyrėjų ir studentų iš užsienio pritraukimą ir jų integravimą į vieneto veiklą. Kasdienis bendravimas su užsienio ekspertais ir studentais sukurs stimuliuojančią tarptautinę aplinką, skatinančią tolesnę pasaulinę veiklą ir poveikį.

Be mokslometrinių rodiklių, plane turėtų būti teikiama didesnė reikšmė kitiems rodikliams, tokiems kaip sėkmė gaunant tarptautinį finansavimą ir organizuojant tarptautinius renginius, turinčius pasaulinę teminę aprėptį. Svarbu, kad VV naudotųsi savo sukurtomis priemonėmis, kad pagerintų institucijų bendradarbiavimą ir jų nacionalinį bei tarptautinį matomumą MTEP srityje. Vienetas neabejotinai turi potencialo daryti poveikį Europos lygmeniu, o tam tikra žinių mainų veikla, susijusi su Lietuvos, kaip marginalizuotos kultūros, paveldu, galėtų sulaukti dar didesnio tarptautinio susidomėjimo.

---

3. IŠVADOS

Bendrojoje apžvalgoje pateikiamos dviejų ekspertų grupių, besispecializuojančių humanitarinių mokslų srityje, konsoliduotos nuomonės ir vertinimai.

Bendra humanitarinių mokslų mokslinių tyrimų kokybė ir jų tarptautiškumo lygis

Ekspertų grupės nori pažymėti bendrą humanitarinių mokslų kokybę Lietuvoje: visi vienetai atliko bent patenkinamo lygio mokslinius tyrimus. Be to, kai kurie vienetai buvo stiprūs tarptautiniu mastu, atlikdami aukšto lygio tarptautiniu mastu pripažintus mokslinius tyrimus. Iš tiesų, kai kurių vienetų rezultatai buvo netgi aukštesni, kai dalis vieneto ar visas vienetas gali būti laikomas vienu iš geriausių tokio pobūdžio tarptautinių vienetų. Kai kurie padaliniai taip pat buvo labai įspūdingi, nors kai kuriuose VV bibliotekų rinkinių kokybė akivaizdžiai buvo didžiulė problema, kurios vien prieiga prie skaitmeninių išteklių negali visiškai išspręsti. Ekspertų grupės pastebėjo daug bendrų biuro patalpų, nors nuomonės apie tai, kiek tai kelia susirūpinimą, buvo skirtingos.

Geriau dirbantys vienetai išsiskyrė didesniu pateiktų straipsnių ir tarptautiniu mastu išleistų knygų skaičiumi. Akivaizdu, kad kai kurie moksliniai tyrimai visada bus skelbiami nacionaline kalba. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad šiam tarptautinės mokslinių tyrimų kompetencijos vertinimui pateikiama tik dalis geriausių paskelbtų mokslinių tyrimų, ekspertų grupės manė, kad labai svarbus tarptautinės kompetencijos įrodymas yra tai, kad paskelbti darbai gali parodyti platesnį, tarptautinį akademinį mastą. Paprastai tai turėtų būti anglų kalba, kaip tarptautinė mokslo kalba, tačiau tam tikrais atvejais, jei reikia (priklausomai nuo tikslinės akademinės auditorijos lingua franca), tai gali būti ir kita kalba.

Labai svarbu, kad ekspertų grupės buvo susirūpinusios dėl pernelyg didelio pasiklivimo Scopus, kaip kokybės rodikliu, o tai paskatino kai kurių VV akademikus skelbti labai silpną medžiagą anglų kalba akivaizdžiai grobuoniškose vietose. Remiantis DORA principais, Mokslinių tyrimų vertinimo pažangos koalicija ir kitais tarptautiniu mastu pripažintais susitarimais dėl mokslinių tyrimų kokybės vertinimo, daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama recenzuojamai kokybei. Ekspertų grupės norėtų pabrėžti, kad svarbu nustatyti aiškiai išreikštą pusiausvyrą tarp rašymo atitinkamomis užsienio kalbomis, siekiant įtraukti tarptautinę mokslininkų bendruomenę, ir lietuvių kalba, siekiant pasitarnauti vietos visuomenei. Tačiau, kaip minėta, atsižvelgiant į tai, kad šiam vertinimui reikėjo pateikti tik labai nedaug geriausių publikacijų, ekspertų grupės tikisi, kad CAE pateiktų publikacijų balansas turėtų parodyti indėlį į tarptautines diskusijas.

Doktorantai buvo remiami labai nevienodai. Kai kuriose VV doktorantams buvo teikiama labai stipri akademinė parama, studentai ir vadovai reguliariai (kartais net kasdien) bendravo. Kitose institucijose mentorystės kokybė kėlė susirūpinimą. Svarbu, kad kiekvienoje institucijoje visos doktorantų kohortos turėtų:

- reguliariai vyktų priežiūros susitikimai su doktorantų vadovais
- geras akademinės paramos struktūras, įskaitant reguliarius susitikimus (kartą ar du kartus per metus) su doktorantūros komitetu ir galimybę pakeisti doktorantūros vadovą, jei santykiai nutrūktų
- galimybę naudotis tinkamais akademiniais ir perkeliamųjų įgūdžių mokymais
- skatinimą (ir finansinę paramą) dalyvauti tarptautinėse konferencijose ir simpoziumuose
- galimybę reguliariai lankytis savo institucijoje rengiamuose seminaruose ir praktiniuose užsiėmimuose, kuriuose jie taip pat gali aptarti savo darbą.

Geriausiose programose ir VV tai jau visiškai arba daugiausia vyksta, tačiau tai turėtų būti norma visose doktorantūros programose.

Nors daugelis VV pateikė daug tarptautiškumo ir tarptautinio bendradarbiavimo įrodymų (pvz., dalyvavimas konferencijose, dalyvavimas tarptautinėse akademinėse draugijose), geriausios VV įrodė, kad su užsienio partneriais užmegztas stabilus bendradarbiavimas, kuris yra akivaizdžiai prasmingas, ilgalaikis ir teikia didelę pridėtinę vertę. Remdamosi šiais pavyzdžiais, ekspertų grupės norėtų matyti daugiau įrodymų apie užsienio mokslininkų atvykimą į Lietuvą ilgesniam laikui, įskaitant vizitų stipendijas, taip pat apie bendras publikacijas su užsienio partneriais.

Kai kuriuose stipriausiuose VV ekspertų grupės pamatė vilčių teikiančių ir į ateitį orientuotų tarpdisciplininio bendradarbiavimo su kitais fakultetais, įskaitant Medicinos, įrodymų. Kai kurie vienetai pateikė svarių humanitarinių ir socialinių mokslų tarpdiscipliniškumo įrodymų. Tačiau daugelyje vienetų tokio bendradarbiavimo įrodymų buvo mažai, ir šis įspūdis sustiprėjo per daugelį vizitų į vietą, kurių metu buvo akcentuojama tik atskirų VV infrastruktūra, o ne infrastruktūra, skatinanti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje visame universitete.

Paaikškėjo, kad daugumos VV akademinė kultūra labai priklauso nuo neformalių diskusijų, taip pat formalių konferencijų ar vienkartinį seminarų. Atrodė, kad daugelyje, jei ne daugumoje, VV dėstytojams (ir, jei taikoma, doktorantams) santykinai trūko reguliarių galimybių aptarti vieni kitų darbus (pvz., kas mėnesį).

Ekspertų grupės nepaprastai vertina publikacijas, kurias jos matė daugelyje vertinamųjų vienetų, paskelbtų pagrindinėse ir plačiai pripažintose leidyklose ir žurnaluose. Ji taip pat pažymi, kad yra daug mažiau publikacijų grobuoniškuose žurnaluose ir leidyklose. Kartu svarbu pabrėžti, kad leidyba žurnaluose, kurie yra įtraukti į Scopus sąrašą, savaime nėra tarptautinės kokybės rodiklis. Iš tiesų šis reikalavimas skatina plėšrią leidybą, nes mažai tarptautinio pripažinimo turintys žurnalai gali užsitikrinti, kad bus įtraukti į Scopus.

Žinių perdavimas: socialinis ir ekonominis mokslinių tyrimų veiklos poveikis

Humanitariniai mokslai Lietuvoje įrodė, kad jų indėlis į Lietuvos kritinę viešąją diskusiją ir tapatybę yra nepakeičiamas. Pavyzdžiui, trijų institucijų atliktas archeologijos darbas šalia dujų jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos turi didžiulę ekonominę ir kultūrinę vertę. Panelėms didžiulį įspūdį paliko tai, kaip humanitarinių mokslų tyrėjai prisidėjo prie politinių, kultūrinių ir visuomeninių diskusijų Lietuvai labai kontroversiškais ir svarbiais klausimais, įskaitant (paminėsime tik kelis pavyzdžius) naujas įžvalgas ir atradimus, susijusius su Lietuvos partizanais (Vilniaus universitetas), Panerių miško vietoje (Lietuvos istorijos institutas) ir viešųjų diskusijų dėl paminklų sovietų kariams eksponavimo po Rusijos agresijos karo Ukrainoje įrėminimą (Klaipėdos universitetas).

Taip pat labai įspūdingas indėlis į Lietuvos visuomenės kultūrinį gyvenimą - nuolatiniai pasirodymai radijuje, televizijoje ir socialiniuose tinkluose (podkastuose, youtube ir kt.). Humanitariniuose moksluose atlikti moksliniai tyrimai leido surengti (ir, tiesą sakant, buvo būtini) daugybę parodų, festivalių ir teatro spektaklių, kurie neabejotinai turėjo didelį atgarsį visuomenėje. Humanitariniai mokslai buvo labai svarbūs saugant UNESCO pasaulio paveldo objektus (pvz., Klaipėdoje), planuojant ir švenčiant Kauno Europos kultūros miestą (Vytauto Didžiojo universitetas ir kt.).

Svarbu pažymėti, kad stipriausiuose VV humanitarinių mokslų viešasis indėlis vyko ne tik nacionaliniu lygmeniu. Kai kas vyko ir viršnacionaliniu lygmeniu, pavyzdžiui, vertėjų rengimas Europos Komisijai Vilniaus universiteto Filologijos VV. Kitas pateiktas poveikis turėjo itin svarbų vietinį aspektą, kuris buvo kvintesenciškai siauresnės apimties, bet vis dėlto labai reikšmingas ir gilus. Svarstydamos komisijos ypač vertino visuomeninio, kultūrinio ir ekonominio poveikio ataskaitas, kuriose mokslininkai akivaizdžiai įnešė reikšmingų pokyčių, taip pat informavimo mastą ir tai, kiek tam reikėjo didelio akademinio indėlio.

Reikėtų pabrėžti, kad konkrečiu humanitarinių mokslų atveju buvo keletas reikšmingų pavyzdžių, kai buvo įneštas indėlis į ekonomiką (pvz., pirmiau minėtas darbas, susijęs su dujų jungtimi) ir bendradarbiavimas su verslu (pavyzdžiui, Lietuvos įmonių naudojimas Vytauto Didžiojo universiteto filologijos mokslininkų sukurtą

kalbų programine įranga). Vis dėlto labai nederėtų humanitarinių mokslų "poveikio" kriterijumi laikyti įsitraukimą į verslą ir ekonomiką bei jų poveikį. Humanitariniai mokslai pagal apibrėžimą labiausiai prisideda prie tautos kultūros, visuomenės ir atminties puoselėjimo - ir, kaip jau minėta, čia iš tiesų pasižymėjo stipriausi VV, o visi vienetai gali įrodyti bent jau patenkinamą, jei ne gerą poveikį visuomenei.

Taip pat reikėtų pabrėžti, kad kai kurie VV pranešė apie nepalankų mokesčių reguliavimą, dėl kurio buvo sunku konkuruoti su privačiais konkurentais teikiant konsultavimo paslaugas. Esant tokioms sąlygoms, dar tikslingiau vertinti humanitarinių mokslų poveikį pagal suteiktų paslaugų ekonominę vertę. Tačiau svarbiausia, kad universitetai yra visuomenės dalyvavimo forumas, kurį palaiko akademinė laisvė, paremta įrodymais, nepriklausomai nuo ekonominio, politinio ar kitokio spaudimo: universitetų gebėjimas informuoti visuomenę be išorinės įtakos turėtų būti puoselėjamas, nekreipiant dėmesio į ekonominius parametrus.

Infrastruktūra, finansavimas, vadyba, žmogiškieji ištekliai (įskaitant karjeros plėtrą ir žmogiškųjų išteklių valdymą)

Vadyba

Geriausiai įvertinti vertinamieji vienetai turėjo labai aiškiai parengtas SSGG analizes ir strategijas, iš kurių matyti, kaip jie pasinaudos savo stiprybėmis ir spręš silpnybes. Pavyzdžiui, buvo galima pastebėti, kad daugelis geriausiai įvertintų VV universitetų padalinių pradėjo kurti atskiras strategijas, atitinkančias jų istoriją, vietą, dydį ir institucinę aplinką. Kartu buvo atvejų, kai ekspertų grupės nusivylė SSGG analizių išsamumu ir tuo, kiek jos atsispindėjo institucinėje veikloje ir strategijose, matomose vizitų vietoje metu.

Džiugino tai, kad per pastaruosius penkerius metus daugelis Institucijų patvirtino lyčių lygybės planą. Geriausiai atvejais tyrėjai žinojo apie šiuos Institucijų įsipareigojimus, o Vadyba suvokė, kad reikia spręsti galimo lyčių disbalanso VV.

Kai kurios geriausios VV galėjo pateikti gerų skaidrios premijų sistemos, skirtos atlyginti darbuotojams už jų darbo rezultatus, pavyzdžių, tačiau ir šiuo atveju taip buvo ne visais atvejais. Pavyzdžiui, geri pavyzdžiai buvo plati taškų sistema, skirta darbuotojams atlyginti: kartais ji galėjo būti šiek tiek sudėtinga, tačiau jos privalumas buvo sąžiningumas ir personalo pritarimas, nes ja buvo pripažįstamas indėlis įvairiose akademinės veiklos srityse. Priešingai, VV, kuriose tokių sistemų nebuvo, ekspertų grupės buvo susirūpinusios, kad teisingos karjeros galimybės buvo nepakankamai aiškiai išdėstytos.

Infrastruktūra

Ekspertų grupių apžiūrėta infrastruktūra daug kur buvo puiki (ne tik Institucijose), o ekspertų grupės matė, kad daugelyje VV buvo sukurta puiki ir tinkama infrastruktūra, leidžianti VV vykdyti savo misiją. Ekspertų grupės taip pat džiaugėsi, kad atsirado nauja e. infrastruktūra, įskaitant CLARIN-LT - bendrą Europos bendrąją kalbų ir išteklių bei technologijų infrastruktūrą, kuria dalijasi keli Lietuvos universitetai ir kurios šeimininkas yra Vytauto Didžiojo universitetas. Priešingai, kitose institucijose tyrėjai neturėjo tinkamų darbo vietų, ir akivaizdu, kad mokslinių tyrimų infrastruktūros kokybė nebuvo vienodai gera (arba puiki).

Finansavimas

Humanitariniuose moksluose Europoje ir net visame pasaulyje vis svarbesnį vaidmenį vaidina trečiųjų šalių finansavimas, kuris teikia papildomą paramą svarbiausiems mokslinių tyrimų projektams. Akivaizdu, kad Lietuvos mokslo taryba (LMT) įgijo didžiulį vaidmenį skatinant novatoriškus ir svarbius mokslinių tyrimų projektus. Ekspertų grupės įtikino labai geras LMT finansuojamų darbų lygis, todėl humanitarinių mokslų stiprumui Lietuvoje labai svarbu, kad LMT gautų pakankamai išteklių ir ateityje toliau atlikti šį vaidmenį. Be to, yra realus pavojus, kad tokie renginiai kaip šis gali suteikti pirmenybę institucinei politikai, o ne sąlygoms, skatinančioms kurti pažangiausias mokslinius tyrimus. Todėl labai svarbu, kad institucijų strategijose būtų

numatyti būdai, kaip remti glaudaus tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje kūrimą ir gerinti stipendijų sąlygas.

Ekspertų grupės taip pat matė įrodymų apie dalyvavimą programos "Horizontas 2020" projektuose, taip pat Humanitarinių mokslų Europos mokslinių tyrimų srityje (HERA) ir kituose šaltiniuose. Tai ypač stebino, nes humanitariniams mokslams (bet kur) labai sunku gauti programos "Horizontas 2020" / "Horizontas Europa" finansavimą, o programos "Horizontas 2020" / "Horizontas Europa" nepalieka daug vietos humanitarinių mokslų paraiškoms (už pirmojo ramsčio ribų). Kai kurioms VV pavyko dalyvauti MSCA tinkluose. Bendrai visoje Lietuvoje akivaizdžiai yra sukaupta sėkmingos patirties pagrindinėse Europos finansavimo schemose, todėl būtų svarbu rasti būdų, kaip dalytis gerąja patirtimi universitetuose ir institutuose bei tarp universitetų ir institutų.

Kartu paraiškos finansavimui gauti (ypač Horizon, bet ir nacionaliniu lygmeniu) užima daug laiko ir kelia didelę riziką, kad jos nebus sėkmingos. Sistemoje, kurioje vadovaujama veiklos rodikliais ir patikrinamais rezultatais, ekspertų grupės pripažįsta, kad laikas, sugaištas paraiškoms (taip pat ir nesėkmingoms) rengti, rodo didelį įsipareigojimą siekti mokslinių tyrimų kompetencijos, tačiau (pagal apibrėžtį) beveik nefiksuoja.

Ekspertų grupės labai džiaugėsi, kad humanitarinių mokslų doktorantai gauna gerą finansinę paramą. Akivaizdu, kad stipendijos doktorantams padidinimas buvo labai svarbus, todėl labai svarbu išlaikyti šį finansavimą ateityje, atsižvelgiant į infliaciją. Be to, akivaizdu, kad pirmaujančios VV teikė labai gerą mokslinių tyrimų finansavimą (dalyvavimui konferencijose, paramai moksliniams tyrimams, nenumatytoms išlaidoms) paramą doktorantams, taip pat ir pagal tarptautinius standartus, todėl labai svarbu, kad visos VV laikytųsi panašių aukštų paramos doktorantams standartų.

Rekomendacijos

Mokslinių tyrimų kultūra

Ekspertų grupės ragina VV apsvaistyti galimybę rengti reguliarius mokslinių tyrimų seminarus, pavyzdžiui, kas mėnesį. Tai leistų tyrėjams ir doktorantams reguliariai aptarti vieni kitų darbus.

Ekspertų grupės taip pat norėtų paraginti VV ieškoti geresnių tarpusavio bendravimo būdų, ypač siekiant palengvinti optimalų mokslinių tyrimų infrastruktūros ir duomenų bazių naudojimą ir plėtrą.

Galiausiai, VV norėtų paraginti VV remtis esamais gerosios praktikos pavyzdžiais (susijusiais su tarpdisciplininiais mokslinių tyrimų centrais arba disciplinomis, turinčiomis iš prigimties stiprius tarpdisciplininius ryšius, pavyzdžiui, Etnologija ir archeologija), kad būtų skatinami glaudesni ryšiai su kitomis humanitarinių mokslų disciplinomis ir už jų ribų, siekiant visapusiškai prisidėti prie platesnių tarpdisciplininių mokslinių tyrimų klausimų sprendimo.

Lietuva, regionas, Europa ir pasaulis

Ekspertų grupės palankiai įvertino gausius ir įvairius būdus, kuriais daugelis tyrėjų ir visos VV susiejo Lietuvos studijas ir konkrečių mokslinių tyrimų klausimų, kuriuos įkvėpė šios šalies studijos, sprendimą su platesnio masto moksliniais klausimais (pavyzdžiui, susijusiais su diasporomis, paveldu, mažumų kalbomis ir literatūromis, sudėtingu XX a. Europoje ir t. t.). Atsižvelgiant į tai, visos VV turėtų jaustis skatinamos pamatyti, kaip jų nacionalinės misijos, kuriomis siekiama savo tyrimais prisidėti prie žinių apie vietos ir nacionalinę kultūrą, literatūrą, kalbą, atmintį ir tradicijas, gali būti susietos su platesnio masto mokslinių tyrimų klausimais. Svarbu, kad visos VV aiškiai suvoktų ypatingą Lietuvos reikšmę ir klausimus, kuriuos čia galima tirti, platesniems humanitarinių mokslų tyrimų klausimams.

Tarptautiškumas

Ekspertų grupės norėtų paskatinti humanitarinių mokslų katedras įsitraukti į prasmingas tarptautiškumo ir bendradarbiavimo mokslinių tyrimų srityje formas, taip pat ir už finansuojamų mokslinių tyrimų projektų ribų. Tai apima mokslinių tyrimų stipendijas užsienyje ir tarptautiniu mastu bendrai publikuojamus darbus. Svarbu galvoti apie tarptautiškumą ne tik kalbant apie tai, kad Lietuvos kolegos leidžia laiką su kolegomis užsienyje. Ne mažiau svarbu yra suteikti galimybes užsienio mokslininkams praleisti laiką Lietuvoje ir dirbti su savo kolegomis. Šiuo metu tai vyksta, tačiau gana ribotai, todėl ekspertų grupės labai skatintų tolesnį mobilumą, pasinaudojant esamu finansavimu, pavyzdžiui, per Erasmus+ ir Europos universitetų aljansus, ir galbūt naujomis specialiomis finansavimo galimybėmis tokioms mokslinėms stažuotėms - tiek institucijose, tiek ir LMT.

Nuostabu, kad buvo paminėtas Europos universitetų aljansų mokslinių tyrimų potencialas, ir dalyvaujantys universitetai turėtų aktyviai ieškoti būdų, kaip juos dar labiau panaudoti tarptautiniam bendradarbiavimui mokslinių tyrimų srityje gilinti, pradedant doktorantūros lygiu ir baigiant bendrais mokslinių tyrimų kolokviumais bei kitomis bendromis mokslinių tyrimų iniciatyvomis.

Vizitų metu kai kurie VV ekspertams dažnai primindavo, kad Lietuva yra maža šalis, ir tai buvo įvardijama kaip riboto tarptautinio dalyvavimo pateisinimas. Vis dėlto tarptautinis bendradarbiavimas ir mobilumas yra labai svarbūs Lietuvos akademinės ir intelektualinės kultūros kokybei (kaip ir bet kurioje kitoje šalyje). Tačiau mažai tikėtina, kad didelis skaičius tarptautinių studentų įstos į doktorantūros programas, kurios siūlomos tik lietuvių kalba arba kurias siūlo fakultetai, beveik išimtinai orientuoti į lietuviškas temas. Oficialios bendradarbiavimo sutartys yra vienas iš galimų būdų integruoti lietuvius į tarptautinius mokslo tinklus, tačiau yra ir kitų. Pavyzdžiui, reguliariai vykstantys profesinių draugijų susitikimai, kurie palyginamajame ekspertiniame vertinime supriešinami su dalyvavimu vienkartinuose renginiuose, gali būti tokia pat veiksminga tarptautinių tinklų plėtros priemonė, net jei moksliniai tyrimai orientuoti į lietuviškas temas.

Mokslinių tyrimų kokybės stiprinimas

LMT, kaip ir daugelis (bet ne visi) Lietuvos universitetų, yra pasirašęs Europos susitarimą dėl mokslinių tyrimų vertinimo reformos. Akivaizdu, kad ši reforma, įpareigojusi ją pasirašiusias šalis teikti pirmenybę kokybiniais rodikliais, turės svarbių pasekmių Lietuvos mokslinių tyrimų institucijoms ir Lietuvos mokslo politikai.

Visų pirma ji kelia klausimą dėl kasmet atliekamo kiekybinio mokslinių tyrimų vertinimo ir kas ketverius metus atliekamo palyginamojo ekspertinio vertinimo, kuris yra kokybinis, koegzistavimo. Abiejų tipų vertinimo sutapatinimas sudaro pernelyg didelę administracinę naštą universitetams. Be to, sektoriui siunčiami prieštaringi signalai. Per PEV kokybė vertinama labiau nei kiekybė, o per metinį vertinimą - priešingai. Reikėtų gerai apsvarstyti, ar, pavyzdžiui, dabartinę metinę sistemą nebūtų galima pakeisti metine bendra dotacija kiekvienai institucijai, kad būtų užtikrintas tam tikras stabilumas (tokį stabilų finansavimą institucijos galėtų naudoti, pavyzdžiui, norėdamos paskatinti prisiimti riziką teikiant paraiškas dotacijoms gauti), o PEV būtų dinamiškas sistemos finansavimo elementas.

Institucijų lygmeniu daugelis pirmaujančių VV jau yra gerai pasirengę priimti mokslinių tyrimų vertinimo reformą, nes jie jau pripažįsta įvairių tyrėjų veiklą. Visoms VV būtų svarbu užtikrinti, kad jų atlygio sistemose būtų pripažįstamas įvairus mokslininkų indėlis. Tai apima ir paraiškų finansavimui gauti teikimą, net jei jos nėra sėkmingos.

Mokslinių tyrimų vertinimo reformoje labai skatinama vertinti kokybę, kuri vertinama pagal tarpusavio vertinimą kartu su kitais kokybiniais rodikliais. Dėl to būtina toliau nuolat atsisakyti grobuoniškų leidyklų. Dėl šios priežasties ekspertų grupės primygtinai ragina politikos formuotojus ir institucijas atsisakyti skatinimo publikuoti "Scopus" sąrašė esančiuose žurnaluose, kurie patys savaime yra kokybės rodiklis. Vietoj to grupės rekomenduotų sukurti nacionalinę leidėjų ir žurnalų skirstymo į kategorijas pagal jų tarpusavio vertinimo praktikos kokybę sistemą, kaip tai jau daroma kitose Europos sistemose (Norvegijoje, Suomijoje ir kt.). Tik

tada, kai bus užtikrinta tarpusavio vertinimo sistemos kokybė, publikacijų apimtis bus galima laikyti kokybės rodikliu (ir net tada svarbu atlikti tolesnį tarpusavio vertinimą, pavyzdžiui, PEV).

Socialinis ir ekonominis poveikis

Humanitarinių mokslų indėlis į visuomenės gyvenimą yra išties gausus, įvairus ir reikšmingas. Humanitarinių mokslų indėlio į visuomenę ir kultūrą (ir net ekonomiką) vertė nekelia abejonių. Tačiau šiuo metu ši "vertė" nėra išmatuota ar kiekybiškai įvertinta. Daugelyje mokslinių tyrimų sistemų sąvoka "poveikis" reiškia išmatuojamus pokyčius, kuriuos lemia žinių perdavimas. Akivaizdu, kad Lietuvoje tai nėra tokia reikšmė (jei taip būtų, poveikio matavimui reikėtų skirti daug daugiau išteklių ir paramos), todėl ekspertų grupės rekomenduoja naudoti kitą terminą šiai veiklai apibūdinti (pavyzdžiui, visuomenės, kultūros ir Ekonomikos dalyvavimas ir (arba) keitimasis žiniomis).

Valstybės finansuojami universitetai ir kiti aukštojo mokslo subjektai turėtų turėti galimybę apibūdinti savo ekonominį ir - ypač Humanitarinių mokslų ir menų atveju - socialinį poveikį. Daugelis VV neturėjo galimybių tai aptarti. Vertinimo užduotyje išvardytos kategorijos galėjo įnešti daugiau painiavos, nes kai kurios institucijos tas pačias publikacijas priskyrė ir moksliniams tyrimams, ir poveikiui, o žurnalų redagavimas buvo priskiriamas ne moksliniams tyrimams, o poveikiui. Ekspertų grupės ragina LMT rengti diskusijas, kuriose dalyvautų visų karjeros etapų mokslininkai ir kuriose jiems būtų aiškiai išdėstyti su šia kategorija susiję lūkesčiai. Gera žinia ta, kad dauguma vertinamųjų vienetų tokį indėlį įneša, nesvarbu, ar jie gali jį aiškiai suformuluoti, ar ne. Muzikos akademijos vykdomas lietuvių liaudies dainų skaitmeninimas, nors ir visiškai mokslinis, yra puikus pavyzdys, kaip ir platus dviejų Kauno universitetų įsitraukimas kuriant viešąsias programas, skirtas miesto, kaip Europos kultūros sostinės, metams (ir dar daug kitų pavyzdžių būtų galima paminėti).

Atviras mokslas

Ekspertų grupės rekomenduoja, kad humanitariniai mokslai Lietuvoje remtųsi tokiais skatinamaisiais pavyzdžiais kaip CLARIN-LT ir skatintų atvirąjį mokslą, įskaitant FAIR duomenų tvarkymą pagal visuotinai pripažintas normas ir protokolus. Tai taip pat turi būti vertinama bet kurioje institucijų atlygio sistemoje.

